

Projekt

z dnia 1 września 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY OŻAROWICE**

z dnia 2025 r.

**w sprawie zmiany uchwały nr XLIX.983.2023 Rady Gminy Ożarówice z dnia 12 grudnia 2023 r.
w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ożarówice do roku 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), w związku z art. 14 ust. 1 i art. 19, w związku z art. 23 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278 z późn. zm.),

**Rada Gminy Ożarówice
uchwała:**

§ 1. Przyjąć zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ożarówice do roku 2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Program otrzymuje nową nazwę „Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice”.

§ 3. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy Ożarówice.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Ożarówice.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Ożarówice
z dnia 2025 r.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY OŻAROWICE

Inwestor: **Gmina Ożarówice**
ul. Dworcowa 15
42-625 Ożarówice

ECOEN CONSULT Sp. z o. o.
Centralna 5,
42-625 Pyrzowice

Ożarówice, maj 2023 r.

Spis treści

1.	Wstęp	8
2.	Charakterystyka gminy z uwzględnieniem podstawowych danych i uwarunkowań przestrzennych	11
3.	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	16
3.1.	Sfera społeczna.....	17
3.1.1	Demografia.....	17
3.1.2	Problemy społeczne	22
3.1.3	Zadłużenie	30
3.1.4	Przestępczość i bezpieczeństwo	31
3.1.5	Edukacja	33
3.1.6	Kapitał społeczny.....	38
3.1.7	Kultura	41
3.1.8	Życie publiczne	45
3.2	Sfera gospodarcza	50
3.3	Sfera środowiskowa	55
3.4	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	58
3.5	Sfera techniczna	65
4.	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	67
5.	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	71
6.	Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	73
6.1	Podobszar rewitalizacji Ożarówce – Pyrzowice	73
6.2	Podobszar rewitalizacji Tąpkowice	91
7.	Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji.....	108
7.1	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	108
7.2	Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych.....	109
7.3	Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	111
7.4	Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	126
8.	Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji	131
8.1	Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	133
8.2	Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych	135
8.3	Proces partycypacji społecznej i włączenia społecznego	138
8.4	Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji	143
8.5	System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji	146
8.6	Zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji z aktami prawa lokalnego	153

8.6.1 Akty prawne dotyczące ochrony praw lokatorów	153
8.6.2 Uchwała dotycząca Komitetu Rewitalizacji.....	153
8.6.3 Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	154
8.6.4 Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	154
9. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy i innymi dokumentami	156
9.1 Spójność z dokumentami strategicznymi gminy	156
9.2 Spójność z dokumentami ponadlokalnymi	161
9.3 Spójność z dokumentami planistycznymi Unii Europejskiej na lata 2021-2027	173
10. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	175

Spis tabel

Tabela 1 Charakterystyka sołectw w Gminie Ożarówice ze względu na liczbę mieszkańców i powierzchnię.....	11
Tabela 2 Struktura ludności w odniesieniu do danych dla województwa	17
Tabela 3 Ludność wg płci dla Gminy Ożarówice w latach 2016-2021	17
Tabela 4 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021.....	20
Tabela 5 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice w latach 2018-2020	21
Tabela 6 Podsumowanie - problemy demograficzne w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice	22
Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ożarówice w latach 2018-2020 w odniesieniu do danych dla województwa	22
Tabela 8 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ożarówice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2021	23
Tabela 9 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Ożarówice w latach 2018-2021	23
Tabela 10 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Ożarówice w latach 2018-2021	23
Tabela 11 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na ubóstwo w latach 2017-2020.....	24
Tabela 12 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na bezradność w sprawach	

<i>opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2020</i>	<i>25</i>
<i>Tabela 13</i> <i>Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność w latach 2017-2020.....</i>	<i>26</i>
<i>Tabela 14</i> <i>Liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem alkoholizmu w latach 2017-2020</i>	<i>27</i>
<i>Tabela 15</i> <i>Liczba osób w rodzinach bezrobotnych objętych pomocą społeczną w latach 2017-2020 r.</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 16</i> <i>Liczba zadłużonych osób z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków w poszczególnych sołectwach w latach 2018-2020</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 17</i> <i>Przestępstwa na terenie Gminy Ożarówce.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 18</i> <i>Ilość wypadków drogowych na terenie Gminy Ożarówce w latach 2018-2020.....</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 19</i> <i>Jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę Ożarówce.....</i>	<i>33</i>
<i>Tabela 20</i> <i>Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Ożarówce.....</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 21</i> <i>Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Ożarówce w latach szkolnych do 2019 r. ..</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 22</i> <i>Przedszkola na terenie Gminy Ożarówce w latach szkolnych do 2019 r.</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 23</i> <i>Oddziały przedszkolne w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówce w latach szkolnych do 2019 r.</i>	<i>35</i>
<i>Tabela 24</i> <i>Wyniki egzaminu ósmoklasistów w roku szkolnym 2019/2020 w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówce</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 25</i> <i>Zarejestrowane na terenie Gminy Ożarówce podmioty sektora NGO</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 26</i> <i>Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury i ich liczba uczestników w Gminie Ożarówce w latach 2016-2021</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 27</i> <i>Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Ożarówce</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 28</i> <i>Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Ożarówce w latach 2016-2021</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 29</i> <i>Wykaz bibliotek na terenie Gminy Ożarówce</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 30</i> <i>Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Bibliotekę i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach w latach 2014-2016.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 31</i> <i>Imprezy kulturalne na terenie Gminy Ożarówce organizowane przez Bibliotekę i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach w latach 2018-2020</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 32</i> <i>Frekwencja wyborów samorządowych w 2018r.</i>	<i>45</i>

Tabela 33 Aktywność mieszkańców - wnioski i interpelacje radnych Gminy Ożarówice w latach 2018-2020.....	46
Tabela 34 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice	47
Tabela 35 Działające na obszarze Gminy Ożarówice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora publicznego i prywatnego dla lat 2016 i 2021 w odniesieniu do danych dla województwa	50
Tabela 36 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021	50
Tabela 37 Działające na obszarze Gminy Ożarówice podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2021 r. w odniesieniu do danych dla województwa	51
Tabela 38 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021	51
Tabela 39 Przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Ożarówice pod względem rodzaju wykonywanej działalności – 20 najpopularniejszych wg CEDIG w roku 2021 r.....	52
Tabela 40 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 na terenie Gminy Ożarówice w 2021 r.....	53
Tabela 41 Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Ożarówice wg bazy klas wielkości w roku 2021 r.....	53
Tabela 42 Aktywne podmioty gospodarcze na terenie Gminy Ożarówice w 2021 r. wg CEDIG	54
Tabela 43 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice	54
Tabela 44 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice	57
Tabela 45 Gminna infrastruktura społeczna.....	58
Tabela 46 Sieć gazowa w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021.....	59
Tabela 47 Sieć kanalizacyjna w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021	60
Tabela 48 Stopień skanalizowania Gminy Ożarówice (stan na dzień 02.12.2021 r.)	61
Tabela 49 Liczba występujących awarii na sieci kanalizacji sanitarnej z podziałem na	

<i>sołectwa w 2020 r.</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 50</i> <i>Obszary Gminy Ożarówice nie podłączone do sieci kanalizacyjnej.....</i>	<i>61</i>
<i>Tabela 51</i> <i>% mieszkańców Gminy Ożarówice korzystających z instalacji sieciowych do ogółu mieszkańców w latach 2016-2021</i>	<i>62</i>
<i>Tabela 52</i> <i>Obszary na terenie Gminy Ożarówice o niskich walorach estetycznych lub problemach przestrzennych</i>	<i>63</i>
<i>Tabela 53</i> <i>Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice</i>	<i>64</i>
<i>Tabela 54</i> <i>Gminne zasoby mieszkaniowe</i>	<i>65</i>
<i>Tabela 55</i> <i>Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze technicznej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice</i>	<i>66</i>
<i>Tabela 56</i> <i>Syntetyczna ocena zjawisk kryzysowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Ożarówice</i>	<i>70</i>
<i>Tabela 57</i> <i>Cele i kierunki</i>	<i>110</i>
<i>Tabela 58</i> <i>Listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.</i>	<i>113</i>
<i>Tabela 59</i> <i>Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla projektów podstawowych</i>	<i>125</i>
<i>Tabela 60</i> <i>Zestawienie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych</i>	<i>126</i>
<i>Tabela 61</i> <i>Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla pozostałych rodzajów przedsięwzięć.....</i>	<i>129</i>
<i>Tabela 62</i> <i>Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....</i>	<i>136</i>
<i>Tabela 63</i> <i>Harmonogram wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji</i>	<i>145</i>
<i>Tabela 64</i> <i>Elementy GPR poddawane monitoringowi</i>	<i>147</i>
<i>Tabela 65</i> <i>Zakres działań monitorujących</i>	<i>149</i>
<i>Tabela 66</i> <i>Elementy podlegające końcowej ocenie stopnia realizacji GPR.....</i>	<i>151</i>
<i>Tabela 67</i> <i>Wskaźniki produktu</i>	<i>151</i>
<i>Tabela 68</i> <i>Wskaźniki rezultatu</i>	<i>152</i>

Spis wykresów

<i>Wykres 1</i> <i>Przyrost naturalny w latach 1995-2021 w Gminie Ożarówice</i>	<i>18</i>
<i>Wykres 2</i> <i>Przyrost naturalny w latach 2015-2021</i>	<i>18</i>

Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Ożarówice w latach 2016-2021.....	19
Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku, 2021 r.	19
Wykres 5 Udział grup mieszkańców Gminy Ożarówice z uwzględnieniem grup produkcyjnych na rynku pracy, w 2021 r.	20
Wykres 6 Udział ludności Gminy Ożarówice w poszczególnych grupach produkcyjnych z uwzględnieniem wieku, w latach 2015-2021	21
Wykres 7 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Ożarówice w latach 2004-2020	28
Wykres 8 Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Ożarówice w latach 2012-2020	31
Wykres 9 Poziom wykształcenia – Gmina Ożarówice	36
Wykres 10 Średni wynik egzaminu ósmoklasistów z 3 przedmiotów w roku szkolnym 2019/2020 w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówice	37

Spis map

Mapa 1 Sołectwa Gminy Ożarówice	11
Mapa 2 Lokalizacja Gminy Ożarówice na terenie powiatu tarnogórskiego	12
Mapa 3 Lokalizacja Gminy Ożarówice na terenie Województwa Śląskiego.....	13

1. Wstęp

Rewitalizacja to proces polegający na wyprowadzaniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Musi on być prowadzony w sposób kompleksowy, czyli uwzględniający zarówno prowadzenie działań na rzecz lokalnej społeczności, jak i działania dotyczące przestrzeni i jej funkcji, stanu technicznego infrastruktury, środowiska oraz gospodarki. Jego działania muszą być również skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Gmina Ożarówce opracowała w 2016 r. „Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ożarówce”, przyjęty uchwałą nr XXIX/333/2017 Rady Gminy Ożarówce z dnia 16 maja 2017 r., jednakże obecnie, w związku z wymogiem opracowania Programu rewitalizacji zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1777), zaistniała konieczność opracowania na kolejny okres, Gminnego Programu Rewitalizacji według nowych zasad określonych w niniejszej ustawie i zgodnie z wymogami nowej perspektywy programowej Unii Europejskiej. Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówce, został opracowany zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji przy uwzględnieniu zasad partnerstwa i partycypacji. Proces przygotowania dokumentu uwzględniał współuczestnictwo i współdecydowanie interesariuszy na każdym etapie opracowania dokumentu. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, partycypacja społeczna w procesie opracowania i wdrażania GPR zapewniła aktywny udział interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 niniejszej ustawy (nie stanowiącego katalogu zamkniętego interesariuszy). Ponadto zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., a także Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji pełniące funkcję Strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) zaangażowani byli: partnerzy społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujący społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Podmioty te były zaangażowane w opracowania programu (w trakcie konsultacji społecznych) oraz będą zaangażowane na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (np. w składzie Komitetu Rewitalizacji czy na etapie monitoringu lub

oceny aktualności i stopnia realizacji).

Nowy Gminny Program Rewitalizacji ma za zadanie wskazać kierunki zmian w celu wielofunkcyjnego wykorzystania zdiagnozowanego obszaru rewitalizacji zlokalizowanego na terenie Gminy Ożarówce. Celem opracowania i wdrożenia Programu jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego. Należy podkreślić, że Program Rewitalizacji ma charakter wielokierunkowy, ze szczególnym uwzględnieniem zdiagnozowanych obszarów problemowych. Skutki realizacji działań rewitalizacyjnych odpowiadających na zdiagnozowane problemy, powinny być dostrzegane nie tylko z perspektywy obszaru poddanego rewitalizacji, ale również z punktu widzenia całej Gminy Ożarówce.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach niniejszego Programu są ukierunkowane na rozwiązanie indywidualnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych czy tych w sferze technicznej, zdiagnozowanych na obszarze rewitalizacji. W szczególności kategoria problemów społecznych odgrywa kluczową rolę w planowaniu kompleksowej rewitalizacji, jako jej fundament i główna rama realizacyjna. Ostatecznym celem działań podjętych w ramach opracowanego Programu, powinno być bowiem doprowadzenie do trwałych zmian społecznych, które mają decydujące znaczenie z perspektywy dokonywanych zmian infrastrukturalnych, determinując ich trwałość i akceptację przez mieszkańców obszaru zdegradowanego.

Podjęcie działań w ramach niniejszego Programu to sprawa szczególnie istotna, nie tylko ze względu na zainicjowanie procesów społecznych, poprawę warunków życia czy podniesienie jakości przestrzeni publicznej, ale również dlatego, że jest znaczącym czynnikiem podnoszenia konkurencyjności. Założenia Programu będą katalizatorem rozwoju wielu różnorodnych dziedzin, jakie składają się na funkcjonowanie Gminy. W trakcie planowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych zdefiniowanych w ramach Programu, uwzględniono konieczność zapewnienia komplementarności poszczególnych przedsięwzięć. Kompleksowość i spójność zaproponowanych kierunków działań odpowiada zdiagnozowanym potrzebom rewitalizacyjnym, co pozwoli na optymalne wykorzystanie lokalnych potencjałów na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Podczas projektowania działań wzięto również pod uwagę konieczność zapewnienia kompleksowości interwencji

infrastrukturalnej ze wsparciem na rzecz rozwoju kapitału społecznego. Koniecznym była integracja i skoordynowanie powyższych czynników. Ich praktyczne zastosowanie będzie miało efektywny wpływ na wykonanie zaplanowanych działań i pozwoli określić stopień zrealizowania założonych celów.

2. Charakterystyka gminy z uwzględnieniem podstawowych danych i uwarunkowań przestrzennych

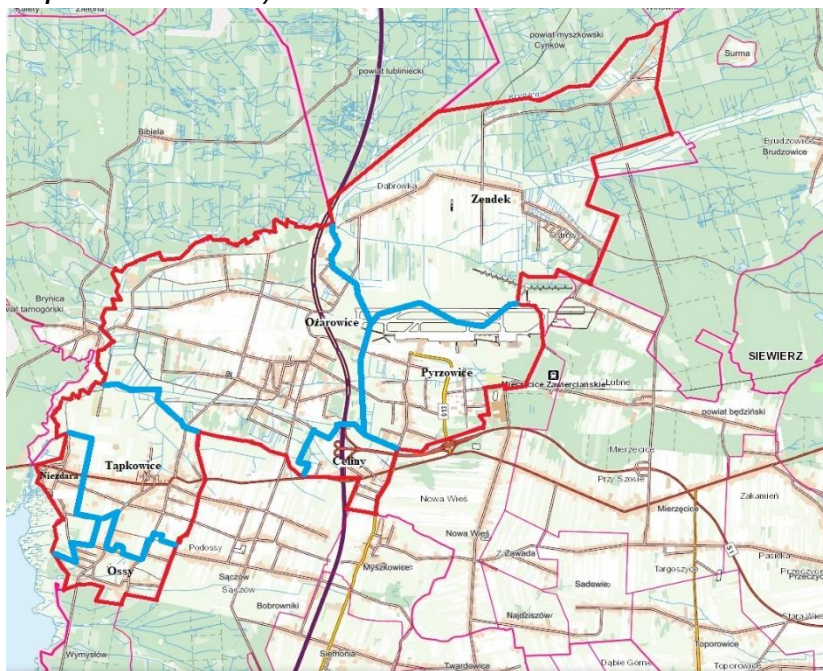
Ożarówice są jedną z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, położoną w centralnej części województwa śląskiego. Gmina położona jest na obszarze 45,48 km² we wschodniej części powiatu tarnogórskiego i zajmuje 6,8% powierzchni powiatu. Sąsiaduje z Miasteczkiem Śląskiem, Siewierzem (powiat będziński), Woźnikami (powiat lubliniecki), Koziegłowami (powiat myszkowski) oraz gminą Świerklaniec, Bobrowniki, Mierzęcice. W skład gminy wchodzi 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarówice, Pyrzowice, Tąpkowice, Zendek.

Tabela 1 Charakterystyka sołectw w Gminie Ożarówice ze względu na liczbę mieszkańców i powierzchnię

Sołectwo	Liczba mieszkańców (stan 31.12.2020r.)	Powierzchnia (km ²)
Ożarówice	1687	13,83
Tąpkowice	1030	5,15
Zendek	1183	16,36
Ossy	492	1,60
Celiny	225	1,46
Pyrzowice	560	5,89
Niezdara	545	1,19
Razem	5722	45,48

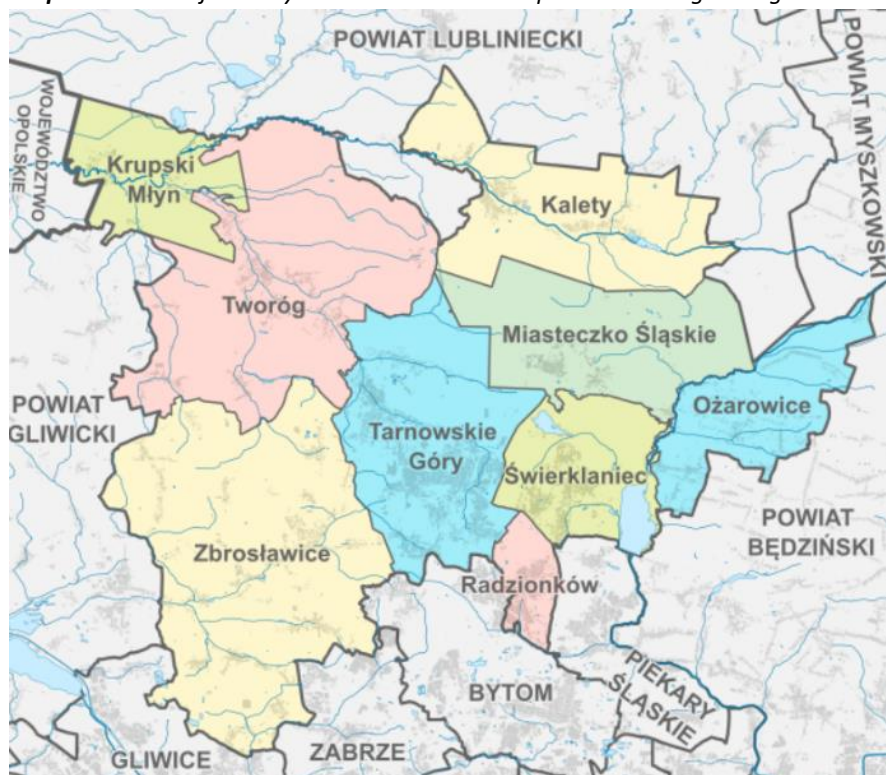
Źródło: Urząd Gminy Ożarówice

Mapa 1 Sołectwa Gminy Ożarówice

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Lokalizacja Gminy Ożarowice na terenie powiatu tarnogórskiego

Źródło: <https://katowice.stat.gov.pl>

Gmina Ożarowice jest atrakcyjnie położona, w bezpośrednim sąsiedztwie aglomeracji śląskiej i charakteryzuje się bardzo korzystnym układem komunikacyjnym. Ożarowice położone są w odległości niespełna 30 km od stolicy województwa Katowic oraz 100 km od Krakowa oraz od granicy z Czechami. Przez obszar Gminy przebiega autostrada A1, droga ekspresowa S1, a także droga krajowa nr 78, biegnąca od granicy z Czechami w Chałupach do Chmielnika w województwie świętokrzyskim oraz droga wojewódzka nr 913 łączącą północną część powiatu będzińskiego z Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w Pyrzowicach. Przez teren Gminy przebiega też linia kolejowa nr 182 relacji Zawiercie - Tarnowskie Góry, która obecnie jest rewitalizowana, jako ważne połączenie komunikacyjne. Po wykonaniu niezbędnych prac, linia kolejowa nr 182 ma być częścią szybkiej kolei łączącej m. innymi Katowice z portem lotniczym w Pyrzowicach czy z Zawierciem. To wszystko powoduje, że w perspektywie najbliższych lat, spodziewany jest istotny rozwój Gminy, w tym przedsiębiorczości na jej terenie oraz powstawanie nowych miejsc pracy, m. innymi z wykorzystaniem utworzonej na terenie Gminy - Strefy Aktywności Gospodarczej.

Mapa 3 Lokalizacja Gminy Ożarówice na terenie Województwa Śląskiego

Źródło: Opracowanie własne

Gmina prowadzi działania mające na celu wzrost wartości bezpośrednich inwestycji na swoim obszarze. Sukcesywne uzbrajanie i zagospodarowanie atrakcyjnych terenów na obszarze Gminy, powoduje, że wzrasta atrakcyjność osadnicza Gminy dla osób prywatnych a także to, że wzrasta atrakcyjność obszaru Gminy dla przedsiębiorców, w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej na jej obszarze. W obecnej sytuacji, w której mieszkańców Gminy sukcesywnie przybywa i możemy mówić o dodatnim trendzie osadniczym, a także kiedy powyższe zjawisko potęguje dogodna lokalizacja Gminy przy głównych drogach (A1, S1, DK-

78) oraz obecność na terenie Gminy, Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice - Pyrzowice, wykorzystanie atutu w postaci atrakcyjnych terenów inwestycyjnych i powstających działek budowlanych, stwarza optymalne warunki osadnicze dla potencjalnych mieszkańców, a także korzystne warunki do rozwoju przedsiębiorczości.

Położenie Gminy w środkowym pasie południowym Polski sprawia, że docierają tu masy powietrza wilgotnego znad Atlantyku i masy suchego powietrza kontynentalnego ze wschodu. Ścieranie się tych mas powoduje przejściowość klimatu w regionie, wyrażającą się dużą zmiennością warunków pogodowych. Gmina leży w strefach ochronnych zbiornika wody pitnej w Kozłowej Górze oraz zlewni rzeki Brynicy, co wymusza konieczność szczególnej ochrony wód. Na pograniczu Ożarowic z Celinami, Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina Potoku Ożarowickiego będącego dopływem rzeki Brynicy. Obszar Gminy Ożarowice położony jest w całości w obrębie lewostronnej części zlewni rzeki Brynicy, prawobrzeżnego dopływu Czarnej Przemszy, która po połączeniu z Białą Przemszą – już jako Przemsza uchodzi do Wisły. Brynica jest rzeką III rzędu, a jej dopływy (lewobrzeżne) czyli Potok Trzonia, Potok Czeczówka i Potok Ożarowicki, a także działy wodne są IV rzędu. Brynica przepływa wzdłuż północno – zachodniej granicy tego obszaru. Wszystkie te ciekі zasilane są w ciągu roku z odpływu gruntowego, a podwyższone przepływy są skutkiem roztopów wiosennych, bądź obfitych opadów letnich. Powierzchnia całkowita zlewni wynosi 482,7 km².

Do ważnych dziedzin życia mieszkańców Gminy należy rekreacja, sport oraz aktywny wypoczynek. Działalność sportową na terenie Gminy prowadzą kluby: Ludowy Klub Sportowy „Piast” Ożarowice, Ludowy Klub Sportowy „Tęcza” Zendek, Klub Tenisowy „Lob” Ożarowice, UKS Ożarowice. Natomiast na infrastrukturę sportową i rekreacyjną Gminy składają się liczne obiekty sportowo-rekreacyjne, takie jak:

- Centrum Aktywności Rodzinnej w Tąpkowicach;
- teren rekreacyjny w Celinach;
- teren rekreacyjny w Pyrzowicach;
- teren rekreacyjny w Niezdarze;
- plac zabaw w Ożarowicach;
- tereny rekreacyjno – sportowe w Ossach;
- tereny rekreacyjno – sportowe w Zendku;

- teren rekreacyjny Zendek – Strąków;
- sala gimnastyczna wraz z kompleksem boisk zewnętrznych przy Szkole Podstawowej w Zendku;
- hala sportowo-widowiskowo-dydaktyczna z boiskami zewnętrznymi oraz salą do gry w tenisa stołowego przy Szkole Podstawowej w Ożarowicach;
- kompleks sportowy w Ożarowicach wyposażony m. innymi pełnowymiarowe boisko piłkarskie trawiaste, boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, kort tenisowy, skatepark, siłownię zewnętrzną, budynki socjalne i zadaszone trybuny.

3. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych

Analiza zjawisk kryzysowych dla Gminy, została przeprowadzona w sposób szczegółowy dla poszczególnych sołectw, z uwzględnieniem następujących rodzajów problemów: problemy demograficzne, problemy społeczne, bezrobocie, zadłużenie, poziom bezpieczeństwa, poziom edukacji, kapitał społeczny, udział mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym. Analizie poddano także sferę gospodarczą i przestrzenno-funkcjonalną. Przeanalizowano również sytuację w sferze technicznej.

W przypadku problemów demograficznych posłużono się danymi dotyczącymi liczby ludności. Jeżeli chodzi o problemy społeczne posłużono się danymi dotyczącymi osób objętych pomocą ze względu na wykluczenia w tym: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także alkoholizm oraz niepełnosprawność. W przypadku bezrobocia, zadłużenia, przestępczości i bezpieczeństwa, posłużono się odpowiednio danymi dotyczącymi liczby osób bezrobotnych, zadłużonych oraz liczby przestępstw i innych pochodnych. Do analizy poziomu edukacji posłużyły dane dotyczące poziomu zdawalności egzaminów szkolnych, kształcenia specjalnego oraz dożywiania dzieci i pomocy socjalnej. Kapitał społeczny badano w oparciu o liczbę organizacji, w tym uczestniczących w konkursach na realizację zadań własnych Gminy. Analizę udziału mieszkańców w życiu publicznym oparto na ilości wniosków składanych przez mieszkańców oraz na ich udziale w wyborach samorządowych. W przypadku udziału mieszkańców w życiu kulturalnym oparto się głównie na danych o organizowanych wydarzeniach kulturalnych oraz danych o infrastrukturze kultury. Diagnozę problemów w sferze gospodarczej przeprowadzono na podstawie danych dotyczących prowadzonej działalności oraz ilości aktywnych przedsiębiorstw na terenie Gminy. Sfera środowiskowa została przebadana na podstawie dostępnych danych środowiskowych. Sfera przestrzenno-funkcjonalna została przeanalizowana na podstawie danych o obiektach użyteczności publicznej z uwzględnieniem ich stanu technicznego oraz danych dotyczących sieci technicznych i ich awarii. Na podstawie obserwacji przestrzeni publicznej dokonanej przez pracowników Urzędu Gminy w Ożarówicach wskazano tereny o niskich walorach estetycznych i problemach przestrzennych. Przebadano także zagadnienie komunikacji publicznej. W przypadku sfery technicznej oparto się na stanie technicznym budynków mieszkalnych i zastosowanych rozwiązań z zakresu podłączenia do kanalizacji, ochrony środowiska i energooszczędności oraz rodzaju stosowanego ogrzewania.

3.1. Sfera społeczna

Problemy społeczne w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice zostały zidentyfikowane w oparciu o dane demograficzne oraz dane dotyczące liczby osób korzystających z Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm oraz niepełnosprawność. Ponadto został także przeanalizowany problem bezrobocia i zadłużenia, bezpieczeństwa publicznego, poziomu edukacji i kapitału społecznego oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ze względu na charakter Gminy i znaczące dysproporcje pomiędzy liczbą mieszkańców w poszczególnych sołectwach, zastosowano ilościową metodę analizy porównawczej, przeprowadzoną na wartościach bezwzględnych dotyczących diagnozowanych problemów społecznych. Mając na uwadze koncentrację zjawisk kryzysowych, skupiono się na skali analizowanych zjawisk.

3.1.1 Demografia

Według danych na dzień 31.12.2021r. Gminę Ożarówice zamieszkiwało 5868 osób, w tym 2838 mężczyzn (48,36%) i 3030 kobiet (51,64%). Średnia gęstość zaludnienia dla Gminy wynosi 129 osób na km². Średni wiek mieszkańców wynosi 40,6 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa śląskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Tabela 2 Struktura ludności w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	Ludność	Płeć		Średnia gęstość zaludnienia (km ²)
		mężczyźni	kobiety	
Ożarówice	5868	2838	3030	129
województwo śląskie	4375947	2106002	2269945	355

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podziału ludności wg płci za lata 2016 – 2021 obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat, zachowuje się przewaga płci żeńskiej nad mężczyznami.

Tabela 3 Ludność wg płci dla Gminy Ożarówice w latach 2016-2021

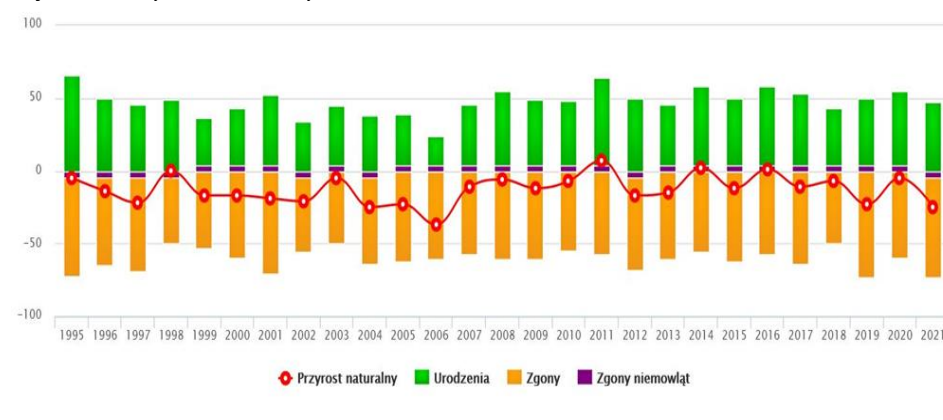
Liczba ludności	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	5731	5715	5793	5795	5806	5868

mężczyźni	2792	2776	2801	2801	2798	2838
kobiety	2939	2939	2992	2994	3008	3030

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Gmina Ożarówce ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -25. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,28 na 1000 mieszkańców Gminy Ożarówce. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,58 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

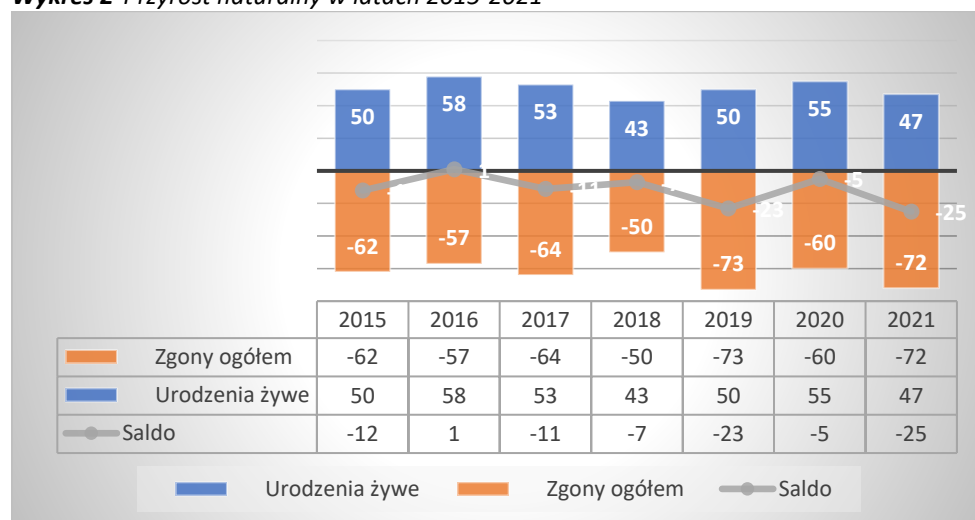
Wykres 1 Przyrost naturalny w latach 1995-2021 w Gminie Ożarówce

Źródło: <https://www.polskawliczbach.pl>

Podobnie podając za danymi platformy analitycznej SWAID na 2021 r., przyrost naturalny wyrażał się liczbą -25 (saldo wynikowe: -72 zgony ogółem do 47 urodzenia żywe).

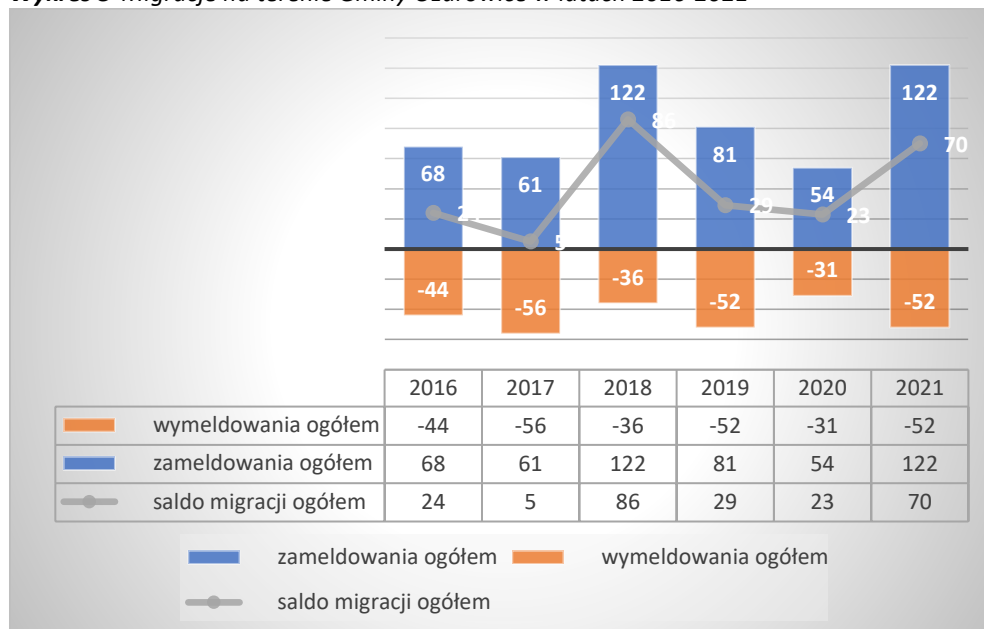
Wykres 2 Przyrost naturalny w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

W 2021 roku zarejestrowano 122 zameldowań oraz -52 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji dla Gminy Ożarówce wynosi 70.

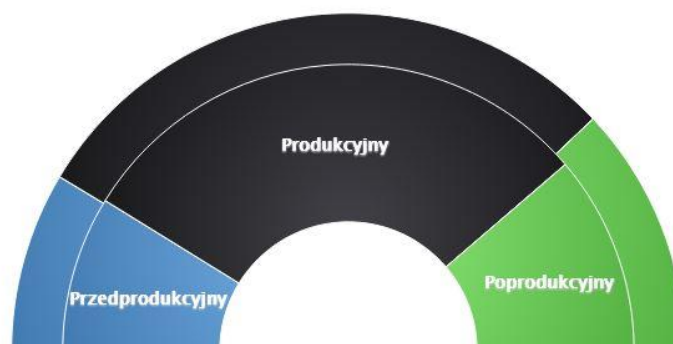
Wykres 3 Migracje na terenie Gminy Ożarówce w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Wg danych na 2021 r. 59,9% mieszkańców Gminy Ożarówce jest w wieku produkcyjnym, 17,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 4 Produkcyjne grupy wieku, 2021 r.

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Poniżej zaprezentowano dane dotyczące ludności Gminy Ożarówce w podziale na przedprodukcyjne, produkcyjne i poprodukcyjne grupy, z uwzględnieniem płci. W okresie 2016-2021 można stwierdzić, że ogólnie (z nieznacznymi wahaniami w tendencjach) wzrosła

liczba mężczyzn i kobiet w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrosła liczba mężczyzn i kobiet w wieku poprodukcyjnym.

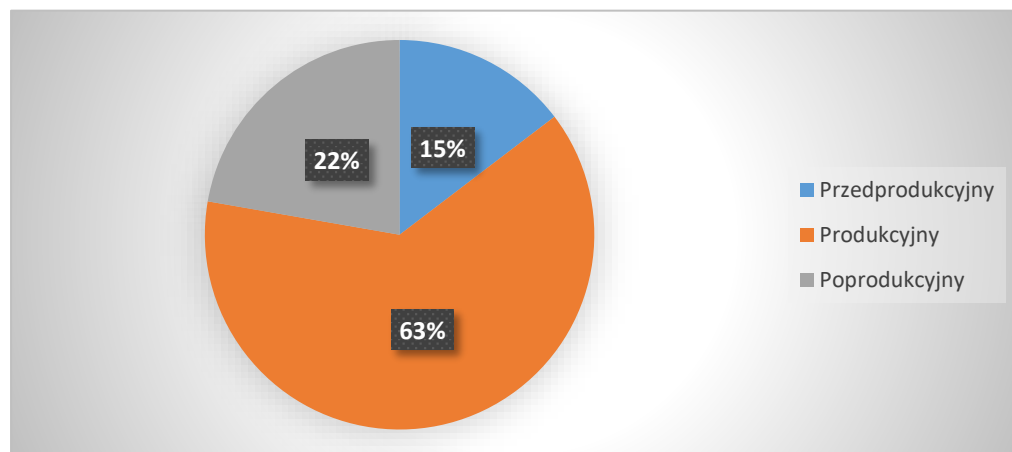
Tabela 4 Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021

Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	5731	5715	5793	5795	5806	5868
mężczyźni	2792	2776	2801	2801	2798	2838
kobiety	2939	2939	2992	2994	3008	3030
w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej						
ogółem	833	832	852	852	850	871
mężczyźni	410	404	418	417	421	442
kobiety	423	428	434	435	429	429
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni						
ogółem	3735	3700	3713	3706	3664	3674
mężczyźni	1966	1952	1951	1951	1925	1928
kobiety	1769	1748	1762	1755	1739	1746
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	1163	1183	1228	1237	1292	1323
mężczyźni	416	420	432	433	452	468
kobiety	747	763	796	804	840	855

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

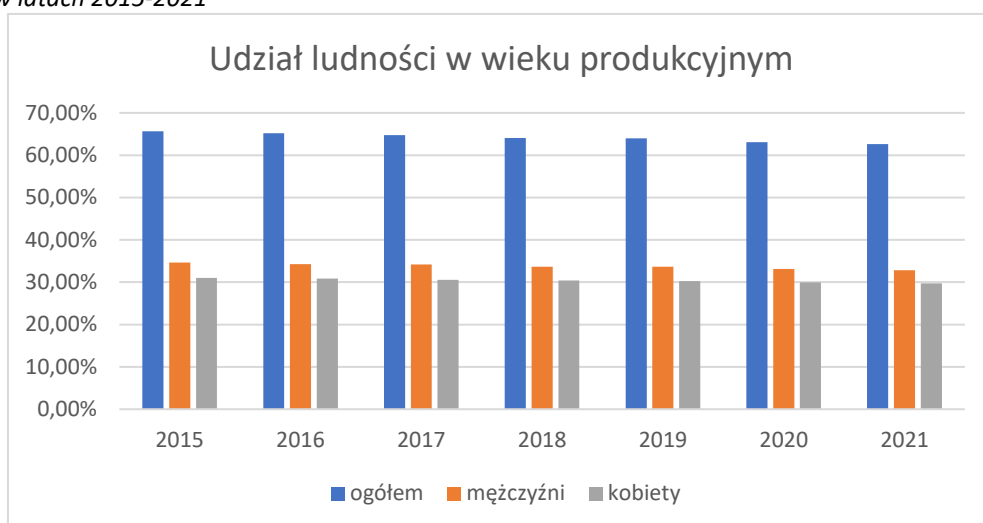
Zaprezentowane poniżej wykresy są rozwinięciem danych dla zaobserwowanych tendencji. Co prawda grupa produkcyjna z definicji stanowi najliczniejszą i najaktywniejszą grupę na rynku pracy, jednakże można zaobserwować, że udział osób z grupy produkcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Ożarówice jest obciążony stałą tendencją spadkową.

Wykres 5 Udział grup mieszkańców Gminy Ożarówice z uwzględnieniem grup produkcyjnych na rynku pracy, w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Wykres 6 Udział ludności Gminy Ożarówice w poszczególnych grupach produkcyjnych z uwzględnieniem wieku, w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

W latach 2018-2020 nastąpiły nieznaczne wahania co do liczby ludności Gminy Ożarówice, a całościowa liczba mieszkańców pozostaje na podobnym poziomie. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane:

Tabela 5 Liczba ludności w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice w latach 2018-2020

Miejscowość	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2018r.)	Liczba mieszkańców (stan 31.12.2019r.)	Liczba mieszkańców (stan 31.12.2020r.)	% ilość mieszkańców w poszczególnych miejscowościach	Powierzchnia poszczególnych miejscowości (km ²)
Ożarówice	1670	1679	1687	29,48%	13,83
Tąpkowice	1030	1028	1030	18,00%	5,15
Zendek	1182	1176	1183	20,68%	16,36
Ossy	498	499	492	8,60%	1,60
Celiny	228	231	225	3,93%	1,46
Pyrzowice	567	562	560	9,79%	5,89
Niezdara	545	550	545	9,52%	1,19
Razem	5720	5725	5722	100%	45,48

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy w Ożarówicach

Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, że największymi miejscowościami uwzględniając liczbę ludności są: Ożarówice (1687 mieszkańców, co stanowi 29,48% wszystkich mieszkańców Gminy), Zendek (1183 mieszkańców, 20,68%), Tąpkowice (1030 mieszkańców, 18,00%). W trakcie ostatnich 3 lat można zaobserwować wzrost liczby ludności w sołectwie Ożarówice, Zendek i Tąpkowice. Natomiast spadek liczby ludności zanotowano w sołectwach Pyrzowice, Niezdara, Celiny i Ossy.

Podsumowanie analizy danych dotyczących problemów demograficznych na terenie Gminy Ożarówice zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 6 Podsumowanie - problemy demograficzne w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice

SOŁECTWO	PROBLEMY DEMOGRAFICZNE		
	WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA KRYZYSOWEGO		UZASADNIENIE
	TAK	NIE	
Ożarówice			W trakcie ostatnich 3 lat w Gminie obserwuje się nieznaczny wzrost całkowitej liczby mieszkańców.
Zendek			
Pyrzowice			Zanotowany spadek ilości mieszkańców w badanym okresie
Ossy			
Celiny			
Niezdara			
Łąpkowice			W trakcie ostatnich 3 lat w Gminie obserwuje się nieznaczny wzrost całkowitej liczby mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

3.1.2 Problemy społeczne

Analizując ostatnie dostępne dane dotyczące pomocy społecznej na obszarze Gminy Ożarówice, wskazać należy liczbę gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej. W tym przypadku, zaobserwować można, spadek liczby gospodarstw korzystających z pomocy na terenie Gminy, w 2019 roku, który następnie uległ zwiększeniu w roku 2020. Z kolei na terenie województwa śląskiego liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej z roku na rok jest niższa. Jednakże wysoka wartość wskaźnika pomocy wskazuje na konieczność podjęcia odpowiednich działań rewitalizacyjnych przez Gminę na zidentyfikowanym obszarze interwencji.

Tabela 7 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ożarówice w latach 2018-2020 w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	2018	2019	2020
	gosp.	gosp.	gosp.
Ożarówice	181	159	175
województwo śląskie	273,5	242,3	221,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Zamieszczona poniżej tabela jest szczegółowym rozwinięciem danych dla tendencji zaobserwowanych powyżej, przy uwzględnieniu kryterium dochodowego. Liczba gospodarstw korzystających z pomocy poniżej kryterium dochodowego utrzymuje się na stałym poziomie,

natomiast powyżej tego kryterium, wzrosła w 2021.

Tabela 8 Liczba gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ożarówice wg kryterium dochodowego w latach 2018-2021

Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021
ogółem	42	40	40	47
poniżej kryterium dochodowego	14	16	16	16
powyżej kryterium dochodowego	28	24	24	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Podobnie analizując za ten sam okres, osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego, można zaobserwować ogólny spadek liczby gospodarstw korzystających z pomocy na terenie Gminy w 2019 roku, który następnie uległ stopniowemu zwiększeniu w latach 2020 i 2021.

Tabela 9 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w Gminie Ożarówice w latach 2018-2021

Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	2018	2019	2020	2021
ogółem	104	92	102	110
poniżej kryterium dochodowego ogółem	33	41	42	33
powyżej kryterium dochodowego	71	51	60	77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

W przypadku analizy świadczeń na rzecz rodziny, można zaobserwować, że po chwilowych wzrostach tych świadczeń, obserwowana jest stała tendencja spadkowa na przestrzeni badanego okresu (lata 2018-2021).

Tabela 10 Świadczenia na rzecz rodziny w Gminie Ożarówice w latach 2018-2021

Korzystający ze świadczeń rodzinnych	2018	2019	2020	2021
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	116	102	79	58
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	207	194	164	124
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	194	184	154	117
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	19,3%	18,1%	15,2%	11,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Ubóstwo

Analizując dane za ostatnie 4 lata można stwierdzić, że udział osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa w całej Gminie Ożarówce cechuje się zmienną dynamiką, ale analizując dane za wszystkie lata w stosunku do badanego roku bazowego mówimy o zdecydowanym wzroście poziomowi ubóstwa.

Tabela 11 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na ubóstwo w latach 2017-2020

Sołectwo/Rok	2017	2018	2019	2020	% liczba osób objętych pomocą w sołectwie w stosunku do liczby wszystkich osób objętych pomocą
Ożarówce	33	21	31	41	70,69
Niezdara	4	2	2	2	3,45
Celiny	0	0	0	0	0,00
Tąpkowice	1	1	6	6	10,34
Ossy	1	1	4	1	1,72
Zendek	6	6	5	5	8,62
Pyrzowice	1	2	2	3	5,17
Razem	46	33	50	58	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez OPS w Ożarówicach

Uwzględniając skalę ubóstwa, największa koncentracja problemów występuje w sołectwach: Ożarówce gdzie jest 70,69% wszystkich mieszkańców objętych pomocą OPS ze względu na ubóstwo. Pogłębiona analiza danych dotyczących ubóstwa na terenie Gminy Ożarówce została przeprowadzona w oparciu o wywiad ekspercki z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy, w takim zakresie w jakim byli w stanie zidentyfikować ukryte przyczyny ubóstwa, wskazali jako przyczynę bezrobocie, niepełnosprawność w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, problemy alkoholowe. Dopełnieniem obserwacji powyższego zjawiska może być wyszczególnienie przyczyn ubóstwa, które udało się zidentyfikować u części osób objętych pomocą w poszczególnych Okręgach i tak:

Ożarówce

14 rodzin (1 - bezrobocie, 4 - bezrobocie i bezradność opiekuńczo-wychowawcza, 3 - niepełnosprawność, 2 - bezradność opiekuńczo-wychowawcza, 1 - bezrobocie i alkoholizm, 1 - bezrobocie, niepełnosprawność i alkoholizm, 1 - bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niepełnosprawność, 1 - bezradność w sprawach opiekuńczo-

wychowawczych, niepełnosprawność i bezrobocie);

Niezdara

2 rodziny (1 - bezrobocie i alkoholizm, 1 - niepełnosprawność);

Tapkowice

2 rodziny (1 - bezrobocie i bezradność opiekuńczo-wychowawcza, 1- niepełnosprawność);

Ossy

1 rodzina (1 - niepełnosprawność i alkoholizm);

Zendek

1 rodzina (1 - bezrobocie, bezradność opiekuńczo-wychowawcza, alkoholizm);

Pyrzowice

3 rodziny (2 - bezrobocie i alkoholizm, 1- alkoholizm).

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest istotnym rodzajem dysfunkcji, gdyż prowadzi do zaniedbań w rozwoju najmłodszych mieszkańców Gminy i w rezultacie sprzyja utrwalaniu negatywnych postaw i zachowań. W całej Gminie pomocą ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych objętych jest ponad 100 osób. Należy zwrócić uwagę, że w roku 2019 w stosunku do roku 2018, nastąpił znaczny wzrost liczby takich osób. W roku 2020 co prawda odnotowuje się spadek tej liczby, lecz problem jest nadal bardzo istotny.

Tabela 12 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2017-2020

Sołectwo/Rok	2017	2018	2019	2020	% liczba osób objętych pomocą w sołectwie w stosunku do liczby wszystkich osób objętych pomocą
Ożarówice	41	23	56	54	50,00
Niezdara	6	6	5	6	5,56
Celiny	0	0	8	0	0,00
Tapkowice	4	8	22	16	14,81

Ossy	0	2	3	5	4,63
Zendek	12	5	14	14	12,96
Pyrzowice	3	8	13	13	12,04
Razem	66	52	121	108	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez OPS w Ożarówicach

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że problem jest najbardziej odczuwalny w sołectwach: Ożarówice (50,00% osób objętych problemami ze względu na bezradność), oraz Tąpkowice (14,81%). Problem występuje również w mniejszej skali w pozostałych sołectwach, w tym: Zendek (12,96% osób), Pyrzowice (12,04% osób), Niezdara (5,56% osób), Ossy (4,63% osób), za wyjątkiem miejscowości Celiny.

Niepełnosprawność i pomoc osobom starszym i schorowanym

W latach 2017 – 2018 liczba osób objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność nieznacznie wzrastała, natomiast w roku 2019 w stosunku do roku 2018 nastąpił duży wzrost liczby takich osób. W roku 2020 odnotowuje się nieznaczny spadek, ale problem jest nadal znaczący. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane:

Tabela 13 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą ze względu na niepełnosprawność w latach 2017-2020

Sołectwo/Rok	2017	2018	2019	2020	% liczba osób objętych pomocą w sołectwie w stosunku do liczby wszystkich osób objętych pomocą
Ożarówice	16	13	43	31	29,25
Niezdara	1	1	11	10	9,43
Celiny	0	2	13	12	11,32
Tąpkowice	16	11	23	22	20,75
Ossy	1	2	4	6	5,66
Zendek	0	2	9	9	8,49
Pyrzowice	3	9	15	16	15,09
Razem	37	40	118	106	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez OPS w Ożarówicach

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że sołectwami gdzie problem jest najbardziej

odczuwalny są: Ożarówice (29,25% osób objętych problemami ze względu na niepełnosprawność), Tąpkowice (20,75%) oraz Pyrzowice (15,09%).

Alkoholizm

W latach 2017 – 2020 liczba osób dotkniętych problemem alkoholizmu znacznie się zwiększyła tj. z 11 do 54 osób. Poniższa tabela przedstawia w tym zakresie szczegółowe dane:

Tabela 14 Liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem alkoholizmu w latach 2017-2020

Sołectwo/Rok	2017	2018	2019	2020	% liczba osób objętych pomocą w sołectwie w stosunku do liczby wszystkich osób objętych pomocą
Ożarówice	6	1	21	13	24,07
Niezdara	0	0	10	1	1,85
Celiny	0	0	0	0	0,00
Tąpkowice	4	3	11	11	20,37
Ossy	0	0	8	8	14,81
Zendek	0	5	15	12	22,22
Pyrzowice	1	2	10	9	16,67
Razem	11	11	66	54	100,00

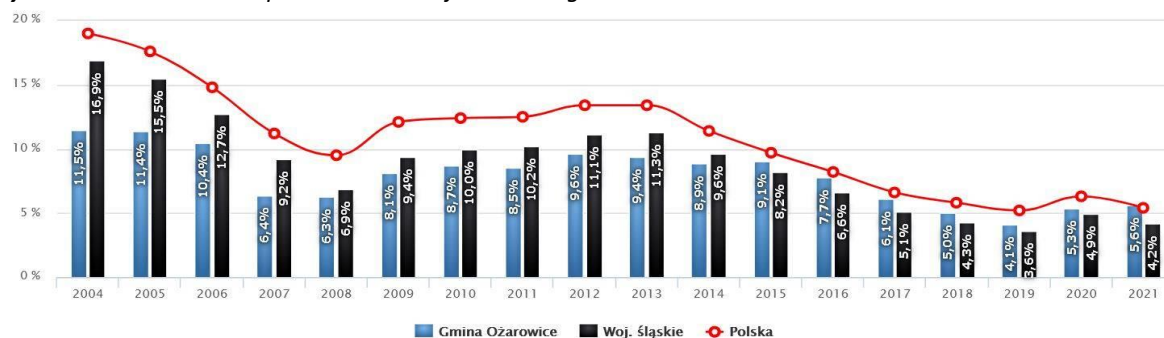
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez OPS w Ożarówicach

Sołectwami w największym stopniu dotkniętymi problemami alkoholowymi są: Ożarówice (24,07%), Zendek (22,22%), Tąpkowice (20,37%) oraz Pyrzowice (16,67%) i Ossy (14,81%).

Bezrobocie

W Gminie Ożarówice na 1000 mieszkańców pracuje 592 osób. 40,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 59,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Ożarówice wynosiło w 2021 roku 5,6% (6,1% wśród kobiet i 5,1% wśród mężczyzn). W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Gminie Ożarówice wynosiło 5.320,63 PLN, co odpowiada 88,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Ożarówice 794 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 760 pracujących przyjeżdża do pracy spoza Gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -34.

Wykres 7 Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Ożarówce w latach 2004-2020

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

Liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w całej Gminie, uległa zmniejszeniu w roku 2018, w stosunku do roku 2017 z 42 do 28 osób. Następnie w 2019 roku liczba osób bezrobotnych objętych opieką społeczną w całej Gminie zwiększyła się do 77 osób. W roku 2020, w stosunku do 2019 - nastąpił spadek liczby bezrobotnych objętych pomocą. Jednakże cały czas poziom tego zjawiska kryzysowego jest na wysokim poziomie.

Tabela 15 Liczba osób w rodzinach bezrobotnych objętych pomocą społeczną w latach 2017-2020 r.

Sołectwo/Rok	2017	2018	2019	2020	% liczba osób objętych pomocą w sołectwie w stosunku do liczby wszystkich osób objętych pomocą
Ożarówce	26	16	53	37	61,67
Niezdara	4	2	4	3	5,00
Celiny	0	0	0	0	0,00
Tąpkowice	5	2	5	11	18,33
Ossy	1	1	11	0	0,00
Zendek	5	5	2	4	6,67
Pyrzowice	1	2	2	5	8,33
Razem	42	28	77	60	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez OPS w Ożarowicach

Charakterystyka bezrobocia w Gminie Ożarówce wykazuje szczególne nagromadzenie problemu w sołectwach Ożarówce (61,67% kierowanej pomocy) oraz Tąpkowice (18,33%). Pogłębiona analiza danych dotyczących bezrobocia na terenie Gminy Ożarówce została przeprowadzona w oparciu o wywiad ekspercki z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej. Przeprowadzony wywiad ekspercki, wśród osób w poszczególnych miejscowościach, dotkniętych analizowanym problemem, wykazał, że większość bezrobotnych stanowią osoby

bezrobotne długotrwale i są to osoby znajdujące się w grupach szczególnie narażonych. Przede wszystkim ze względu na wiek, większość bezrobotnych w sołectwach to osoby w obszarze wiekowym poniżej 25 roku lub powyżej 50 roku życia. Na dalszym miejscu wskazuje się również niskie kwalifikacje zawodowe wśród dotkniętych problemem osób. Przyczyny bezrobocia w poszczególnych sołectwach mają zbliżony charakter. Dopełnieniem obserwacji powyższego zjawiska może być wyszczególnienie przez pracowników OPS struktury bezrobocia, które udało się zidentyfikować u części osób objętych pomocą w poszczególnych sołectwach na podstawie pogłębionych wywiadów eksperckich i tak jako przyczyny bezrobocia można zakwalifikować:

- długotrwale bezrobocie, ale także przejściowe bezrobocie i pracę dorywczą,
- niskie kwalifikacje i/lub brak doświadczenia zawodowego,
- problem alkoholowy,
- niepełnosprawność oraz konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny,
- konieczność sprawowania opieki nad dziećmi,
- brak odpowiednich wzorców,
- przestępczość.

Szczegółowo zidentyfikowana struktura bezrobocia dla poszczególnych sołectw przedstawia się następująco:

Ożarówice

Mężczyźni : 3 osoby

(wiek: 30) - przejściowe bezrobocie, praca dorywczą, niskie kwalifikacje;

(wiek: 54, 58) - długotrwale bezrobocie, problem alkoholowy, niepełnosprawność;

Kobiety : 8 osób

(wiek: 24, 26) - długotrwale bezrobocie, związane z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem i niskimi kwalifikacjami;

(wiek: 44) - długotrwale bezrobocie, niskie kwalifikacje, brak wzorców, alkoholizm);

(wiek: 30, 35, 35,40, 47) - długotrwale bezrobocie, niskie kwalifikacje;

Niezdara

Mężczyźni : 2 osoby

(wiek: 31) - długotrwale bezrobotny, brak doświadczenia zawodowego;

(wiek: 40) - długotrwale bezrobocie, praca dorywczą, niskie kwalifikacje, ubóstwo, przestępczość;

Tapkowice

Mężczyźni: 2 osoby

(wiek: 29) - długotrwale bezrobotny, brak doświadczenia zawodowego;

(wiek: 25) - długotrwale bezrobocie, praca dorywcza, niskie kwalifikacje;

Kobiety: 2 osoby

(wiek: 48) - długotrwale bezrobocie, związane z koniecznością sprawowania opieki nad dzieckiem i niskimi kwalifikacjami, wielodzietność;

(wiek: 58) - długotrwale bezrobocie, praca dorywcza;

Zendek

Kobiety: 1 osoba

(wiek: 47) - przejściowe bezrobocie, konieczność opieki nad niepełnosprawnym mężem;

Pyrzowice

Mężczyźni: 3 osoby

(wiek: 61, 43) - długotrwale bezrobotny, ubóstwo, problem alkoholowy, praca dorywcza;

(wiek: 33) - przejściowe bezrobocie, praca dorywcza.

3.1.3 Zadłużenie

Zadłużenie z tytułu najmu lokalu oraz opłat za wodę i odbiór ścieków jest jednym z istotnych problemów wpływających na poziom ubóstwa mieszkańców Gminy.

Tabela 16 Liczba zadłużonych osób z tytułu dostawy wody i odbioru ścieków w poszczególnych sołectwach w latach 2018-2020

Sołectwo	Ilość zadłużonych mieszkańców		
	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Celiny	0	2	0
Niezdara	1	5	4
Tapkowice	5	6	7
Ossy	2	4	6
Ożarówice	6	8	7
Pyrzowice	1	4	6
Zendek	4	7	6
RAZEM	19	36	36

Źródło: Dane Urzędu Gminy Ożarówice

Z przeanalizowanych powyższych danych, wynika, że najwięcej osób zadłużonych odnotowano w Tapkowicach i Ożarówicach, a najmniej w Niezdarze. Problem ten pojawia się jednak we wszystkich sołectwach, za wyjątkiem Celin.

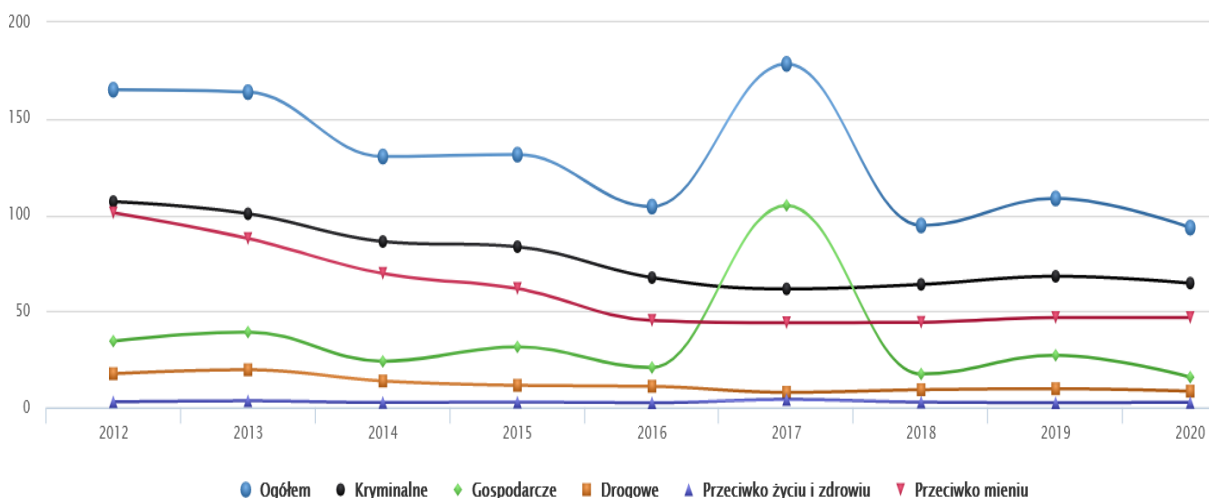
3.1.4 Przestępczość i bezpieczeństwo

Wśród stwierdzonych przestępstw na terenie Gminy Ożarówce w 2020 roku w stosunku do 2019 roku, można wskazać:

- przestępstwa przeciwko mieniu (kradzieże), w roku 2020 odnotowano 13 kradzieży, gdzie w roku 2019 było ich 22;
- przestępstwa przeciwko mieniu (kradzieże z włamaniem), w roku 2020 odnotowano 12 kradzieży z włamaniem, gdzie w roku 2019 było ich 10;
- przestępstwa przeciwko mieniu (kradzież i kradzież z włamaniem do samochodu), w roku 2020 odnotowano 1 kradzież z włamaniem do samochodu, w roku 2019 było ich 4;
- przestępstwa przeciwko mieniu (rozbój), w roku 2020 odnotowano 1 rozbój, gdzie w roku 2019 nie było takiego przypadku;
- przestępstwa przeciwko mieniu (zniszczenie mienia), w roku 2020 odnotowano 2 przypadki zniszczenia mienia, gdzie w roku 2019 było ich 6;
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (bójka i pobicie), w roku 2020 odnotowano 1 przypadek bójki i pobicia, gdzie w roku 2019 był również 1 taki przypadek.
- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (uszkodzenie ciała), w roku 2020 odnotowano 1 przypadek przestępstwa uszkodzenia ciała, gdzie w roku 2019 były 3 takie przypadki;
- przestępczość narkotykowa, w roku 2020 odnotowano 3 przypadki przestępczości narkotykowej, gdzie w roku 2019 były 2 takie przypadki.

W 2020 r. w stosunku do 2019 r. ilość przestępstw na terenie Gminy Ożarówce maleje.

Wykres 8 Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Ożarówce w latach 2012-2020

Źródło: Polska w liczbach

Zaprezentowana tendencja przekłada się na realną zarejestrowaną ilość przestępstw na terenie Gminy Ożarówce w latach 2018-2020. Odpowiednie dane prezentuje poniższa tabela:

Tabela 17 Przestępstwa na terenie Gminy Ożarówce

Sołectwo / Rok	2018-2020
Ożarówce	628
Niezdara	110
Ossy	108
Tąpkowice	348
Pyrzowice	1315
Zendek	272
Celiny	172
RAZEM	2953

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Komendanta Komisariatu Policji w Pyrzowicach

Najmniej przestępstw odnotowuje się w sołectwie Ossy, a najwięcej w sołectwie Pyrzowice oraz Ożarówce i Tąpkowice, na terenie których, zanotowano ponad 77,25% wszystkich zdarzeń i które, tym samym znacznie odbiegają od pozostałych sołectw.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Ożarówicach oraz danych Komendanta Komisariatu Policji w Pyrzowicach uzyskanych podczas wywiadów eksperckich wynika, że na terenie Gminy jest obecna przemoc domowa. Potwierdzają to „Niebieskie karty” zakładane rodzinom, w których ten problem istnieje. Sołectwa, w których odnotowano powyższy problem w 2020 roku to:

- Tąpkowice – 6 Niebieskich Karty,
- Zendek – 3 Niebieskie Karty,
- Ossy – 2 Niebieska Karta,
- Ożarówce – 1 Niebieska Karta.
- Pyrzowice – 1 Niebieska Karta.

Bezpieczeństwo mieszkańców zostało także przeanalizowane ze względu na dostępne dane dotyczące ilości wypadków samochodowych na terenie Gminy.

Tabela 18 Ilość wypadków drogowych na terenie Gminy Ożarówce w latach 2018-2020.

Sołectwo / Rok	2015-2021
Ożarówce	9
Niezdara	4
Ossy	0
Tąpkowice	8

Pyrzowice	20
Zendek	1
Celiny	7
RAZEM	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SEWIK

Z uwagi na szereg zdarzeń drogowych mających miejsce na parkingach pominięto w analizie zdarzenia, w których nikt nie odniósł obrażeń. Powyższe dane wskazują, że największa ilość wypadków w odniesieniu do sołectw występuje w sołectwie Pyrzowice (21), a istotny poziom tego zjawiska występuje także w sołectwach: Ożarowice (9), Tąpkowice (7) oraz Celiny (7).

3.1.5 Edukacja

W Gminie działają 4 szkoły podstawowe i 3 przedszkola. Gmina Ożarowice jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych (w tym 1 z oddziałami przedszkolnymi) i 2 placówek wychowania przedszkolnego, tj. dla:

- Szkoły Podstawowa w Tąpkowicach,
- Szkoła Podstawowa w Ożarowicach,
- Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Zendku,
- Przedszkole w Ożarowicach,
- Przedszkole w Tąpkowicach,
- Żłobek w Tąpkowicach.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Pyrzowicach oraz Niepubliczne Przedszkole w Pyrzowicach.

Tabela 19 Jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę Ożarowice

Jednostki oświatowe prowadzone przez Gminę Ożarowice w roku szkolnym 2022/2023		
Lp.	Nazwa	Ilość
1.	Szkoła Podstawowa w Tąpkowicach	170 uczniów szkolnych
2.	Szkoła Podstawowa w Ożarowicach	153 uczniów szkolnych
3.	Szkoła Podstawowa z oddziałami przedszkolnymi w Zendku	117 uczniów szkolnych 49 wychowanków oddziałów przedszkolnych
4.	Przedszkole w Ożarowicach	50 wychowanków przedszkolnych
5.	Przedszkole w Tąpkowicach	100 wychowanków przedszkolnych
6.	Żłobek w Tąpkowicach	22 wychowanków żłobka

Źródło: Urząd Gminy w Ożarowicach

W związku z dogodną lokalizacją Gminy przy głównych drogach (A1, S1, DK-78), a także przy Międzynarodowym Porcie Lotniczym Pyrzowice - Katowice oraz dzięki oddziaływaniu powstałej na terenie Gminy - Strefy Aktywności Gospodarczej, przyciągającej firmy, które zatrudniają wielu pracowników spoza Gminy, do przedszkola w Tąpkowicach składane są wnioski o przyjęcie dzieci m. innymi z gmin ościennych. Placówki oświatowe w Gminie wyposażone są w sprzęt komputerowy, a infrastruktura oświatowa jest remontowana i modernizowana w miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych. Szkoły zapewniają dzieciom dostęp do świetlicy, biblioteki, stołówki i boisk sportowych oraz organizują zajęcia pozalekcyjne. Wśród tych ostatnich dominują koła zainteresowań – przedmiotowe, artystyczne i sportowe. Placówki oferują również zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze. Szkoły uczestniczą w projektach i programach służących rozwijaniu zainteresowań i umiejętności uczniów, wyrównywaniu ich szans edukacyjnych i doskonaleniu nauczycieli. Ponadto placówki te realizują również programy profilaktyczne mające na celu uwrażliwianie środowiska szkolnego i społecznego na problemy związane z uzależnieniami, bezpieczeństwem, agresją i przemocą oraz promowanie zdrowego stylu życia.

Szczegółowe dostępne dane GUS w zakresie placówek edukacyjnych, ich oddziałów, miejsc, liczby uczniów i dzieci przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 20 Obiekty edukacyjne na terenie Gminy Ożarówce

Edukacja	2017/18	2018/19	2019/20	2020/2021
Placówki wychowania przedszkolnego	4	4	4	4
w tym przedszkola	3	3	3	3
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	212	214	219	230
W tym w przedszkolach	163	164	170	180
Szkoły podstawowe	4	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	370	441	448	457
Szkoły gimnazjalne	-	-	-	-
Uczniowie szkół gimnazjalnych	108	61	-	-
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach podstawowych	13	13	13	14
Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział w szkołach gimnazjalnych	18	20	-	-

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca, 2021r.

Tabela 21 Szkoły Podstawowe na terenie Gminy Ożarówice w latach szkolnych do 2019 r.

Szkoły Podstawowe	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Szkoły	3	3	4	4	4
oddziały	23	21	29	33	35
uczniowie	360	315	370	441	448

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Tabela 22 Przedszkola na terenie Gminy Ożarówice w latach szkolnych do 2019 r.

Wychowanie przedszkolne	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Przedszkola	4	4	4	4	4
oddziały	8	9	10	10	10
dzieci	171	200	212	214	219

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

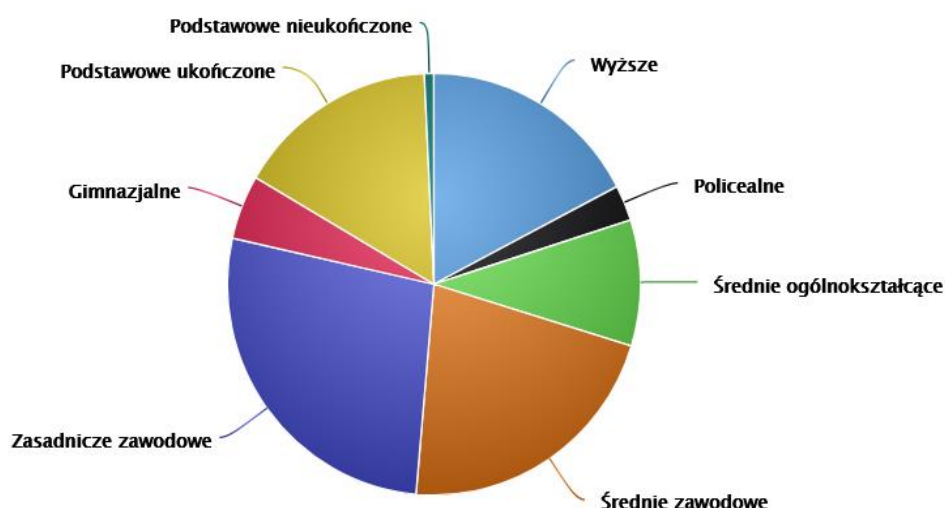
Tabela 23 Oddziały przedszkolne w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówice w latach szkolnych do 2019 r.

Oddziały przedszkolne w Szkołach Podstawowych i liczba dzieci	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
oddziały (klasy, grupy)	1	1	1	1	1
dzieci	1	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Odnosząc się do poziomu wykształcenia to według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku: 17,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,7% wykształcenie policealne, 9,7% średnie ogólnokształcące, a 21,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,1% mieszkańców Gminy Ożarówice, gimnazjalnym 4,9%, natomiast 15,8% podstawowym ukończonym. 0,7% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem Szkoły Podstawowej. Wykres na kolejnej stronie obrazuje przytaczane dane.

Wykres 9 Poziom wykształcenia – Gmina Ożarówice

Źródło: Polska w liczbach

W oparciu o dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020 przeprowadzonych w Szkole Podstawowej w Tąpkowicach, Szkole Podstawowej w Zendku, Szkole Podstawowej w Ożarówicach, a także w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Pyrzowicach, dokonano analizy poziomu edukacji. Dane do analizy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Wyniki egzaminu ósmoklasistów w roku szkolnym 2019/2020 w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówice

gminy Ożarów

JĘZYK POLSKI					
PLACÓWKA	SZKOŁA	GMINA	POWIAT	WOJWEÓDZTWO	KRAJ
SP TĄPKOWICE	59,56 %	62,25 %	58,99 %	59,29 %	59,00 %
SP ZENDEK	66,50 %				
SP OŻAROWICE	60,43 %				
NSP PYRZOWICE	68,00 %				
MATEMATYKA					
PLACÓWKA	SZKOŁA	GMINA	POWIAT	WOJWEÓDZTWO	KRAJ
SP TĄPKOWICE	47,11 %	47,22%	47,55 %	45,67 %	46 %
SP ZENDEK	55,50 %				
SP OŻAROWICE	39,93 %				
NSP PYRZOWICE	57,25 %				
ANGIELSKI					

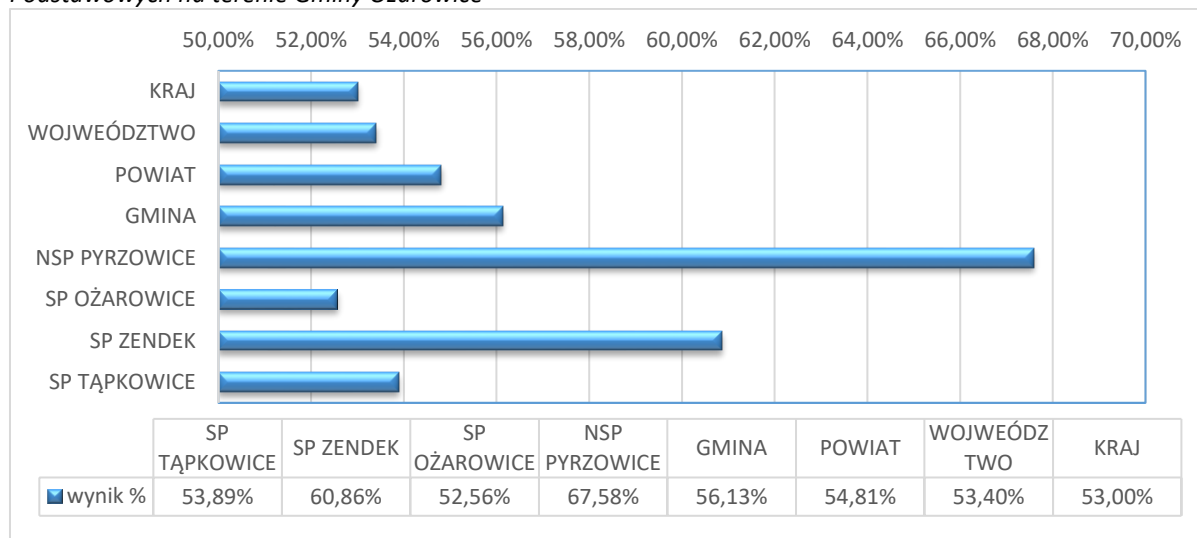
PLACÓWKA	SZKOŁA	GMINA	POWIAT	WOJWEÓDZTWO	KRAJ
SP TĄPKOWICE	55,00 %				
SP ZENDEK	60,58 %				
SP OŻAROWICE	57,33 %	58,91%	57,88 %	55,24 %	54,00 %
NSP PYRZOWICE	77,50 %				

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarowice

Analiza danych dotyczących poziomu zdawalności egzaminu po klasie 8, w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarowice, pozwala na stwierdzenie, że w roku szkolnym 2019/2020 uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Pyrzowicach zdali egzamin z matematyki ze średnim wynikiem na poziomie 57,25%. Najgorzej wypadli uczniowie Szkoły Podstawowej w Ożarowicach, którzy uzyskali średni wynik na poziomie 39,93%. Egzamin z języka angielskiego najlepiej napisali uczniowie Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Pyrzowicach na poziomie 77,50%, natomiast najgorzej wypadli uczniowie Szkoły Podstawowej w Tąpkowicach ze zdawalnością na poziomie 55,00%. Egzamin z języka polskiego uczniowie placówek z Zendka i Pyrzowic napisali z wynikiem w przedziale 65,50 – 68,00 %, a w Tąpkowicach i Ożarowicach na podobnym poziomie ok. 60%.

Uśrednione dane dla wszystkich przedmiotowych egzaminów razem, w podziale na poszczególne Szkoły Podstawowe prezentuje poniższy wykres:

Wykres 10 Średni wynik egzaminu ósmoklasistów z 3 przedmiotów w roku szkolnym 2019/2020 w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarowice

W powyższym przypadku dokonano kodyfikacji powyższych danych adekwatnie do

określonych kierunków uczęszczania do szkół uczniów z sołectw, w których nie ma Szkół Podstawowych.

Na terenie Gminy dożywianie dzieci w placówkach oświatowych odbywa się w formie jednego gorącego posiłku w okresie dni nauki w szkole. Liczba dożywianych dzieci zarejestrowana na koniec 2020r. w poszczególnych sołectwach, kształtuje się następująco:

- Ożarowice: 15 dzieci,
- Zendek: 6 dzieci,
- Pyrzowice: 2 dzieci,
- Tąpkowice: 1 dziecko.

Ponadto przeanalizowana została liczba dzieci i uczniów z kształceniem specjalnym w szkołach i przedszkolach zarejestrowana na koniec 2020r. w poszczególnych sołectwach, która kształtuje się następująco:

- Zendek: 8 dzieci,
- Ożarowice: 7 dzieci,
- Pyrzowice: 5 dzieci,
- Tąpkowice: 3 dzieci.

Kolejnym analizowanym czynnikiem była liczba dzieci i uczniowie, którzy otrzymali pomoc socjalną w formie stypendium szkolnego/zasiłku szkolnego z uwagi na niskie dochody w rodzinie zarejestrowaną na koniec 2020r. W poszczególnych sołectwach, problem kształtuje się następująco:

- Ożarowice: 5 dzieci,
- Tąpkowice: 4 dzieci.

3.1.6 Kapitał społeczny

W roku 2020 Gmina Ożarowice ogłosiła otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego „Upowszechnianie kultury fizycznej wśród mieszkańców Gminy Ożarowice w roku 2020”. Organizacje z terenu Gminy Ożarowice, które otrzymały środki finansowe na realizację zadań to:

- Ludowy Klub Sportowy „Piaś” Ożarowice,
- Ludowy Klub Sportowy „Tęcza” Zendek,
- Uczniowski Klub Sportowy „Ożarowice”,

- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pyrzowice,
- Klub Sportowy „LOB” Ożarówice.

W ramach sektora NGO w Gminie Ożarówice, zgodnie z poniższym zestawieniem na koniec roku 2020, zarejestrowane były następujące NGO:

Tabela 25 Zarejestrowane na terenie Gminy Ożarówice podmioty sektora NGO

Lp.	Nazwa i adres organizacji	Charakterystyka działania
1.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Ożarówice, ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówice	Działalność na rzecz poprawy warunków życia społeczności Gminy Ożarówice oraz jej rozwoju; wykonywanie zadań w zakresie pomocy społecznej, działalności charytatywnej, promocji i organizacji wolontariatu; szerzenie oświaty, organizacja kursów, szkoleń, aktywizacji ludności wiejskiej, wspieranie działań społeczno-zawodowych kobiet; działanie na rzecz integracji europejskiej
2.	Stowarzyszenie Braci Górniczej Gminy Ożarówice, ul. Kościuszki 1, 42-625 Ożarówice	Rozwijanie i upowszechnianie tradycji, historii, kultury i dorobku społeczności lokalnych; integracja środowiska górniczego w Gminie Ożarówice; wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych w Gminie Ożarówice
3.	Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pyrzowice, ul. Wolności 46, 42-625 Pyrzowice	Działalność kulturalna na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów; prowadzenie wiejskiej szkoły; współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej
4.	Lokalna Grupa Działania „Brynica To Nie Granica”, ul. Centralna 5, 42-625 Pyrzowice	Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem: zasobów historyczno-kulturowych, zastosowania nowych technologii oraz popularyzacji produktów lokalnych
5.	Stowarzyszenie „Strąków” na Rzecz Globalnego Rozwoju Osiedla Zendek-Strąków, Strąków 3, 42-625 Zendek	Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych
6.	Fundacja Międzynarodowego Towarzystwa Laryngektomowanych - Federacja Europejskich Laryngektomowanych, Przysieki 4, 42-625 Ożarówice	Pomoc osobom po usunięciu krtani w rehabilitacji i usuwanie barier w komunikowaniu się; pomoc psychologiczna pacjentom przed i po operacji; organizowanie spotkań integracyjnych
7.	Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lokalnego „Zendek”, ul. Główna 118, 42-625 Zendek	Działalność na rzecz poprawy jakości życia na terenie sołectwa Zendek; uczestniczenie w rozwoju miejscowości, aktywizacja jej mieszkańców oraz budowanie w nich poczucia przynależności do wspólnoty mającej własną historię, tradycję, obyczaje i tożsamość
8.	Stowarzyszenie Zwyczajów Ochrony Dziedzictwa Gminy Ożarówice „Solidarni Razem”, ul. Gen. A. Zawadzkiego 30a, 42-624 Niezdara	Ochrona dziedzictwa Gminy Ożarówice.
9.	Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży „Uskrzydłamy”, ul. Świerczewskiego 49, 42-624 Niezdara	Aktywizacja środowiska dzieci i młodzieży; organizacja zajęć muzycznych, teatralnych i językowych, realizacja inicjatyw lokalnych; pomoc przy organizacji imprez, projektów, wypoczynku
10.	Piekarskie Stowarzyszenie Przyrodników, ul. Świerczewskiego	Działalność w zakresie ochrony przyrody.

	41, 42-624 Niezdara	
11.	Ludowy Klub Sportowy „Piast” Ożarówce, ul. Sportowa, 42-625 Ożarówce	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.
12.	Klub Sportowy „Tęcza” Zendek, Jasione 7A, 42-625 Zendek	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu; krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.
13.	Uczniowski Klub Sportowy „Ożarówce”, ul. Szkolna 10, 42-625 Ożarówce	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży.
14.	Stowarzyszenie Lotniskowych Służb Ratowniczo-Gaśniczych, ul. Wolności 90, 42-625 Pyrzowice	Poprawa bezpieczeństwa pożarowego i poziomu ratownictwa lotniskowego w portach lotniczych; prowadzenie działalności zapewniającej jak najwyższy poziom bezpieczeństwa pasażerom w przypadku zagrożenia; pomoc pracownikom lotniskowych służb ratowniczo-gaśniczych, którzy utracili zdolność do wykonywania zawodu; podnoszenie kwalifikacji i etyki zawodowej pracowników lotniskowych tych służb.
15.	Ochotnicza Straż Pożarna Ożarówce, ul. Dworcowa 15, 42-625 Ożarówce	– organizowanie zespołów do prowadzenia kontroli stanu ochrony przeciwpożarowej, – przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej, – prowadzenie podstawowych szkoleń pożarniczych OSP i współdziałanie z Państwową Strażą Pożarną w organizowaniu szkoleń funkcyjnych OSP, – organizowanie młodzieżowych i kobiecych drużyn pożarniczych, – organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-wychowawczej i kulturalno-oświatowej, – organizowanie zawodów i imprez propagujących kulturę fizyczną, – prowadzenie innych form działalności mających na celu wykonanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przeciwpożarowej
16.	Ochotnicza Straż Pożarna Celiny, ul. Męczenników 24a, 42-625 Celiny	
17.	Ochotnicza Straż Pożarna Niezdara, Pl. Floriana 10, 42-624 Niezdara	
18.	Ochotnicza Straż Pożarna Ossy, ul. Strażacka 2, 42-624 Ossy	
19.	Ochotnicza Straż Pożarna Pyrzowice, ul. Wolności 74, 42-625 Pyrzowice	
20.	Ochotnicza Straż Pożarna Tąpkowice, ul. Zwycięstwa 17, 42-624 Tąpkowice	
21.	Ochotnicza Straż Pożarna Zendek, ul. Główna 118, 42-625 Zendek	
22.	Desantowa Jednostka Ratowniczo- Gaśnicza, Przysieki 4, 42-625 Ożarówce	
23.	Klub Sportowy „LOB” Ożarówce ul. Sportowa 1, 42-625 Ożarówce	Krzewienie kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wychowanie dzieci i młodzieży przez kulturę fizyczną i sport.
24.	Śląskie Stowarzyszenie Rehabilitacji „KU ZDROWIU” ul. Główna 165, 42-625 Zendek	Działalność fizjoterapeutyczna prowadzona dla mieszkańców Gminy Ożarówce i gmin okolicznych.
25.	Fundacja Tadorna – Ossy	Ochrona dzikich zwierząt
26.	Fundacja Równych Szans „Abc English For All” – Zendek	Edukacja
27.	Stowarzyszenie Zielona Gmina – Tąpkowice	Ekologia i ochrona środowiska
28.	Stowarzyszenie „Pomocni” Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością i Ich Rodzin – Ożarówce	Usługi socjalne, pomoc społeczna Dzieci z niepełnosprawnością, dorośli z niepełnosprawnością, rodziny osób chorych, niepełnosprawnych

29.	Uczniowski Klub Sportowy Mała Akademia Judo - Ożarówce	Sport, turystyka, rekreacja, hobby Dzieci, młodzież
30.	Międzynarodowe Centrum Proetyki Mowy - Ożarówce	Ochrona Zdrowia
31.	Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości Nadmorskich Karwieńskie Błota, Dębki - Pyrzowice	Sprawy zawodowe, pracownicze, branżowe

Źródło: dane Urzędu Gminy Ożarówce oraz www.bazy.ngo.pl

Podsumowując zestawienie, najlepsza sytuacja pod względem aktywności NGO miała miejsce w sołectwie Ożarówce, gdzie swoją siedzibę posiada 11 organizacji (35,48%), natomiast najmniej w Celinach – 1 organizacja (3,23%).

3.1.7 Kultura

Instytucja prowadzącą działalność kulturalną w Gminie jest Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach i posiada swoje filie także w Ożarówicach i Zendku. Placówka zajmuje się prowadzeniem wielokierunkowej działalności rozwijającej i zaspokajającej potrzeby mieszkańców Gminy w zakresie kultury. Ośrodek Kultury zajmuje się rozwijaniem czynnego uczestnictwa mieszkańców Gminy w życiu kulturalnym, edukacją kulturalną, inspirowaniem i rozwijaniem zainteresowań amatorską twórczością artystyczną, otaczaniem opieką amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości ludowej. Do jego zadań należy także organizowanie spektakli, koncertów, festynów, wystaw, wycieczek, konkursów, gier, zabaw tanecznych i dyskotek, wyjazdów do kina, teatru, opery, a także półkolonii letnich i zimowych, rozgrywek sportowych dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz imprez okolicznościowych. W Ośrodku prowadzone są kursy tańca i gry na instrumentach muzycznych, a także koła zainteresowań, m.in. teatralne i recytatorskie. Ważny kierunek działalności BiOK w Tąpkowicach zajmuje organizacja imprez rozrywkowych i kulturalnych dla mieszkańców Gminy. Do tych o charakterze cyklicznym należą m.in.: Dożynki Gminne, Gminny Dzień Dziecka, Święto Konstytucji 3 Maja, Gminny Dzień Strażaka, Gala taneczna oraz festiwal Piosenki Ekologicznej i Przyrodniczej, Konkurs potraw regionalnych „Nasze kulinarne dziedzictwo”.

Na terenie Gminy działają chóry i zespoły śpiewacze, a także orkiestry i grupy taneczne. Należą do nich: Chór „Niezdareczka”, Dziecięcy Zespół Śpiewaczy Gminy Ożarówce, Grupy taneczne „Diamenty I” i „Diamenty II”, Grupa taneczna „Twist”, Grupa taneczna „Music”, Kapela ludowa „Sami Swoi”, Młodzieżowa Orkiestra Dęta z Tąpkowic, Młodzieżowy Zespół Wokalny „Bemol”,

ludowe Zespoły Śpiewacze „Ożarówianki”, „Pyrzowianki”, „Zendkowanie”, Orkiestr Dęte OSP w Ożarówicach i Tąpkowicach, Zespół Śpiewaczy Weteran. Działalność kulturalno-oświatową prowadzi również Uniwersytet Trzeciego Wieku w Tąpkowicach, a także Koła Gospodyń Wiejskich. Szczegółowe dane GUS w zakresie podmiotów kultury, przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 26 Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury i ich liczba uczestników w Gminie Ożarowice w latach 2016-2021

Wydarzenia organizowane przez podmioty kultury	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wydarzenia						
ogółem	54	65	94	70	21	119
seanse filmowe	0	0	5	0	2	1
wystawy ogółem	5	7	4	5	0	8
festiwale i przeglądy artystyczne	6	7	13	8	0	0
koncerty	9	12	13	4	5	8
prelekcje, spotkania, wykłady	7	10	28	24	4	46
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	11	16	7	4	6	15
konkursy	7	7	3	13	3	14
pokazy teatralne	2	4	3	3	1	1
interdyscyplinarne	6	0	10	0	0	0
warsztaty	1	2	8	9	0	24
uczestnicy						
ogółem	5687	7127	3434	2738	904	6392
seanse filmowe	0	0	120	0	135	74
wystawy ogółem	450	2133	540	186	0	833
festiwale i przeglądy artystyczne	1004	574	364	230	0	0
koncerty	1270	1088	355	265	241	435
prelekcje, spotkania, wykłady	745	680	670	580	184	1010
imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne	1271	609	140	135	153	3070
konkursy	643	1165	890	1000	160	411
pokazy teatralne	200	667	75	160	31	31
interdyscyplinarne	54	0	115	0	0	0
warsztaty	50	211	165	182	0	441

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Gmina Ożarowice posiada Gminną ewidencje zabytków (obiektów chronionych). W ewidencji znajdują się głównie prywatne stare budynki mieszkalne i gospodarcze, kapliczki przydrożne, krzyże, kościoły oraz schrony i bunkry. Poniżej wymieniono zabytki wpisane do rejestru

Tabela 27 Obiekty wpisane do rejestrów zabytków na terenie Gminy Ożarówice

Lp.	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
1.	Kościół parafialny pod wezwaniem świętej Barbary, barokowy z XVIII wieku Granice ochrony obejmują cały obiekt z wyposażeniem wnętrza i najbliższe otoczenie w ramach ogrodzenia	A/14/60 23.02.1960 województwo katowickie A/607/66 04.04.1966 województwo katowickie A/734/2020 19.11.2020 województwo śląskie
2.	Stanowisko archeologiczne nr 1 – osada kultury łużyckiej z okresu wczesnego średniowiecza, położone w północno-zachodniej części wsi, zwanej Opary na lewobrzeżnej tarasie rzeki Brynicy	C/1088/69 17.10.1969 województwo katowickie

Źródło: <http://www.wkz.katowice.pl/index.php/rejestr-zabytkow>

Działająca w ramach BLOK Biblioteka Publiczna służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy, wychowaniu oraz upowszechnianiu wiedzy. Do zakresu działań placówki należy w szczególności: gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych ze szczególnym uwzględnieniem informacji dotyczących regionu, udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych dla wszystkich czytelników z uwzględnieniem szczególnych potrzeb dzieci i młodzieży, a także osób niepełnosprawnych. Obok działalności podstawowej Biblioteka podejmuje inicjatywy promujące czytelnictwo i kulturę, np. organizując spotkania z ciekawymi ludźmi. Szczegółowe dane GUS w zakresie działalności bibliotecznej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 28 Biblioteki, czytelnicy, wypożyczenia księgozbioru w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021

Biblioteki publiczne	2016	2017	2018	2019	2020	2021
biblioteki i filie	3	3	3	3	3	3
czytelnicy w ciągu roku	881	847	788	734	644	612
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	28011	24425	21668	19194	13870	12522

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Działalność BLOK nie ogranicza się jedynie do propagowania czytelnictwa, z jej inicjatywy na

terenie Gminy mają miejsce wydarzenia kulturalne kierowane do mieszkańców.

Tabela 29 Wykaz bibliotek na terenie Gminy Ożarówce

Lp.	Nazwa	Adres
1.	Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach	ul. Zwycięstwa 17, Tąpkowice
2.	Filia biblioteczna nr 1 w Ożarówicach	ul. Sportowa 1, Ożarówce
3.	Filia biblioteczna nr 2 w Zendku	ul. Główna 126, Zendek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach

Wydarzenia kulturalne dla mieszkańców organizowane są w głównej mierze przez Bibliotekę i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 30 Wykaz wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Bibliotekę i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach w latach 2014-2016

Ilość	Rok		
	2018	2019	2020
Ilość imprez (ogółem)	82	89	80
Ilość uczestników zajęć	7243	6774	2681

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach

Na przestrzeni ostatnich trzech lat ilość imprez na terenie Gminy Ożarówce utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2020 roku można zaobserwować gwałtowny spadek ilości uczestników zajęć spowodowany pandemią.

Tabela 31 Imprezy kulturalne na terenie Gminy Ożarówce organizowane przez Bibliotekę i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach w latach 2018-2020

Wydarzenie	Rok	Sołectwo					RAZEM
		Tąpkowice	Ożarówce	Zendek	Pyrzowice	Niezdara	
Koncerty	2018	7	0	0	0	0	7
	2019	7	0	0	0	0	7
	2020	3	0	0	0	0	3
Zawody sportowe	2018	0	1	0	0	0	1
	2019	0	1	0	0	0	1
	2020	0	0	0	0	0	0
Turniej szachowy	2018	6	0	0	0	0	6
	2019	6	0	0	0	0	6
	2020	0	0	0	0	0	0
Wycieczki	2018	20	0	0	0	0	20
	2019	16	0	0	0	0	16
	2020	12	0	0	0	0	12
Wystawy	2018	5	0	0	0	0	5
	2019	6	0	0	0	0	6
	2020	0	0	0	0	0	0
Festiwale	2018	4	0	0	0	0	4
	2019	3	0	0	0	0	3
	2020	0	0	0	0	0	0
Warsztaty	2018	5	0	1	0	0	6

	2019	11	1	0	0	0	12
	2020	5	0	0	0	0	5
Imprezy kulturalne	2018	24	0	0	0	0	24
	2019	21	0	3	2	0	26
	2020	10	0	0	0	0	10
Wykłady	2018	16	8	0	0	0	24
	2019	10	10	0	0	0	20
	2020	20	5	0	0	0	25
Zajęcia dla dzieci (stałe)	2018	5	1	0	1	0	7
	2019	5	1	0	1	0	7
	2020	5	1	0	1	0	7
Zajęcia dla seniorów	2018	36	0	0	0	0	36
	2019	20	5	0	0	0	25
	2020	5	0	0	0	0	5
Zajęcia dodatkowe (stałe)	2018	4	0	0	0	0	4
	2019	4	0	0	0	0	4
	2020	4	0	0	0	0	4
Imprezy plenerowe (interdyscyplinarne)	2018	2	4	1	0	1	6
	2019	3	2	1	2	1	6
	2020	0	0	0	0	0	0
Imprezy rekreacyjne	2018	10	3	0	0	1	14
	2019	10	1	0	0	1	12
	2020	0	0	0	0	0	0
RAZEM		330	44	6	7	4	386

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach

Analizując powyższą tabelę należy stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich trzech lat najwięcej imprez odbyło się w Tąpkowicach – 330, a najmniej w Niezdarze – 4. Imprezy kulturalne nie odbywały się w Celinach i Ossach.

3.1.8 Życie publiczne

O poziomie uczestnictwa mieszkańców Gminy w życiu publicznym świadczy frekwencja w wyborach samorządowych. Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące wyborów samorządowych w 2014 r.

Tabela 32 Frekwencja wyborów samorządowych w 2018r.

Lp.	Sołectwo	Liczba			Frekwencja
		Wyborców	Oddanych głosów	W tym nieważnych	
1.	Celiny	189	112	2	60,32%
2.	Niezdara	439	275	8	64,46%
3.	Ossy	408	215	1	53,94%
4.	Ożarówce	1366	816	43	63,88%
5.	Pyrzowice	459	266	8	60,69%
6.	Tąpkowice	849	524	15	63,49%
7.	Zendek	957	549	14	59,83%
RAZEM		Gmina Ożarówce	4667	2757	91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarówce

Z powyższych danych wynika, że średnia frekwencja w wyborach samorządowych w 2018r. w Gminie Ożarówice wyniosła 60,94%. Sołectwem, z najniższą frekwencją okazały się Ossy z poziomem frekwencji 53,94%. Z kolei największa frekwencja była w Niezdarze, Ożarówicach, Tąpkowicach i wyniosła ponad 63%.

Poziom aktywności mieszkańców Gminy pokazują także zgłoszone wnioski i interpelacje radnych Gminy Ożarówice.

Tabela 33 Aktywność mieszkańców - wnioski i interpelacje radnych Gminy Ożarówice w latach 2018-2020

Lp.	Sołectwo	2018	2019	2020	RAZEM
1.	Celiny	5	4	0	9
2.	Niezdara	5	1	0	6
3.	Ossy	0	7	0	7
4.	Ożarówice	20	3	3	26
5.	Pyrzowice	2	3	0	5
6.	Tąpkowice	2	6	2	10
7.	Zendek	11	4	3	18
RAZEM		45	28	8	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarówice

Na przełomie ostatnich trzech lat najwięcej wniosków i interpelacji złożyli radni Gminy Ożarówice. Ogólna liczba wniosków i interpelacji radnych w stosunku do 2018 roku zmniejszyła się prawie sześciokrotnie.

Podsumowanie analizy danych dotyczących zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, zdiagnozowanych na terenie Gminy Ożarówice, zaprezentowano w tabeli na kolejnej stronie.

Tabela 34 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówce

SOŁECTWO/ CZYNNIK SPOŁECZNY	CZYNNIKI SPOŁECZNE											UZASADNIENIE
	UBÓSTWO	BEZRADNOŚĆ	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	ALKOHOLIZM	BEZROBOCIE	ZADŁUŻENIE	PRZESTĘPCZOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO	POZIOM EDUKACJI	KAPITAŁ SPOŁECZNY	UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM	UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM	
Ożarówce												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: ubóstwa, bezradności, niepełnosprawności, alkoholizmu, bezrobocia, zadłużenia, bezpieczeństwa mieszkańców (przestępstwa, Niebieskie Karty, wypadki), edukacji (egzamin po VIII klasie, dożywianie, kształcenie specjalne, zasiłek szkolny).
Zendek												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: alkoholizmu, bezrobocia, zadłużenia, bezpieczeństwa mieszkańców (Niebieskie Karty), edukacji (dożywianie, kształcenie specjalne), uczestnictwa w życiu publicznym (frekwencja w wyborach).
Pyrzowice												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: niepełnosprawności, alkoholizmu, zadłużenia, bezpieczeństwa mieszkańców (przestępstwa, wypadki), edukacji (kształcenie specjalne), uczestnictwa w życiu publicznym (składane wnioski, frekwencja w

												wyborach), uczestnictwa w życiu kulturalnym - infrastruktura kultury oraz poziom wydarzeń kulturalnych (ze względu na Covid-19 za lata 2018/20).
Ossy												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: alkoholizmu, zadłużenia, bezpieczeństwa mieszkańców (Niebieskie Karty), edukacji (egzamin po VIII klasie), kapitału społecznego (występowanie NGO, realizacja zadań publicznych), uczestnictwa w życiu publicznym (składane wnioski, frekwencja w wyborach), uczestnictwa w życiu kulturalnym - infrastruktura kultury oraz poziom wydarzeń kulturalnych (ze względu na Covid-19 za lata 2018/20).
Celiny												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: edukacji (egzamin po VIII klasie, dożywianie), kapitału społecznego (występowanie NGO, realizacja zadań publicznych), uczestnictwa w życiu publicznym (składane wnioski, frekwencja w wyborach), uczestnictwa w życiu kulturalnym - infrastruktura kultury oraz poziom wydarzeń kulturalnych (ze względu na Covid-19 za lata 2018/20).
Niezdara												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: edukacji (egzamin po VIII klasie,

												dożywianie), kapitału społecznego (występowanie NGO, realizacja zadań publicznych), uczestnictwa w życiu publicznym (składane wnioski), uczestnictwa w życiu kulturalnym - infrastruktura kultury oraz poziom wydarzeń kulturalnych (ze względu na Covid-19 za lata 2018/20).
Tąpkowice												Występująca koncentracja, ponadprzeciętne poziomy negatywnych zjawisk kryzysowych dotyczące: bezradności, niepełnosprawności, alkoholizmu, bezrobocia, zadłużenia, bezpieczeństwa mieszkańców (Niebieskie Karty, wypadki), edukacji (egzamin po VIII klasie), kapitału społecznego (występowanie NGO, realizacja zadań publicznych).

Źródło: opracowanie własne

3.2 Sfera gospodarcza

Opisując potencjał rynku pracy, przywołać należy dane o podmiotach gospodarki narodowej w podziale na sektor prywatny i publiczny – ten pierwszy na dzień 31.12.2021 roku stanowił 96,03% podmiotów działających na obszarze Gminy Ożarówce. W Gminie, tak jak w całym województwie śląskim, przeważają podmioty z sektora prywatnego. Całościowe porównanie dla lat 2016 i 2021, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 35 Działające na obszarze Gminy Ożarówce podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora publicznego i prywatnego dla lat 2016 i 2021 w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej (ogółem)		sektor publiczny (ogółem)		sektor prywatny (ogółem)	
	2016	2021	2016	2021	2016	2021
Ożarówce	671	756	13	15	655	726
województwo śląskie	467090	509838	15986	14857	447965	487014

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podmiotów gospodarki narodowej, przekształceń własnościowych i strukturalnych w latach 2016-2021, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat, rośnie ilość podmiotów sektora prywatnego a największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Tabela 36 Podmioty gospodarki narodowej, przekształcenia własnościowe i strukturalne w Gminie Ożarówce w latach 2016-2021

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON						
Podmioty wg sektorów własnościowych	2016	2017	2018	2019	2020	2021
podmioty gospodarki narodowej ogółem	671	678	695	714	742	756
sektor publiczny - ogółem	13	14	14	14	14	15
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	10	10	10	10	10	10
sektor publiczny - spółki handlowe	0	1	1	1	1	2
sektor prywatny - ogółem	655	660	674	687	715	726
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	519	525	543	553	573	584
sektor prywatny - spółki handlowe	49	48	43	46	52	51
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	2	1	1	1	1
sektor prywatny - spółdzielnie	1	1	0	0	0	0

sektor prywatny - fundacje	1	1	1	1	3	3
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	25	26	26	27	27	28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

W tym kontekście należy zwrócić uwagę, na wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy i rosnące nasycenie obszaru Gminy w podmioty gospodarcze.

Biorąc pod uwagę podmioty gospodarki narodowej ogółem, wyszczególnić można z kolei liczbę podmiotów działających w sektorze rolniczym, przemysłowo-budowlanym i pozostałej działalności. Na obszarze Gminy najwięcej podmiotów lokuje się w sektorze pozostałej działalności tak jak w całym województwie śląskim, gdzie przeważają podmioty z tego sektora. Szczegółowe dane z roku 2021 zaprezentowane zostały w tabeli poniżej:

Tabela 37 Działające na obszarze Gminy Ożarówce podmioty gospodarki narodowej, z uwzględnieniem sektora rolniczego, przemysłowego i budowlanego w 2021 r. w odniesieniu do danych dla województwa

Jednostka terytorialna	ogółem	w tym w sektorze		
	2021	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Pozostała działalność
Ożarówce	756	8	140	608
województwo śląskie	509838	5079	112716	392043

Źródło: Opracowanie na podstawie: Polska w Liczbach oraz Banku Danych Lokalnych

Ogólne dane statystyczne dotyczące podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w latach 2016-2021, obrazuje poniższa tabela, z której wynika, że na przestrzeni analizowanych lat wśród rosnącej liczby podmiotów sektora prywatnego, największa ilość zarejestrowanych podmiotów prywatnych, niezmiennie znajduje się w grupie „pozostała działalność”.

Tabela 38 Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007 w Gminie Ożarówce w latach 2016-2021

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ogółem	671	678	695	714	742	756
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	7	8	8	8	8
przemysł i budownictwo	112	115	120	126	135	140
pozostała działalność	551	556	567	580	599	608

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Na obszarze Gminy Ożarówice działalność prowadzi wielu przedsiębiorców zróżnicowanych pod względem wykonywanej działalności. Stosowane dane zamieszczone są w poniższych tabelach:

Tabela 39 Przedsiębiorcy działający na terenie Gminy Ożarówice pod względem rodzaju wykonywanej działalności – 20 najpopularniejszych wg CEDIG w roku 2021 r.

Lp.	Kod PKD	Nazwa	Liczba przedsiębiorców
1.	49.41.Z	Transport drogowy towarów	185
2.	52.21.Z	Działalność usługowa wspomagająca transport lądowy	172
3.	47.91.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	117
4.	47.99.Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona poza siecią sklepową, straganami i targowiskami	114
5.	45.11.Z	Sprzedaż hurtowa i detaliczna samochodów osobowych i furgonetek	107
6.	43.99.Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane, gdzie indziej niesklasyfikowane	100
7.	45.20.Z	Konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	84
8.	45.19.Z	Sprzedaż hurtowa i detaliczna pozostałych pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	81
9.	47.19.Z	Pozostała sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach	77
10.	43.39.Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	73
11.	43.32.Z	Zakładanie stolarki budowlanej	63
12.	45.32.Z	Sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli	63
13.	43.21.Z	Wykonywanie instalacji elektrycznych	60
14.	43.22.Z	Wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych	60
15.	43.33.Z	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	60
16.	77.11.Z	Wynajem i dzierżawa samochodów osobowych i furgonetek	60
17.	46.73.Z	Sprzedaż hurtowa drewna, materiałów budowlanych i wyposażenia sanitarnego	59
18.	47.11.Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona w niewyspecjalizowanych sklepach z przewagą żywności, napojów i wyrobów tytoniowych	59
19.	41.20.Z	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	57
20.	43.12.Z	Przygotowanie terenu pod budowę	57

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędy Gminy Ożarówice

Tabela 40 Podmioty gospodarcze wg sekcji i działów PKD 2007 na terenie Gminy Ożarówice w 2021 r.

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Nazwa sekcji	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem		8	9	7	7	8	8
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0	0	1	1	1	1
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	44	43	45	46	50	53
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	0	0	0	0	0
Sekcja F	budownictwo	3	5	5	5	5	5
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	66	61	65	60	65	70
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	190	194	191	185	178	180
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	141	143	147	152	151	155
Sekcja J	informacja i komunikacja	16	16	15	16	16	18
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	12	12	12	13	15
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11	16	10	10	9	9
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	9	14	14	14	11
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	37	38	40	44	46	48
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17	17	18	19	19	20
Sekcja P	edukacja	9	9	9	9	9	9
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13	14	13	14	15	16
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	24	23	26	31	33	34
Sekcje S, T i U	pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, organizacje i zespoły eksterytorialne	7	7	10	10	11	11

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Tabela 41 Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Ożarówice wg bazy klas wielkości w roku 2021 r.

Podmioty wg klas wielkości	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	659	671	678	695	714	742
0 - 9	630	642	650	667	685	711
10 - 49	24	24	24	24	24	26
50 - 249	4	4	4	4	5	5
0 - 249	658	670	678	695	714	742

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Ważnym kryterium mierzenia aktywności gospodarczej jest ilość zarejestrowanych podmiotów na terenie Gminy Ożarówice wg CEIDG.

Tabela 42 Aktywne podmioty gospodarcze na terenie Gminy Ożarówce w 2021 r. wg CEDIG

Sołectwo	Mieszkańcy	Firmy	% liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na mieszkańców sołectwa	% liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na całkowitą liczbę mieszkańców
Ożarówce	1687	69	4,09%	0,46%
Pyrzowice	560	82	14,64%	0,55%
Zendek	1183	61	5,16%	0,41%
Celiny	225	12	5,33%	0,08%
Ossy	492	33	6,71%	0,22%
Niezdara	545	22	4,04%	0,15%
Tąpkowice	1030	71	6,89%	0,48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarówce

Najmniejszą aktywnością, jeżeli chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej, charakteryzuje się obszar Niezdary, gdzie na jednego mieszkańca tej miejscowości przypada 4,04% podmiotu gospodarczego oraz obszar Ożarowic, gdzie na jednego mieszkańca tej miejscowości przypada 4,09% takiego podmiotu. Najlepiej sytuacja wygląda w Pyrzowicach, gdzie na jednego mieszkańca przypada 14,64% podmiotu gospodarczego i w Tąpkowicach, gdzie na jednego mieszkańca przypada 6,89% takiego podmiotu. W odniesieniu do danych wg CEDIG, sołectwa Ossy, Celiny, Niezdara, znajdują się poniżej średniej ilości podmiotów gospodarczych dla Gminy.

Podsumowanie analizy danych dotyczących zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej, zdiagnozowanych na terenie Gminy Ożarówce, zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 43 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówce

SOŁECTWO	ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ		
	WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA KRYZYSOWEGO		UZASADNIENIE
	TAK	NIE	
Ożarówce			Ilość podmiotów gospodarczych o wartości powyżej średniej dla całej Gminy.
Zendek			
Pyrzowice			
Ossy			Koncentracja ponadprzeciętnego poziomu zjawisk kryzysowych dotycząca: sfery gospodarczej (ilości podmiotów gospodarczych wg CEDIG).
Celiny			
Niezdara			
Tąpkowice			Ilość podmiotów gospodarczych o wartości powyżej średniej dla całej Gminy.

Źródło: opracowanie własne

3.3 Sfera środowiskowa

Problematyka negatywnych zjawisk występujących w środowisku naturalnym jako elementów wpływających na zdiagnozowanie obszarów kryzysowych występujących w Gminie Ożarowice sprowadza się do trzech głównych obszarów:

- hałasu,
- jakości powietrza atmosferycznego,
- jakości zasobu wód.

Analiza powyższych obszarów prowadzi do konkluzji, że czynnikiem różnicującym, decydującym o możliwości wskazania obszaru, na którym sytuacja kryzysowa występuje w większym nasileniu jest hałas, występujący głównie w Ożarowicach, Pyrzowicach i Celinach. Sytuacja w zakresie jakości powietrza i zasobów wodnych w poszczególnych miejscowościach Gminy jest podobna.

Dla jakości powietrza jest ona wypadkową podobnego na obszarach wiejskich problemu niskiej emisji, który w ostatnich latach sukcesywnie eliminowany jest poprzez otrzymane przez Gminę Ożarowice wsparcie: w ramach programów unijnych dotyczących termomodernizacji obiektów publicznych oraz montażu odnawialnych źródeł energii – głównie paneli fotowoltaicznych i pomp ciepła; programów krajowych, zwłaszcza programów Mój prąd i Czyste powietrze, wdrażanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej we współpracy z urzędami gmin i miast; a także finansowe środki samych mieszkańców i przedsiębiorców.

Z kolei problem czystości wód powierzchniowych i podziemnych na obszarze Gminy powiązany jest ściśle z inwestycjami w gospodarkę wodno-ściekową, które poczyniła Gmina Ożarowice z otrzymanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego środków.

Elementem wyróżniającym, jak wspomniano wyżej, jest więc hałas. Największe jego nasilenie koncentruje się na terenie bezpośrednio przyległym do Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych - autostrady A1, węzła autostrady A1 i drogi ekspresowej S1, ciągu drogi S1 oraz ciągu drogi krajowej DK 78. Tereny te położone są w miejscowościach Ożarowice, Pyrzowice (czyli miejscowościach położonych najbliżej MPL, A1, S1 i węzła A1/S1) oraz Celiny (miejscowości w bezpośrednim sąsiedztwie A1, węzła A1/S1 i w ciągu DK 78).

Jak czytamy w projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarowice z 2016 roku,

„...Na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice hałas generują samoloty i śmigłowce. Droga rozprzestrzeniania się fali dźwiękowej uniemożliwia zastosowanie skutecznych zabezpieczeń przed hałasem, stąd też emisja hałasu obejmuje stosunkowo duże powierzchnie. Głównymi źródłami hałasu związanymi z funkcjonowaniem lotniska są starty i lądowania samolotów oraz operacje naziemne jak grzanie czy próby silników. Utworzone korytarze powietrzne dla krajowego i międzynarodowego lotniczego ruchu pasażerskiego wpływają na klimat akustyczny gminy”. Emisja hałasu jest integralnie związana ze specyfiką świadczonych usług przez linie lotnicze i nie można jej wyeliminować, choć można zmniejszyć jej szkodliwe oddziaływanie na otoczenie. W związku z działalnością Międzynarodowego Portu Lotniczego „Katowice” w Pyrzowicach na terenach sąsiadujących i podlegających ochronie akustycznej zostały stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu. Z uwagi na brak możliwości zastosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych ograniczających ponadnormatywne oddziaływanie hałasu wokół lotniska, nie mogą być dotrzymane standardy ochrony środowiska w tym zakresie. W związku z powyższym w 2014 r. Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr IV/53/12/2014 utworzono Obszar Ograniczonego Użytkowania dla Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach, dla którego warunki, ograniczenia i zasady użytkowania zawarto w tejże uchwale”. Potwierdzeniem powyższego były wyniki badań hałasu emitowanego przez MPL w 2011 roku, opublikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, które dostarczyły informacji o przekroczeniu norm hałasu w nocy w granicach 1,2-2,3 db.

Opisane powyżej dane wyjściowe, ich analiza i jej wyniki są aktualne, a nawet uległy nasileniu w związku z dynamiką wzrostu ilości lotów pasażerskich i towarowych w ostatnich latach – w 2015 roku z lotniska w Pyrzowicach skorzystało 3.069.279 pasażerów i przewieziono 16.119 t ładunków, a w 2019 roku 4.843.889 osób i 14.925 t ładunków. Trendu tego nie zmienił czasowy spadek ilości pasażerów spowodowany pandemią Covid-19 (ich spadek o 91,4% w 2021 roku w stosunku do 2020 roku), tym bardziej, że w tym czasie o 37,4 % wzrosła ilość frachtu lotniczego.

Podobnie, mimo braku nowych badań nasilenia ruchu i emisji hałasu, w związku ze wzrostem, chwilowo zakłóconym pandemią ruchu samochodowego, na który składa się oprócz czynników powszechnych tj. wzrostu ilości samochodów i ilości towarów przewożonych transportem drogowym, oraz rozbudowa sieci drogowej w obrębie Gminy

Ożarówice, dobudowany drugi pas drogi ekspresowej S1 i przedłużenie przejezdności autostrady A1 w kierunku północnym - wyniki prowadzonych w 2013 roku badań poziomu hałasu komunikacyjnego przez GDDKiA są także aktualne. W ramach opracowania „Analiza porealizacyjna dla zadania: Budowa autostrady A-1 odcinek Pyrzowice (bez węzła) – Piekary Śląskie km PB 475+327,65-490+247, km obecny odc.1d +583-14+029 oraz odc. 1c 0+000 – 0+900” oraz „Analiza porealizacyjna drogi ekspresowej S-1 odcinek I węzeł Pyrzowice – węzeł Lotnisko km 0+300-2+185” stwierdzono przypadki wystąpienia przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zarówno w porze dnia i jak i nocy, w wyniku znacznego natężenia ruchu samochodowego. Ponadto należy zwrócić uwagę, na zapisy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029, który jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska w powiecie, z którym w zgodzie pozostaje Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028, oraz fakt, że istnieje ryzyko oddziaływania odpadów po Zakładach Chemicznych w Tarnowskich Górach i ich wpływu na środowisko wodne w gminach powiatu tarnogórskiego, w tym Gminy Ożarówice. W związku z przeprowadzoną analizą, zidentyfikowano zjawiska kryzysowe na następujących obszarach Gminy Ożarówice: sołectwo Ożarówice, sołectwo Pyrzowice i sołectwo Celiny.

Podsumowanie analizy danych dotyczących zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej, zdiagnozowanych na terenie Gminy Ożarówice, zaprezentowano w tabeli na kolejnej stronie.

Tabela 44 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice

SOŁECTWO	ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ		
	WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA KRYZYSOWEGO		UZASADNIENIE
	TAK	NIE	
Ożarówice			Występowanie negatywnych zjawisk sfery środowiskowej.
Zendek			Brak zdiagnozowanych problemów środowiskowych.
Pyrzowice			Występowanie negatywnych zjawisk sfery środowiskowej.
Ossy			Brak zdiagnozowanych problemów środowiskowych.
Celiny			Występowanie negatywnych zjawisk sfery środowiskowej.
Niezdara			Brak zdiagnozowanych problemów środowiskowych.
Tąpkowice			

Źródło: opracowanie własne

3.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Gminna infrastruktura społeczna została przedstawiona w tabeli poniżej. Wymieniono w niej budynki użyteczności publicznej oraz tereny, spełniające funkcje terenów użyteczności publicznej.

Tabela 45 Gminna infrastruktura społeczna

Lp.	Nazwa obiektu rekreacyjnego	Adres obiektu
1	Tereny rekreacyjno – sportowe w Ossach	Ossy, ul. Strażacka
2	Tereny rekreacyjno – sportowe w Zendku	Zendek, ul. Jasionek
3	Teren rekreacyjny Zendek - Strąków	Zendek, ul. Strąków
4	Sala gimnastyczna wraz z kompleksem boisk zewnętrznych przy Szkole Podstawowej w Zendku	Zendek, ul. Główna
5	Kompleks sportowy w Ożarowicach wyposażony m. innymi pełnowymiarowe boisko piłkarskie trawiaste, boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią, boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, kort tenisowy, skate park, siłownia zewnętrzna, budynki socjalne, zadaszone trybuny	Ożarowice, ul. Sportowa
6	Hala sportowo-widowiskowo-dydaktyczna z boiskami zewnętrznymi oraz salą do gry w tenisa stołowego przy Szkole Podstawowej w Ożarowicach	Ożarowice, ul. Szkolna
7	Centrum Aktywności Rodzinnej w Tąpkowicach	Tąpkowice, ul. Kopernika
8	Teren rekreacyjny w Celinach	Celiny, ul. Męczenników
9	Teren rekreacyjny w Pyrzowicach	Pyrzowice, ul. Wolności
10	Teren rekreacyjny w Niezdarze	Niezdara, Pl. Floriana
11	Plac zabaw w Ożarowicach	Ożarowice, ul. Stawowa
12	Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach	Tąpkowice, ul. Zwycięstwa 17
13	Filia biblioteczna nr 1 w Ożarowicach	Ożarowice, ul. Sportowa 1
14	Filia biblioteczna nr 2 w Zendku	Zendek, ul. Główna 126
15	Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach	Ożarowice, ul. Dworcowa 15
16	Centrum Usług Wspólnych Ożarowice	Tąpkowice ul. Kopernika 2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarowice

Stan techniczny istniejących budynków użyteczności publicznej będących w zasobach Gminy Ożarowice jest zadowalający. Jednakże na terenie Gminy istnieje zapotrzebowanie na infrastrukturę, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa, gdzie wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne. W związku ze zmianą struktury demograficznej i starzenia się społeczeństwa, a także wykluczenia osób z terenów wiejskich, czy zmian na rynku pracy oraz stanu zdrowia mieszkańców, konieczne są działania zapewniające włączenie społeczne. Ponadto ze względu na narastające zjawisko zwiększającego się udziału osób w wieku poprodukcyjnym

w ilości mieszkańców, niską mobilnością osób zamieszkujących tereny wiejskie, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, ograniczone środki budżetu Gminy oraz niewykorzystany potencjał organizacji pozarządowych, - braki w infrastrukturze, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa oraz wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne, są zauważalne i realnie ograniczają możliwość niwelacji dysfunkcji społecznych. Ponadto w związku z widoczną stagnacją związaną z brakiem przyrostu ilości mieszkańców Gminy, w kontekście wspomnianego już starzenia się społeczeństwa i niebezpieczeństwa wyludnienia, ważnym jest wzmacnianie funkcji osadniczych Gminy i kreowanie nowoczesnych centrów miejscowości na analizowanym obszarze.

Na terenie całej Gminy Ożarówice, ze względu na charakter zabudowy (domy jednorodzinne), nie występuje sieć ciepłownicza. Preferowane jest natomiast centralne ogrzewanie. W przeważającej większości, we wszystkich sołectwach występują tradycyjne źródła energii cieplnej czyli kotły węglowe. Jeżeli chodzi o sieci gazowe to obecnie Gmina jest w całości zgazyfikowana i mogą z niej korzystać wszyscy mieszkańcy (wszystkie sołectwa). Sieć gazowa ma długość 98 km. Dostarczanie gazu przewodowego do odbiorców, następuje siecią gazową średniego ciśnienia, ułożoną w układzie pierścieniowym wzdłuż ulic i dróg komunikacyjnych z podłączeniami poprzez reduktory zamieszczone na elewacjach budynków. Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci gazowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 46 Sieć gazowa w Gminie Ożarówice w latach 2016-2021

Sieć gazowa	2016	2017	2018	2019	2020	2021
długość czynnej sieci ogółem w m	107394	108121	108812	109776	111834	114728
długość czynnej sieci przesyłowej w m	23405	24041	24041	24041	24053	b.d.
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	83989	84080	84771	85735	87781	b.d.
długość czynnej sieci ogółem w km na 100 km ²	234,1	235,7	237,2	239,3	243,8	250,1
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych) w szt.	883	1385	1409	1441	1480	1518
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych w szt.	856	1357	1380	1410	1445	b.d.
odbiorcy gazu w gosp.	929	953	990	1030	1056	1129
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem w gosp.	388	413	447	490	530	754
zużycie gazu w MWh	7865,4	8692,9	17730,3	11827,4	10875,5	13825,7

zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w MWh	5849,2	6627,0	6812,8	9652,5	8555,2	11469,4
ludność korzystająca z sieci gazowej w os.	3038	3088	3198	3286	3348	3545

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Gmina posiada szeroko rozbudowaną sieć wodociągowo – kanalizacyjną, sukcesywnie uzupełnianą na nowo powstających terenach zabudowy mieszkaniowej. Na terenie Gminy znajduje się biologiczno-mechaniczna oczyszczalnia ścieków która, przyjmuje ścieki z Gminy Ożarówce, Mierzęcice oraz sołectwa położonego w granicach administracyjnych Miasteczka Śląskiego. Całkowita długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Ożarówce, wynosi 87,9 km. łączna liczba nieruchomości (w tym budynki mieszkalne oraz budynki użyteczności publicznej) podłączonych do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej do końca 2021 r., wynosi 1271 sztuk. Wybudowany system kanalizacji sanitarnej nie rozwiązuje do końca wszystkich gminnych problemów i potrzeb związanych z dalszą rozbudową czy wymianą sieci kanalizacji sanitarnej, w związku z czym konieczne są kolejne inwestycje w tym zakresie. Szczegółowe dane GUS w zakresie sieci kanalizacyjnej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 47 Sieć kanalizacyjna w Gminie Ożarówce w latach 2016-2021

Kanalizacja	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	82,5	82,5	82,5	82,7	83,1	87,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1018	1054	1107	1139	1230	1271
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	13	57	154	185	198	199
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam3	16,2	19,2	211,7	229,2	185,9	208,8
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam3	143	195	212	229	228	265
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3163	3202	3316	3356	3469	3552

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Niniejszy system odprowadzania ścieków z terenu Gminy Ożarówce funkcjonuje od 2015r. W oczyszczalni, ścieki komunalne poddawane są procesom mechaniczno – biologicznego oczyszczania ścieków z wykorzystaniem specjalistycznych obiektów oczyszczalni. Sama technologia bazuje na metodzie niskoobciążonego osadu czynnego z jednoczesną tlenową stabilizacją osadu nadmiernego, a praca bioreaktorów oparta jest na metodzie SBR

(sekwencyjny reaktor biologiczny). Stopień skanalizowania Gminy został przedstawiony w tabeli poniżej.

Tabela 48 Stopień skanalizowania Gminy Ożarówce (stan na dzień 02.12.2021 r.)

	Sołectwo:							
	Celiny	Niezdara	Ossy	Ożarówce	Pyrzowice	Tąpkowice	Zendek	Łącznie
Wykonanych przykanalików:	42	120	150	388	151	182	293	1326

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ożarówicach

Na terenie Gminy największe natężenie awarii na sieci kanalizacji sanitarnej występuje w sołectwach Ożarówce, a także Zendek i Pyrzwice. Szczegółowe dane zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 49 Liczba występujących awarii na sieci kanalizacji sanitarnej z podziałem na sołectwa w 2020 r.

Sołectwo	Ilość awarii na sieci kanalizacyjnej	Ilość awarii na przepompowni ścieków
Ożarówce	97 interwencji na sieci kanalizacji tłocznej i grawitacyjnej. Największe problemy występują na obszarze sołectwa Ożarówce	101 interwencji związanych z zaburzeniami pracy przepompowni ścieków. Największe problemy występują na obszarze sołectwa Zendek oraz Pyrzwice
Tąpkowice		
Niezdara		
Zendek		
Pyrzowice		
Ossy		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ożarówicach

Na terenie Gminy nadal występują obszary, na których występują zjawiska kryzysowe tj. występują ulice, które w całości lub częściowo nie zostały skanalizowane. Przedmiotowe dane zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 50 Obszary Gminy Ożarówce nie podłączone do sieci kanalizacyjnej

Sołectwo	Ulica	Zakres
Zendek	Straków	całość
Niezdara	Moskiewska	całość
	Słoneczna	całość
	Dolna kiedyś ul. Świerczewskiego	częściowo
	Wspólna	częściowo
Ożarówce	Boczna	całość
	Niwy	całość
	Poprzeczna	całość
	Zawodą	całość

	Witomin	całość
	Oparowa	całość
	Dworcowa	częściowo
	Królewiec	całość
Pyrzowice	Kaczyńców	całość
	Marszałka Piłsudskiego	częściowo
	Ułanów	całość
	Siedliska	całość
	Klonowa	całość
	Lipowa	całość
Tąpkowice	Gen. Maczka	częściowo
	Moniuszki	całość
	Róż	całość
	Stokrotek	całość
	Wesoła	całość
	Zwycięstwa	całość
Celiny	Męczenników	częściowo
	Szmaragdowa	całość
	Granitowa	całość
	Diamentowa	całość
	Kamienna	częściowo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach

Istniejąca na terenie Gminy Ożarowice sieć wodociągowa wybudowana jest z rur stalowych, żeliwnych, PCV oraz PE. Na terenie Gminy zlokalizowane są także 2 ujęcia wodne (w Pyrzowicach oraz w Tąpkowicach). Funkcjonująca na obszarze Gminy sieć wodociągowa jest stale modernizowana oraz rozbudowywana np. w obrębie nowych dróg czy terenów mieszkaniowych. Udział procentowy mieszkańców wszystkich sołectw korzystających z sieci wodociągowej oscyluje na poziomie około 99%. Szczegółowe dane GUS dotyczące korzystania przez mieszkańców Gminy Ożarowice z sieci gazowej, kanalizacyjnej i wodociągowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 51 % mieszkańców Gminy Ożarowice korzystających z instalacji sieciowych do ogółu mieszkańców w latach 2016-2021

% mieszkańców korzystających z instalacji sieciowych do ogółu mieszkańców	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wodociąg	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
kanalizacja	55,2	56	57,2	57,9	59,7	60,5
gaz	53,0	54	55,2	56,7	57,7	60,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://swaid.stat.gov.pl>

Badanie przestrzeni publicznej dokonane przez pracowników Urzędu Gminy Ożarowice pozwoliło na wskazanie terenów o niskich walorach estetycznych lub problemach przestrzennych.

Tabela 52 Obszary na terenie Gminy Ożarowice o niskich walorach estetycznych lub problemach przestrzennych

Lp.	Sołectwo	Opis
1.	Pyrzowice, tereny przy ul. Granicznej	zdegradowane budynki i tereny po byłej jednostce wojskowej: sztabowiec, budynek szkoleniowy, KTS, RCN, Centrala telefoniczna
2.	Pyrzowice, tereny przy ul. Transportowej	zdegradowane budynki i tereny po byłej oczyszczalni ścieków
3.	Niezdara, tereny przy ul. Słonecznej	zdegradowane budynki i tereny po bazie SKR
	Niezdara, tereny w okolicy starorzecza Brynicy	zaniedbane tereny w okolicy starorzecza rzeki Brynicy
5.	Ożarowice, tereny przy ul. Stawowej	zaniedbany staw wraz z terenami przyległymi
6.	Ożarowice, tereny przy ul. Towarowej	zdegradowany teren i budynki po byłym Punkcie Skupu Żywca
	Ożarowice, tereny w rejonie ulic: Tarnogórska - Kościuszki	brak odpowiedniego centrum miejscowości, które mogłoby wzmacniać funkcje osadnicze Gminy i przeciwdziałać procesowi stagnacji oraz starzenia się społeczeństwa, a w konsekwencji powolnego wyludniania
7.	Tąpkowice, tereny przy ul. Zwycięstwa	niefunkcjonalny i nieestetyczny ciąg starych kiosków handlowych
8.	Obszar Gminy – wszystkie	brak urządzonej zieleni, oraz chodników przy drogach o większym natężeniu ruchu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarowice

Zdecydowana większość obszarów o niskich walorach estetycznych i problemach przestrzennych znajduje się na obszarze sołectwa Ożarowice (3 obszary), Pyrzowice (2 obszary), Niezdara (2 obszary).

Jeżeli chodzi o komunikację publiczną to Gmina Ożarowice jest członkiem Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, której w drodze porozumienia powierzyła zadania własne tj. pełnienie funkcji organizatora publicznego transportu zbiorowego, który wykonuje Zarząd Transportu Metropolitalnego w Katowicach. Na terenie Gminy jest postawionych 39 wiat przystankowych. Na terenie Gminy kursuje 15 linii autobusowych obsługiwanych przez wspomniany ZTM GZM. Komunikacja publiczna zapewnia połączenia Gminy z miastem powiatowym Tarnowskie Góry i sąsiednimi gminami oraz innymi miastami takimi jak Katowice, Siemianowice, Będzin, Bytom, Siewierz, Radzionków i Wojkowice.

Na całym obszarze Gminy jest zapewniona komunikacja publiczna, a przystanki są położone w stosunkowo bliskiej odległości od budynków i nie ma utrudnień w dotarciu do przystanków.

W kwestii komunikacji problemem jest brak bezpośredniego skomunikowania pewnych obszarów Gminy (sołectwo Pyrzowice i Celiny) z sołectwem Ożarowice, w którym mieści się siedziba Gminy. Ponadto część sołectwa Pyrzowice (Pyrzowice-Siedliska) oraz teren po byłej jednostce wojskowej są najbardziej wysuniętą na wschód częścią Gminy Ożarowice i sąsiadują z obszarem gminy Mierzęcice. Osoby zamieszkujące ten teren posiadają dostęp do komunikacji publicznej gminy Mierzęcice ukierunkowanej w stronę Miasta Siewierz czy Będzin. Taka sytuacja utrudnia dotarcie mieszkańcom jako petentom np. do Urzędu Gminy, czy też Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach. Na komunikację publiczną na terenie Gminy będzie miała duży wpływ rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej nr 182 Tarnowskie Góry – Zawiercie, która ma być szybkim połączeniem Aglomeracji Górnośląskie z Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w Pyrzowicach. Otwiera to nowy potencjał związany z transportem multimodalnym na terenie Gminy i szansę na tworzenie efektywnych Centrów Przesiadkowych, pozwalających na odpowiednie dostosowywanie siatki połączeń na terenie Gminy do nowych możliwości i pożądanych kierunków komunikacji do okolicznych ośrodków usługowo-przemysłowych, stanowiących potencjalne miejsce zatrudnienia.

Podsumowanie analizy danych dotyczących zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, zdiagnozowanych na terenie Gminy Ożarowice, zaprezentowano w poniższej tabeli:

Tabela 53 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarowice

SOŁECTWO/ RODZAJ PROBLEMU	ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ		
	WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA KRYZYSOWEGO		UZASADNIENIE
	TAK	NIE	
Ożarowice			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna, awarie na sieciach, przestrzeń publiczna.
Zendek			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna, awarie na sieciach.
Pyrzowice			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna, awarie na sieciach, przestrzeń publiczna.
Ossy			Brak zdiagnozowanych zjawisk sfery przestrzenno-funkcjonalnej.
Celiny			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna.
Niezdara			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna, przestrzeń publiczna.
Tąpkowice			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: sieć kanalizacyjna, przestrzeń publiczna.

Źródło: opracowanie własne

3.5 Sfera techniczna

Sfera techniczna na terenie Gminy Ożarówice obejmuje swoim zakresem stan techniczny obiektów mieszkaniowych znajdujących się z zasobach gminnych. W poniższej tabeli zamieszczono informacje dotyczące stanu technicznego budynków, podłączenia do kanalizacji, spełniania przez budynki wymogów z zakresu ochrony środowiska i energooszczędności oraz rodzaju stosowanego ogrzewania. Stosowne dane zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 54 Gminne zasoby mieszkaniowe

Lp.	Nazwa i adres	Podłączenie do sieci kanalizacji sanitarnej	Rozwiązania techniczne energooszczędnościowe, ochrona środowiska	Rodzaj ogrzewania	Stan techniczny, przewidywane prace remontowe i/lub termomodernizacyjne
1.	Dom Nauczyciela w Tąpkowicach przy ul. Kopernika	Nie, gdyż nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej, przy budynku zlokalizowane jest szambo	Budynek posiada instalację wodociągową, elektryczną, gazową oraz odgromową	W budynku funkcjonują indywidualne (osobne dla każdego z mieszkań) ogrzewania gazowe.	Stan techniczny budynku zadawalający. Budynek wymaga przede wszystkim termomodernizacji oraz wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, a także remontu dachu i klatki schodowej
2.	Dom Nauczyciela w Pyrzowic przy ul. Wolności	tak	Budynek posiada instalację wodociągową, elektryczną, gazową oraz odgromową. Budynek posiada instalację fotowoltaiczną.	W budynku funkcjonują indywidualne (osobne dla każdego z mieszkań) ogrzewania gazowe.	Stan techniczny budynku zadawalający.
3.	Dom Nauczyciela w Ożarówicach przy ul. Szkolnej	tak	Budynek posiada instalację wodociągową, elektryczną, gazową oraz odgromową. Budynek posiada instalację fotowoltaiczną.	W budynku funkcjonują indywidualne (osobne dla każdego z mieszkań) ogrzewania gazowe	Stan techniczny budynku zadawalający.
4.	Dom Nauczyciela w Zendku przy ul. Głównej	tak	Budynek posiada instalację wodociągową, elektryczną, gazową oraz odgromową. Budynek posiada instalację fotowoltaiczną.	W budynku funkcjonują indywidualne (osobne dla każdego z mieszkań) ogrzewania gazowe	Stan techniczny budynku zadawalający.
5.	„Agronomówka” w Ożarówicach przy ul. Szkolnej	tak	Budynek posiada instalację wodociągową, elektryczną, gazową oraz odgromową. Budynek posiada instalację fotowoltaiczną.	W budynku funkcjonują indywidualne (osobne dla każdego z mieszkań) ogrzewania gazowe.	Stan techniczny budynku zadawalający.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ożarówice

Podsumowanie analizy danych dotyczących zjawisk kryzysowych w sferze technicznej, zdiagnozowanych na terenie Gminy Ożarówice, zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 55 Podsumowanie - zjawiska kryzysowe w sferze technicznej w poszczególnych sołectwach Gminy Ożarówice

SOŁECTWO/ RODZAJ PROBLEMU	ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ		
	WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA KRYZYSOWEGO		UZASADNIENIE
	TAK	NIE	
Ożarówice			Brak zdiagnozowanych zjawisk sfery technicznej.
Zendek			
Pyrzowice			
Ossy			
Celiny			
Niezdara			
Tąpkowice			Zdiagnozowane negatywne zjawiska dot.: rozwiązań technicznych z zakresu ochrony środowiska.

Źródło: opracowanie własne

4. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z art. 9.1 Ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany należy rozumieć jako „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym” oraz gdy na obszarze tym występuje „ponadto co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) technicznych – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционированию rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami”.

Obszar zdegradowany to obszar na którym, zidentyfikowano stan kryzysowy, czyli kumulację negatywnych zjawisk reprezentujących przede wszystkim sferę społeczną. W związku z powyższym w niniejszym dokumencie przeprowadzono pogłębioną i usystematyzowaną analizę zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy Ożarówice. Diagnozę zjawisk negatywnych przeprowadzono w oparciu o sieć osadniczą Gminy. Wskazano jednostki referencyjne, według których została przeprowadzona diagnoza. Zdecydowano się posłużyć

podziałem administracyjnym Gminy, który odnosi się do sołectw. Podział ten odzwierciedla obecną strukturę Gminy, pozwalając przy tym na analizę jej wewnętrznego zróżnicowania. Łącznie wyznaczono 7 jednostek (sołectwa).

Dla poszczególnych sołectw na podstawie zebranych danych, przeprowadzono diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz ocenę ich skali i charakteru, przy uwzględnieniu identyfikacji specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie Gminy. Diagnoza obejmuje aspekty sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej wraz analizą natężenia, nawarstwiania lub utrwalania się zjawisk kryzysowych, (np. tendencja wzrostowa wskazującą na postępujący proces zubożenia społeczeństwa) oraz zaobserwowanych zjawisk i trendów.

Diagnozę wykonano w oparciu o istniejące dokumenty strategiczne, dane statystyczne, w tym gromadzone na poziomie lokalnym oraz w oparciu o przeprowadzone wywiady eksperckie. Konieczne dane udostępnił m. innymi OPS w Ożarowicach, Urząd Gminy czy Komisariat Policji. W analizie brano pod uwagę znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego, ale przede wszystkim jako szczególnie istotną, uwzględniono koncentrację negatywnych zjawisk mierzoną liczbą wskaźników odnoszących się do zidentyfikowanych czynników ocenionych negatywnie, gdzie z kolei pod uwagę brano przede wszystkim zjawiska społeczne, wraz z występującymi w dalszej kolejności problemami gospodarczymi, środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi czy problemami w sferze technicznej.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru predystynowanego do rewitalizacji, poddano analizie sołectwa Gminy Ożarowice, w celu określenia, które sołectwa charakteryzują się największą liczbą zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych, opisanych mierzonymi wskaźnikami. Założono, że za obszar spełniający kryterium koncentracji problemów uznane zostanie sołectwo, w którym na 16 analizowanych obszarów problemowych, zostanie zidentyfikowane co najmniej 10 zjawisk problemowych. Tak przeprowadzona wielokryterialna analiza, pozwoliła na wyznaczenie sołectw, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk i noszą znamiona obszarów zdegradowanych, stając się podstawą do zakwalifikowania części poddawanych diagnozie sołectw, jako technicznie wyznaczonych obszarów zdegradowanych, w których będą się mieścić docelowe obszary rewitalizacji.

Podsumowując, w trzech sołectwach Gminy: Ożarowicach, Pyrzowicach, Tąpkowicach, występuje koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych, w większości badanych kategorii.

W przeprowadzonej diagnozie skupiono się na kategoriach problemów, które są mierzalne dla wszystkich analizowanych jednostek. W pozostałych sołectwach zjawiska kryzysowe występują w mniejszym stopniu lub nie zostały zidentyfikowane.

Wyznaczone obszary zdegradowane zostały przyjęte uchwałą Nr XLI.774.2023 Rady Gminy Ożarówice z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice. Niniejsza Uchwała w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ożarówice była poddana konsultacjom społecznym w dniach od 28 listopada do 28 grudnia 2022 roku, które obejmowały formy: zbierania uwag w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, oraz zbieraniem uwag ustnych przekazanych z wykorzystaniem dedykowanego numeru telefonu. Występowanie obszarów zdegradowanych, rozumianych jako wskazane poszczególne sołectwa Gminy Ożarówice, na których intensywnie zachodzą zjawiska kryzysowe, zostało przedstawione w syntetycznym ujęciu w formie graficznej, w tabeli na kolejnej stronie, w której żółtym kolorem zaznaczono, mierzalne i opisane badanymi wskaźnikami, zjawiska kryzysowe zachodzące w poszczególnych sołectwach. Tabela stanowi techniczne wskazanie obszarów zdegradowanych (zaznaczono czerwonym kolorem), dla docelowych obszarów rewitalizacji.

Tabela 56 Syntetyczna ocena zjawisk kryzysowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Ożarówce

SOŁECTWO/ RODZAJ PROBLEMU	PROBLEMY DEMOGRAFICZNE	UBÓSTWO	BEZRADNOŚĆ	NIEPEŁOSPRAWNOŚĆ	ALKOHOLIZM	BEZROBOCIE	ZADŁUŻENIE	PRZESTĘPCZOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO	EDUKACJA	KAPITAŁ SPOŁECZNY	UCZESTNICTWO W ŻYCIU PUBLICZNYM	UCZESTNICTWO W ŻYCIU KULTURALNYM	SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA	SFERA PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNA	SFERA TECHNICZNA	SUMA
Ożarówce																	10
Zendek																	6
Pyrzowice																	10
Ossy																	9
Celiny																	8
Niezdara																	7
Tapkowice																	10

Źródło: opracowanie własne

5. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 Ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to taki obszar, dla którego na całości lub części obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, Gmina zamierza prowadzić rewitalizację z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Równocześnie obszar rewitalizacji może obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni Gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców Gminy. Obszar rewitalizacji może obejmować również niezamieszkałe tereny przemysłowe (w tym wydobywcze), powojenne, pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego przeprowadzono mając na uwadze założenie, że zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...). Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic”. W związku z tym wyznaczono obszar rewitalizowany jako teren, na którym występuje najwyższa koncentracja problemów społecznych, gospodarczych, techniczno-strukturalnych i środowiskowych, z uwzględnieniem jego istotnego znaczenia dla rozwoju Gminy. W wyniku delimitacji, wybrano obszary mające szczególne znaczenie dla Gminy, posiadające przestrzeń i obiekty stanowiące potencjał do prowadzenia możliwych działań rewitalizacyjnych.

W wyniku przeprowadzonej delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, na który składają się wyznaczone i zamieszkałe podobszary zlokalizowane na terenach sołectw: Ożarówce, Pyrzowice i Tąpkowice. Wyznaczony obszar rewitalizacji składa się z następujących podobszarów rewitalizacji:

Wyznaczony obszar rewitalizacji składa się z następujących podobszarów rewitalizacji:

- Ożarówce – Pyrzowice, który zajmuje powierzchnię **2,27 km² (4,99% powierzchni ogółem Gminy)** i jest zamieszkały przez **896 mieszkańców (15,66% ludności ogółem Gminy)** obejmujący od północy obszar wyznaczony linią kolejową 182, od zachodu równoległe do ul. Topolowej, ul. Tarnogórską, a dalej ul. Królewiec. Od południa ul. Zawodą, ul. Staszica,

Potokiem Ożarówickim, rowem R03, ul. Klonową, ul. Krótką i ul. Równoległą, w tym w sąsiedztwie zabytkowego kościoła św. Barbary i ul. Stawowej, a także tereny leżące na południe od ulicy Krótkiej i Równoległej w Pyrzowicach. Od wschodu ul. Graniczną;

- Tąpkowice, który zajmuje powierzchnię **0,19 km² (0,42% powierzchni ogółem Gminy)** i jest zamieszkaný przez **80 mieszkańców (1,40% ludności ogółem Gminy)** obejmujący w części północnej obszar pomiędzy ulicami: Zgody i Jana Pawła II. A w części południowej obszar pomiędzy ulicami: Zwycięstwa, Bolesława Chrobrego, Sienkiewicza, Kubusia Puchatka, Prusa i Kościelna.

Całość obszaru rewitalizacji stanowi łącznie powierzchnię **2,46 km² (5,41% powierzchni ogółem Gminy)** oraz jest łącznie zamieszkiwany przez **976 mieszkańców (17,06% ludności ogółem Gminy)**, a co za tym idzie – nie przekracza limitów określonych w art. 10 ust. 2 ustawy o rewitalizacji.

Co do zasady ostateczny kształt obszarów na których Gmina Ożarówice zamierza prowadzić rewitalizację jest uzasadniony istotnym znaczeniem dla rozwoju lokalnego Gminy i bierze pod uwagę wyniki konsultacji społecznych prowadzonych w dniach od 28 listopada do 28 grudnia 2022 roku. Wyznaczony obszar rewitalizacji został przyjęty uchwałą Nr XLI.774.2023 Rady Gminy Ożarówice z dnia 25 stycznia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice.

6. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

Na potrzeby wskazania obszaru rewitalizowanego przeprowadzono pogłębione badania obszaru zdegradowanego. W toku pozyskiwania koniecznych informacji wykorzystano narzędzia:

- wywiadów z pracownikami społecznymi, animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi, a także z przedstawicielami społeczeństwa,
- badań przestrzeni np. spis z natury obszarów o niskich walorach estetycznych, stanu infrastruktury,
- wywiadów z zarządcami na temat stanu i braków rozwiązań funkcjonalnych w obiektach.

Na etapie prowadzonej delimitacji uwzględniono także adekwatne i dostępne dane statystyczne jak i wyniki przeprowadzonych analiz oparte na przeprowadzonych, konsultacjach i warsztatach strategicznych.

Obszar do rewitalizacji został wybrany na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w tym analizy wskaźnikowej i jakościowej w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej/technicznej oraz gospodarczej i środowiskowej. Uwzględniając powyższe kryteria delimitacji wyodrębniono obszar rewitalizacji, który charakteryzuje się degradacją tkanki społecznej, infrastrukturalnej czy przestrzennej oraz niedostatecznym rozwinięciem potencjału gospodarczego i społecznego.

6.1 Podobszar rewitalizacji Ożarowice – Pyrzowice

Wyznaczony podobszar rewitalizacji Ożarowice – Pyrzowice, zajmuje powierzchnię 227 ha (4,99% powierzchni ogółem Gminy) obejmując od północy obszar wyznaczony linią kolejową 182, od zachodu równolegle do ul. Topolowej, ul. Tarnogórską, a dalej ul. Królewiec. Od południa ul. Zawodą, ul. Staszica, Potokiem Ożarowickim, rowem R03, ul. Klonową, ul. Krótką i ul. Równoległą, w tym w sąsiedztwie zabytkowego kościoła św. Barbary i ul. Stawowej, a także tereny leżące na południe od ulicy Krótkiej i Równoległej w Pyrzowicach, a od wschodu ul. Graniczną.

Sfera społeczna

Wyznaczony podobszar rewitalizacji Ożarowice – Pyrzowice jest zamieszkały przez 896 osób. Stanowi to 15,66% mieszkańców całej Gminy oraz 91,80% mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Zebrane dane dotyczące zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych dla tego podobszaru w relacji do zjawisk kryzysowych występujących na obszarze całej Gminy wskazują, że podobszar rewitalizacji Ożarówice – Pyrzowice cechuje się szerokim występowaniem problemów społecznych. Na pogłębioną analizę sfery społecznej składa się przede wszystkim analiza problemu bezrobocia, ubóstwa, bezradności, wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność oraz brak uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, nadużywania alkoholu, przestępczości, wysokiego zadłużenia mieszkańców tego podobszaru oraz problemów edukacyjnych, a także związanymi z tym, w sposób pośredni lub bezpośredni, pozostałymi niekorzystnymi zjawiskami kryzysowymi.

Na przedmiotowym podobszarze występuje istotny problem bezrobocia. Jako główne przyczyny bezrobocia na przedmiotowym podobszarze należy uznać zmiany strukturalne w rolnictwie, a także procesy transformacji i restrukturyzacji. Brak alternatywnych miejsc pracy dla osób poddanych tym procesom oraz brak zgodności umiejętności i kwalifikacji mieszkańców z nowymi wymaganiami rynku pracy, a także postępująca mechanizacja i automatyzacja w rolnictwie, doprowadziły do zmniejszenia zapotrzebowania na siłę roboczą. Dodatkowo duże rozdrobnienie rolnictwa utrudnia efektywne prowadzenie działalności gospodarczej i generuje bezrobocie. Na terenach wiejskich brakuje alternatywnych źródeł zatrudnienia, które mogłyby zrekompensować utratę miejsc pracy w rolnictwie. Słabo rozwinięty sektor zaawansowanych usług i brak inwestycji w nowe gałęzie przemysłu utrudniają znalezienie pracy osobom zwalnianym z rolnictwa lub okolicznego przemysłu. Ponadto wysokie koszty pracy, w tym obciążenia podatkowe i składki ZUS, stanowią barierę dla pracodawców, zwłaszcza w sektorach o niższej rentowności, co przekłada się na mniejsze zapotrzebowanie na pracowników. Ponadto duża część bezrobotnych nie posiada odpowiednich kwalifikacji do podjęcia pracy w innych sektorach lub w istniejących zakładach pracy. Konieczne jest podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, aby sprostać wymaganiom rynku pracy. Na tym podobszarze występuje także ukryte bezrobocie i praca w szarej strefie, a specyficzny wiejski rynek pracy, charakteryzuje się znaczną sezonowością oraz mniejszą liczbą miejsc pracy w porównaniu z miastami i większym uzależnieniem od sektora rolniczego. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest także prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające

na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. Do osób szczególnie dotkniętych problemem bezrobocia rejestrowanego i ukrytego należą także młodzi ludzie, osoby starsze oraz osoby, których kwalifikacje nie odpowiadają aktualnym wymaganiom rynku pracy.

Ponadto istotnym problemem na tym podobszarze jest także ubóstwo. Przyczyny ubóstwa na przedmiotowym podobszarze, podobnie jak na pozostałych podobszarach wynikają z kombinacji wielu czynników, w tym zmian strukturalnych w rolnictwie, czy procesów transformacji i restrukturyzacji. Zmiany strukturalne doprowadziły do utraty miejsc pracy i bezrobocia. Z kolei niskie kwalifikacje zawodowe utrudniają znalezienie pracy i ograniczają mobilność społeczną, wymagając od mieszkańców przekwalifikowania się do innych zawodów. W przypadku niskich kwalifikacji nawet znalezienie miejsca pracy, prowadzi do znaczącej utraty dochodów i konieczności szukania alternatywnych źródeł utrzymania, o co jest trudno przy niskim poziomie wyedukowania, kompetencji i kwalifikacji. Ponadto brak środków finansowych stanowi barierę w podjęciu własnej działalności gospodarczej i samozatrudnienia. To z kolei generuje brak wystarczających środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak żywność, schronienie, opieka zdrowotna czy edukacja i jest kluczowym nośnikiem ubóstwa. Ponadto w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego zauważalne jest ubóstwo energetyczne wśród mieszkańców, które szczególnie dotyka osoby mniej zamożne, w tym starsze, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, gdzie w większości są to kobiety, które często sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi. To właśnie niepełnosprawność oraz długotrwała choroba powodująca konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy też konieczność sprawowania opieki nad dziećmi, w dużym stopniu przekłada się na problem braku środków finansowych i ubóstwa. Ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na poniesienie kosztów energii, tym bardziej, że w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach (zamiast „hurtowo”), co znacząco podnosi koszty. Do osób szczególnie dotkniętych problemem ubóstwa należą także osoby o niskich dochodach, bezrobotni, rodziny

wielodzietne, osoby starsze, osoby z ograniczoną zdolnością do pracy. W tym ujęciu bezrobocie, niskie zarobki, braki edukacyjne czy kwestie zdrowotne i społeczne to istotne składowe ubóstwa. Czynniki te często nakładają się na siebie, tworząc błędne koło ubóstwa, z którego trudno się wyrwać, prowadząc do marginalizacji i potęgując poczucie braku wpływu na własne życie.

Kolejnym zauważalnym na tym podobszarze negatywnym zjawiskiem jest problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bezradność w tym przypadku jest ściśle powiązana ze zjawiskiem bezrobocia i ubóstwa, które prowadzi do występowania konfliktów wewnątrzrodzinnych, które skutkują problemami wychowawczymi. Brak stabilizacji finansowej burzy relacje pomiędzy pokoleniami. Rodzice, nie mogąc sprostać oczekiwaniom konsumpcyjnym dzieci, doświadczając poczucia winy i bezradności. Z kolei w dzieciach bezskuteczność i bezradność rodziców budzi poczucie żalu. Najpoważniejszą konsekwencją dla najmłodszych członków rodziny jest zachwianie lub nawet utrata poczucia bezpieczeństwa oraz coraz większe wyalienowanie i problemy wychowawcze.

Problemem jest także wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność. Przyczynami niepełnosprawności są między innymi czynniki genetyczne, choroby przewlekłe czy wypadki. Ponadto także osoby starsze to grupa często charakteryzująca się orzeczeniem o niepełnosprawności. Problemem niepełnosprawności dotknięte są osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym fizycznej, intelektualnej, sensorycznej, a problemem niepełnosprawności są też obciążone ich rodziny i opiekunowie.

Ważną kwestią obrazującą sytuację tego podobszaru rewitalizacji jest także poziom uczestnictwa w życiu publicznym oraz kulturalnym. Z analizowanych danych wynika, że średnia frekwencja w ostatnich wyborach samorządowych w Gminie Ożarówice kształtowała się na poziomie 60,94%. Na terenie przedmiotowego podobszaru rewitalizacji zlokalizowany jest okręg wyborczy w Pyrzowicach z frekwencją, która nie sięgnęła średniej dla Gminy. Można zatem wnioskować, że poziom zaangażowania w życie publiczne jest w tym miejscu najmniejszy.

W kontekście uczestnictwa w życiu kulturalnym, na przedmiotowym podobszarze, należy zwrócić uwagę, że w odniesieniu do ilości wydarzeń kulturalnych w badanym okresie, w których mieli możliwość uczestniczyć mieszkańcy przedmiotowego podobszaru jest to tylko 13,21% takich wydarzeń na terenie Gminy, przy czym dla porównania ilość takich wydarzeń na podobszarze rewitalizacji Tąpkowice to 85,49% takich wydarzeń. Problem uczestnictwa w

życiu kulturalnym ściśle związany jest problemem ubóstwa w związku z faktem, że ubóstwo przyczynia się do minimalizacji zaspokajania potrzeb społecznych, w tym kulturalnych. Osoby nisko sytuowane skupiają się prawie wyłącznie na potrzebach najbardziej elementarnych, do których potrzeby kulturalne nie należą. Skupiając się na sprawach bytowych, często zamykają się na kontakty społeczne, w tym uczestnictwo w życiu kulturalnym.

Na przedmiotowym podobszarze można także zauważyć obecność problemów dotyczących alkoholizmu. Przyczynami alkoholizmu są czynniki społeczne, ekonomiczne i psychologiczne, w tym ubóstwo, presja społeczna, bezrobocie, brak perspektyw życiowych, stres czy problematyka zdrowia psychicznego. Często są to osoby w wieku produkcyjnym, bezrobotni, osoby doświadczające trudności życiowych i narażone na wykluczenie społeczne. Generatorem tego zjawiska często jest ubóstwo, które wiąże się z ucieczką w nadużywanie alkoholu oraz powoduje zachowania przemocowe.

Ponadto jednym z problemów społecznych, który wpływa negatywnie na sytuację podobszaru Pyrzowice - Ożarówice jest także poziom przestępczości i związanego z tym bezpieczeństwa publicznego. Przyczyny tego problemu są wielowymiarowe i obejmują czynniki społeczne, ekonomiczne i psychologiczne. Mogą nimi być m.in. brak perspektyw zawodowych, marginalizacja społeczna, nadużywanie alkoholu, brak kontroli rodzicielskiej. Grupa szczególnie podatna na chuligaństwo, wandalizm i przestępczość obejmuje często młodych ludzi z niskim statusem społeczno-ekonomicznym, o ograniczonym dostępie do usług społecznych. Ważne jest także bezpieczeństwo osób starszych, które coraz częściej padają ofiarami przestępstw, w tym przede wszystkim oszustw i kradzieży. Ponadto jako przyczyny przemocy można wymienić patologie rodzinne, brak świadomości na temat przemocy, trudności finansowe, niedostateczny poziom empatii. Generatorem tego zjawiska często jest ubóstwo, które powoduje zachowania przemocowe, a także wiąże się z ucieczką w nadużywanie alkoholu. Do osób szczególnie narażonych na przemoc należą ofiary, w tym kobiety, dzieci i osoby starsze. Inną ważną kwestią obrazującą sytuację tego podobszaru rewitalizacji jest rosnący poziom zadłużenia jego mieszkańców. Sytuacja prowadzi do zwiększającego się zagrożenia brakiem dostępu do podstawowych mediów dla mieszkańców tego podobszaru. Ponadto zadłużenie z tytułu opłat za wodę i odbiór ścieków jest jednym z istotnych problemów wpływających na poziom ubóstwa czy bezradności mieszkańców podobszaru.

Ponadto ważną kwestią obrazującą sytuację tego podobszaru rewitalizacji jest niezadowalający poziom edukacji. Lokalizacyjnie dotyczy to dzieci i młodzieży zamieszkującej powyższy podobszar a uczęszczającej do Szkoły Podstawowej w Ożarówicach. W oparciu o dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasisty przeprowadzanych w Szkołach Podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ożarówice, dokonano analizy poziomu edukacji. Analiza danych dotyczących poziomu zdawalności egzaminu po klasie VIII w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówice pozwala na stwierdzenie, że najślabiej egzamin zdali uczniowie Szkoły w Ożarówicach ze średnim wynikiem na poziomie 52,56%, przy czym średnia dla Gminy wynosiła 56,13%. Ponadto zarówno w Szkole Podstawowej w Ożarówicach jak i w Pyrzowicach, zanotowano także zjawiska kryzysowe związane z dożywianiem dzieci.

Przytoczone powyżej dane ilościowe wyraźnie świadczą o kumulacji problemów społecznych w tym podobszarze rewitalizacji i jednoznacznie uzasadniają podjęcie działań rewitalizacyjnych w analizowanym obszarze.

Ponadto wśród występujących problemów na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych, a także opór mieszkańców w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego podobszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grupy poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego, w związku z ograniczeniem funkcji poznawczych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną. Należy zwrócić uwagę, że osoby starsze to grupa charakteryzująca się licznymi problemami zdrowotnymi oraz często orzeczeniami o niepełnosprawności, są to także często osoby samotne i wymagające wsparcia. Trudność stanowi także skuteczne dotarcie z pomocą do tych osób. Po pandemii COVID widoczne jest bowiem większe zamknięcie się seniorów we własnych mieszkaniach i mniejsza aktywność integracyjna i społeczna. Konieczne jest szukanie rozwiązań, które pozwolą z jednej strony aktywizować seniorów (zarówno społecznie jak i fizycznie, pomagając w utrzymaniu jak najlepszej kondycji), a z drugiej strony pozwolą na

włączenie w proces integracji międzypokoleniowej, żeby jak najdłużej mogli pozostać samodzielnymi w miejscu zamieszkania. Ponadto z jednej strony zachodzi zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży stanowiącej grupę przedprodukcyjną, a z drugiej brak jest perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładające się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich. W tej sytuacji koniecznym jest podjęcie inicjatyw nastawionych na wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży, oraz inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie, dla osób dorosłych, w tym służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami. W obszarze edukacji identyfikuje się możliwość występowania barier rozwojowych i dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania na obszarach wiejskich, zwłaszcza cechujących się trudniejszym dostępem do dobrej jakości ofert edukacji ze względu na oddalenie od dużych ośrodków edukacyjnych. Z tego powodu ważne są inicjatywy edukacyjne o charakterze lokalnym kierujące działania na osoby zamieszkujące podobszar rewitalizacji.

Ponadto nawet obserwując pozytywny trend osadniczy i dodatnie saldo migracji nie należy zapominać, o spadającym poziomie integracji społecznej mieszkańców. Korzystny trend osadniczy jest bezpośrednio związany z atrakcyjną lokalizacją na obrzeżach aglomeracji śląskiej, ale w tym wypadku należy mówić o konieczności integracji nowych członków społeczności, tak żeby zniwelować tendencję do traktowania nowego miejsca zamieszkania jedynie jako sypialni, czy wykazywania postaw roszczeniowych związanych z dysproporcjami pomiędzy miastem i wsią i tzw. „efektem rygla” czyli przyzwyczajeniami do miejskiego stylu życia. Rosnący poziom wyalienowania społeczeństwa, zauważalna mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami, po części zmianami w postawach społeczeństwa spowodowanych epidemią COVID, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i świadomości problemów przymusowych migrantów z tego kraju, ze względu, na fakt, że gmina bezpośrednio doświadcza fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny jakim jest pobliski Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”. Należy podkreślić, że sami migranci cierpią na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów,

dlatego tak ważne jest przeciwdziałanie skutkom migracji. Natomiast w przypadku lokalnej społeczności nie bez znaczenie jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną, tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Przyczyny słabej integracji społeczności są wieloaspektowe i obejmują czynniki strukturalne (np. różnice kulturowe, ekonomiczne), procesy społeczne (np. brak zaufania, stereotypy, izolacja społeczna) oraz czynniki indywidualne (np. brak aktywności społecznej, konflikty interpersonalne). Osoby szczególnie narażone na słabą integrację społeczną to osoby starsze, osoby napływowe, migranci, osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym, a także osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i wykluczone. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych oraz młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin. Koniecznym jest także kształtowanie świadomości obywatelskiej i podjęcie działań dotyczących zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w celu wzmocnienia integracji i poczucia tożsamości na przedmiotowym podobszarze oraz wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i potencjału organizacji społecznych, poprzez podniesienie umiejętności społecznych oraz zacieśnianie współpracy partnerskiej. Inicjatywy podejmowane przez organizacje pozarządowe mogą wzbogacić ten podobszar, polepszyć jego kondycję i aktywizować mieszkańców.

Na powyższym podobszarze można zanotować m. innymi następujące problemy:

- niski dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży (15-19 lat);
- brak wsparcia dla seniorów – brak Klubu Seniora lub Dziennego Domu Pomocy, brak organizacji pozarządowej która świadczyłaby usługi opiekuńcze;
- alkoholizm - coraz więcej młodych ludzi sięga po alkohol, przyzwolenie ze strony środowiska (są miejsca gdzie mieszkańcom nie przeszkadza picie "pod sklepem");
- nieodpowiednia dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej (na wizyty u specjalistów poza Gminą trzeba czekać ok. ½ roku);
- bezrobocie długotrwałe, ukryte - duża liczba osób pracuje w tzw. „szarej strefie – na czarno”, niskie bądź zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, brak motywacji do legalnego zatrudnienia (niskie legalne płace);
- brak wolontariatu,

- wzrost przestępczości i niski poziom bezpieczeństwa społeczeństwa,
- roszczeniowa postawa społeczności lokalnych,
- zbyt mała integracja osób niepełnosprawnych i seniorów,
- wysoka liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny te wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki przedszkolnej, zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny i opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych miejsc spotkań;
- niezadowolenie rodzin z dziećmi w różnicowaniu pomocy socjalnej – przekroczone nieznacznie kryterium dochodowe i nie otrzymują pomocy podczas, gdy wiele rodzin kwalifikuje się do wszystkich form pomocy. Przykład Programu 500+, świadczenia te powinny być uwzględniane w dochodach rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej. W obecnej sytuacji dochody tych rodzin, są o wiele wyższe, niż dochody rodzin pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy, co deprecjonuje podejmowanie jakiegokolwiek zatrudnienia. Zauważalne jest również zwalnianie się z pracy, podejmowanie pracy „na czarno” oraz w ułamkowym czasie pracy tylko po to aby zakwalifikować się do wszelkich form pomocy.
- wyuczona i dziedziczna bierność i bezradność życiowa,
- uzależnienie od pomocy społecznej,
- niski poziom zaangażowania w uczestnictwo w życiu publicznym i kulturalnym oraz niski poziom edukacji i posiadanych kompetencji osób zamieszkujących podobszar rewitalizacji i ich postępujące wykluczenie społeczne.

Jak zaobserwowano na podobszarze przeznaczonym do rewitalizacji występują problemy natury społecznej prowadzące do ubóstwa, wysokiego zadłużenia i zwiększającego się zagrożenia bezdomnością, widoczne jest bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż należy do najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w Gminie. Problemy te wymagają kontynuowania działań na rzecz tworzenia w Gminie nowych miejsc pracy (m.in. kursy, szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne i społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże) oraz wsparcia osób i rodzin znajdujących się w trudnej

sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), oraz powiększenia zasobów mieszkań socjalnych w Gminie. Należy zauważyć, że kumulacja problemów społecznych ma miejsce na powyższym podobszarze rewitalizacji (a także na podobszarze rewitalizacji Tąpkowice). Mieszkańcy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji są największymi beneficjentami gminnej opieki społecznej, w szczególności finansowej

w zakresie pomocy w problemach związanych m. innymi z ubóstwem, bezrobociem, niepełnosprawnością, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz alkoholizmem. Analiza wskazuje na negatywny potencjał wzrostowy w zakresie kumulowania problemów społecznych na tym podobszarze rewitalizacji. Niekorzystne, mimo pozytywnych tendencji migracyjnych, zmiany demograficzne i zmniejszający się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz rosnący udział osób starszych, to zmiany, które wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, zwiększając tym samym ryzyko chorób i niepełnosprawności, powodując m.in. potrzebę poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym usług specjalistycznych) i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, czy podjęcia działań w kierunku utworzenia na terenie Gminy klubów seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu. Koniecznym jest rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, rozszerzenie wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych oraz likwidowanie występujących barier i udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia. Zdiagnozowane problemy alkoholizmu i przemocy domowej, powodują m.in. konieczność prowadzenia działalności profilaktycznej, zwiększenia wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie. Konieczne jest także zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej. Na podobszarze rewitalizacji notuje się wysoki poziom przestępczości, dlatego bardzo ważne jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości. Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji występują swoiste enklawy osób wykluczonych społecznie, w związku z powyższym bardzo istotnym jest rozwijanie aktywności obywatelskiej, rozwijanie infrastruktury socjalnej, wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w Gminie w obszarze polityki społecznej, podejmowanie współpracy z należącymi do niego

organizacjami oraz propagowanie wolontariatu. Sytuacja marginalizacji społecznej negatywnie odbija się na poziomie edukacji oraz jakości życia dzieci w rodzinach wykluczonych społecznie, które często muszą korzystać z pomocy, w tym między innymi z dożywiania. Na podobszarze tym, nasilają się również inne patologie społeczne, w tym przestępstwa, przemoc w rodzinie i związane z nimi częste interwencje policji, a także rośnie poziom zadłużenia mieszkańców. Wszystko to potęguje proces wyalienowania w społeczeństwie Gminy.

Sfera pozaspołeczna (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna)

Powierzchnia podobszaru rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice wynosi 227 ha, co stanowi 4,99% powierzchni Gminy Ożarowice oraz 92,28% powierzchni obszaru rewitalizacji, obejmując od północy obszar wyznaczony linią kolejową 182, od zachodu równolegle do ul. Topolowej, ul. Tarnogórską, a dalej ul. Królewiec. Od południa ul. Zawodą, ul. Staszica, Potokiem Ożarowickim, rowem R03, ul. Klonową, ul. Krótką i ul. Równoległą, w tym w sąsiedztwie zabytkowego kościoła św. Barbary i ul. Stawowej, a także tereny leżące na południe od ulicy Krótkiej i Równoległej w Pyrzowicach a od wschodu ul. Graniczną.

Zidentyfikowane zjawiska kryzysowych w sferze gospodarczej dla tego podobszaru dotyczą w dużej części sfery gospodarczej Ożarowic. W ramach pogłębionej analizy sfery gospodarczej można stwierdzić, że kondycję w sferze gospodarczej realnie ocenić jest niezwykle trudno. Nie ma wielu ogólnodostępnych danych, a te które są dostępne (w szczególności dotyczące zarejestrowania działalności, zawieszenia działalności czy wykreślenia z rejestru) nie do końca oddają realia rzeczywistości gospodarczej, w tym wskazania rzeczywistego obszaru na którym prowadzona jest działalność gospodarcza. Ponadto często te dane, są odzwierciedleniem sezonowości działań określonych branż czy prób optymalizacji podatkowej. Jednakże w ramach pogłębionej analizy sfery gospodarczej w oparciu o dostępne dane, można stwierdzić, że podmioty gospodarcze na tym podobszarze w części dotyczącej Ożarowic wykazują się małą aktywnością jeżeli chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej. W oparciu o dane wg. CEIDG, w odniesieniu do procentowej liczby podmiotów gospodarczych przypadających na całkowitą liczbę mieszkańców można powiedzieć, że sytuacja w Ożarowicach jest dobra (0,46%) i w całej gminie lepsza jest tylko w Pyrzowicach (0,55%) oraz Tąpkowicach (0,48%), to już w odniesieniu do procentowej liczby podmiotów gospodarczych przypadających na liczbę mieszkańców sołectwa, sytuacja jest zgoła inna i biorąc pod uwagę

ten miernik, wykazuje się drugą w kolejności po Niezdarze (gdzie wskaźnik ten wynosi 0,46%) najmniejszą aktywnością jeżeli chodzi o prowadzenie działalności gospodarczej (notowaną na poziomie 4,09% takiego podmiotu). Zauważalna niedostateczna aktywność przedsiębiorcza po części wynika z braku systemu zachęt czy znaczącego wsparcia subwencyjnego i merytorycznego dla małych i średnich przedsiębiorstw, wysokich kosztów prowadzenia działalności, niestabilności przepisów prawa, które dotyczą przedsiębiorców, oraz odpowiedniej wiedzy i kwalifikacji do prowadzenia działalności gospodarczej. Brak jest także odpowiedniego forum współpracy i warunków do lokalnej kooperacji. Ponadto próg bariery finansowej związanej z kosztami działalności jest szczególnie znaczący dla osób podejmujących działalność gospodarczą, czy dla osób będących na początkowym etapie rozwijania działalności. Jest to odbiciem ogólnie zachodzących trendów, które stanowią istotną barierę w rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. Ograniczony dostęp do kapitału, brak edukacji przedsiębiorczej, obciążenia administracyjne, ryzyko finansowe, lokalizacja na terenach wiejskich i brak dostępu do rynków, trudności w uzyskaniu wsparcia finansowego to w szczególności bariery dla potencjalnych młodych przedsiębiorców, dla osób z niskim kapitałem początkowym, kobiety i osób z mniejszym doświadczeniem biznesowym, a także dla innych mieszkańców podobszaru, dla których, podjęcie działalności gospodarczej, w szczególności w formie samozatrudnienia, mogłoby stanowić formę aktywizacji i przeciwdziałania wykluczeniu.

Ponadto na problemy w sferze gospodarczej istotnie przekładają się problemy zaobserwowane w sferze społecznej dotyczące bezrobocia i ubóstwa. Zmiany strukturalne w rolnictwie, a także procesy transformacji i restrukturyzacji w przemyśle związane m.in. z zakończeniem działalności przemysłu ciężkiego i wydobywczego oddziałującego na ten podobszar, spowodowały brak alternatywnych miejsc pracy dla osób poddanych tym procesom oraz brak zgodności umiejętności i kwalifikacji mieszkańców tego podobszaru z nowymi wymaganiami rynku pracy oraz doprowadziły do zmniejszenia zapotrzebowania na siłę roboczą o takich kwalifikacjach. W tej sytuacji w celu ożywienia sfery gospodarczej w związku z faktem, że duża część bezrobotnych nie posiada odpowiednich kwalifikacji do podjęcia innej pracy, konieczne jest podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, aby sprostać wymaganiom rynku pracy. Niskie kwalifikacje zawodowe utrudniają znalezienie pracy i ograniczają mobilność społeczną, prowadząc do ubóstwa lub wymagając od mieszkańców przekwalifikowania się do innych zawodów. W przypadku niskich kwalifikacji nawet

znalezienia miejsca pracy, prowadzi do znaczącej utraty dochodów, ubóstwa, spadku siły nabywczej społeczności zamieszkującej ten podobszar i konieczności szukania alternatywnych źródeł utrzymania, o co jest trudno przy niskim poziomie wykształcenia, kompetencji i kwalifikacji. Ubóstwo i brak środków finansowych stanowi barierę w podjęciu własnej działalności gospodarczej i samozatrudnienia, a spadek siły nabywczej mieszkańców w dłuższej perspektywie czasu może znacznie pogorszyć sytuację branży usługowej, a w konsekwencji prowadzić do stagnacji lub zapaści w sferze gospodarczej na podobszarze rewitalizacji. Na podobszarze rewitalizacji brak jest działań podnoszących kwalifikację i aktywizujących zawodowo, które przede wszystkim powinny być skierowane do osób wykluczonych społecznie i narażonych na takie wykluczenie, w związku z tym konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej. Zauważalne na tym podobszarze niskie kompetencje zawodowe i przedsiębiorcze mieszkańców obejmują zarówno czynniki strukturalne (procesy transformacyjne w przemyśle i rolnictwie), społeczne (bezrobocie, ubóstwo, marginalizacja społeczna), jak i osobiste (brak motywacji do samoaktywizacji). Osoby szczególnie dotknięte problemem niskich kompetencji to osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub wykluczone, czyli takie które najczęściej nie wierzą w możliwość zmiany na lepsze. Potrzebują zatem wsparcia z zewnątrz, które pomoże im zaplanować i zrealizować możliwe do wykonania kroki, np. podniesienie kwalifikacji, podjęcie samozatrudnienia czy też znalezienie pracy. Ponadto patrząc na trendy demograficzne, w tym mocno starzejące się społeczeństwo oraz zagrożenie odpływem ludzi młodych, konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej tego podobszaru.

W ramach pogłębionej analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej zauważalny jest fakt rozległych problemów w tej sferze na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji. Problemy dotyczą zarówno infrastruktury technicznej i społecznej jak i przestrzeni publicznej. W przypadku gminnej infrastruktury społecznej istnieje zapotrzebowanie na infrastrukturę, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa, gdzie wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne. W związku ze zmianą struktury demograficznej i starzenia się społeczeństwa, a także wykluczenia osób z terenów wiejskich, czy zmian na rynku pracy oraz stanu zdrowia mieszkańców, konieczne są działania zapewniające ich włączenie społeczne. Ze względu na narastające zjawisko zwiększającego się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ilości mieszkańców, niską mobilnością osób

zamieszkujących tereny wiejskie, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, oraz ograniczone środki budżetu Gminy - braki w infrastrukturze, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa oraz wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne, są zauważalne i realnie ograniczają możliwość niwelacji dysfunkcji społecznych. W odniesieniu do gminnej infrastruktury technicznej na podobszarze rewitalizacji występują problemy z siecią kanalizacyjną w Pyrzowicach i Ożarowicach. Nadal występują obszary, na których występują zjawiska kryzysowe tj. występują ulice, które w całości lub częściowo nie zostały skanalizowane, ponadto w Pyrzowicach występuje najwięcej awarii na obiektach przepompowni, a w Ożarowicach na samej sieci kanalizacyjnej. Ponadto na całym podobszarze rewitalizacji nie występuje sieć ciepłownicza. W kwestii komunikacji problemem jest brak bezpośredniego skomunikowania Pyrzowic z Ożarowicami, w których mieści się siedziba Gminy. Ponadto Pyrzowice, w tym teren po byłej jednostce wojskowej są najbardziej wysuniętą na wschód częścią Gminy Ożarowice, sąsiadującą z obszarem gminy Mierzęcice. Osoby zamieszkujące ten teren posiadają dostęp do komunikacji publicznej gminy Mierzęcice ukierunkowanej w stronę Miasta Siewierz czy Będzin. Taka sytuacja utrudnia dotarcie mieszkańcom jako petentom np. do Urzędu Gminy, czy też Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.

Badanie przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji pozwoliło na wskazanie terenów o zauważalnych problemach przestrzennych i niskich walorach estetycznych. Zdecydowana większość wszystkich obszarów o niskich walorach estetycznych i problemach przestrzennych znajduje się na obszarze Ożarowice (3 obszary) i Pyrzowic (2 obszary). W Pyrzowicach są to zdegradowane budynki i tereny po byłej jednostce wojskowej: sztabowiec, budynek szkoleniowy, KTS, RCN, Centrala telefoniczna, a także tereny przy ul. Transportowej, w tym zdegradowane budynki i tereny po byłej oczyszczalni ścieków. W Ożarowicach są to tereny przy ul. Stawowej, tj. zaniedbany staw wraz z terenami przyległymi oraz tereny przy ul. Towarowej, w tym zdegradowany teren i budynki po byłym Punkcie Skupu Żywca, a także tereny w rejonie ulic: Tarnogórska – Kościuszki, gdzie brak odpowiedniego centrum miejscowości, które mogłoby wzmacniać funkcje osadnicze Gminy i przeciwdziałać procesowi stagnacji oraz starzenia się społeczeństwa, a w konsekwencji powolnego wyludniania. W odniesieniu do wskazanych powyżej obiektów zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice można powiedzieć, że w przedmiotowych obiektach nie funkcjonują także rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne

korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie energooszczędności, czy zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, jak i efektywności energetycznej, a także obiekty te nie są dostosowane do wymogów zapewnienia ich dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W ramach pogłębionej analizy sfery środowiskowej jednym z czynników decydujących o problemach środowiskowych dla podobszaru rewitalizacji, jest nasilenie hałasu, występujące w Pyrzowicach i Ożarowicach. Jego źródło koncentruje się na terenie bezpośrednio przyległym do Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych - autostrady A1, węzła autostrady A1 i drogi ekspresowej S1, ciągu drogi S1 oraz ciągu drogi krajowej DK 78. Tereny te położone są w miejscowościach Ożarowice, Pyrzowice (czyli miejscowościach położonych najbliżej MPL, A1, S1 i węzła A1/S1). Ponadto cała Gmina Ożarowice należy do tak zwanej strefy śląskiej, charakteryzującej się przede wszystkim przekraczaniem normami pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu, a jej obszar zaliczany jest także do Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Źródłami zanieczyszczeń powietrza są źródła liniowe w postaci ciągów komunikacyjnych. Emisja komunikacyjna, wynikająca z ruchu pojazdów drogami przebiegającymi przez podobszar rewitalizacji, kształtuje stan jakości powietrza, a najwyższe stężenia zanieczyszczeń w tym wypadku skupione są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych podobszaru, z największym natężeniem ruchu pojazdów. Na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji, głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest także emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych. Dużym problemem ekologicznym, ekonomicznym i społecznym są spaliny pochodzące ze źródeł niskiej emisji. Istotną rolę odgrywają tutaj źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych przede wszystkim w domach mieszkalnych (palenisk domowych). Z powodu braku sieci ciepłowniczej duża część mieszkańców korzysta z indywidualnych źródeł energii, co wpływa na znaczny udział emisji niskiej w ogóle zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Niestety w systemach indywidualnego ogrzewania dominują urządzenia o przestarzałej konstrukcji, których sprawność często nie przekracza 65%. Z przyczyn ekonomicznych rzadko korzysta się z gazu do celów grzewczych. Większość budynków korzysta z domowych kotłowni węglowych opalanych najczęściej węglem. Zanieczyszczenia emitowane są kominami o wysokości do około 10 m (tzw. niska

emisja), co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy. Na przedmiotowym podobszarze koniecznym jest zastosowanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną, a także ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii. Realizacja takich działań pozwoli na zmniejszenie energochłonności, a zastosowanie odnawialnych źródeł energii będzie mieć wpływ na poprawę jakości życia oraz ochronę zdrowia mieszkańców tego podobszaru. Pozwoli to zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i pozytywnie wpłynie na zmiany klimatyczne. Z uwagi na zachodzące zmiany klimatu, mieszkańcom coraz częściej doskwierają długotrwałe okresy wysokich temperatur i suszy, ale także deszcze nawalne i powodzie błyskawiczne. W związku z tym koniecznym jest także przeciwdziałanie i adaptacja do przedmiotowych zmian klimatycznych, w tym poprzez ograniczenie potencjalnych skutków upałów i suszy czy deszczów nawalnych oraz racjonalne gospodarowanie wodą, a także wspomniane już wyżej wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii i podnoszenie efektywności energetycznej na powyższym obszarze, w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych i dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii. Jest to ważne tym bardziej, że niedostateczna jest świadomość ekologiczna i klimatyczna mieszkańców, tego podobszaru, równoznaczna z koniecznością podjęcia całościowych działań z zakresu zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi oraz przeciwdziałania zachodzącym zmianom klimatycznym. Z tego wynika konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian klimatu w celu poprawy warunków i jakości życia mieszkańców tego podobszaru. Usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców podobszaru co jest szczególnie ważne w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Tym samym będzie także pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego na tym podobszarze i związanego z nim ubóstwa, ponieważ zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego ma celu m.in. ochronę przed pogłębianiem ubóstwa energetycznego wśród odbiorców końcowych na tym podobszarze. Wykorzystanie energii słonecznej, która jako zasób nie ma ceny (jest „darmowa”) przy niewielkich kosztach eksploatacji urządzeń skutkuje oszczędnościami finansowymi w porównaniu z dotychczas istniejącym pełnym pokryciem potrzeb z konwencjonalnych źródeł energii. Ponadto zmniejszenie zapotrzebowania na energię wytwarzaną z tradycyjnego źródła, generującą zanieczyszczenie powietrza, oraz ograniczenia

emisji zanieczyszczeń będzie prowadziło do łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do zmian klimatu, przez ograniczenie niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych wywieranych na daną działalność lub na ludzi, przyrodę czy aktywa, poprzez ograniczenie gazów cieplarnianych dzięki zastosowaniu Odnawialnych Źródeł Energii. Ponadto jak wspomniano powyżej, zjawiskiem negatywnie oddziałującym na mieszkańców podobszaru rewitalizacji jest hałas. Wyzwaniem jest ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego do środowiska, szczególnie na obszarach wrażliwych (terenach zamieszkałych). Sytuacja w tym zakresie na podobszarze rewitalizacji nie poprawia się. Wynika to ze wzrostu liczby samochodów poruszających się po drogach zlokalizowanych w granicach podobszaru rewitalizacji, generujących najbardziej uciążliwy i odczuwalny dla mieszkańców hałas drogowy. Przez teren podobszaru przebiegają ważne trasy komunikacyjne. Z punktowymi i liniowymi źródłami zanieczyszczeń ściśle powiązany jest obszar zagrożenia hałasem, na który wpływa ruch pojazdów. Monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jest prowadzony przez Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotnisk. Jednakże na terenie Gminy Ożarowice nie wykonywano w ostatnich latach badania poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Ponadto inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest przeprowadzona metodą spisu z natury wskazała, że na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji znajdują się odpady, głównie w postaci płyt falistych oraz płaskich cementowo-azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej.

W ramach pogłębionej analizy sfery technicznej analizie poddano stan techniczny obiektów budowlanych – mieszkaniowych w zasobach gminnych na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji. Problem został zdiagnozowany w odniesieniu do zasobu mieszkalnego zlokalizowanego w Ożarowicach i w odniesieniu do zasobu mieszkalnego zlokalizowanego w Pyrzowicach ze względu na нефункционowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie ochrony środowiska i zapewnienia dostępności zasobu osobom ze szczególnymi potrzebami. Konieczna jest interwencja w zakresie dotyczącym prac remontowych pod względem konieczności zastosowania rozwiązań technicznych w zakresie dostosowania zasobu do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na dzień dzisiejszy takie rozwiązania nie funkcjonują. Ponadto konieczna

jest także interwencja pod względem konieczności zastosowania rozwiązań technicznych energooszczędnościowych, jeżeli chodzi o rodzaj stosowanego ogrzewania. Obecnie brak podłączenia do sieci ciepłowniczej, a ogrzewanie tych obiektów oparte jest o funkcjonowanie indywidualnych źródeł ciepła oparte na paliwach kopalnych, brak zastosowania wspólnych ekologicznych źródeł ciepła powoduje zwiększoną emisję zanieczyszczeń do atmosfery co negatywnie wpływa na ochronę środowiska. W odniesieniu do pozostałych obiektów budowlanych stanowiących gminną infrastrukturę społeczną na podobszarze rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice tj. w przypadku Kompleksu sportowego wraz z obiektami w Ożarowicach, Filii Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach, a także Hali sportowo-widowiskowo-dydaktycznej przy Szkole Podstawowej w Ożarowicach, oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Ożarowicach, można powiedzieć, że zjawiska kryzysowe w tej sferze nie występują, ponieważ we wszystkich wymienionych obiektach funkcjonują rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie energooszczędności, zarówno w odniesieniu do zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii jak i przeprowadzonej termomodernizacji, czy też niezagrażającego środowisku odprowadzeniu ścieków, a także obiekty te dostosowano do wymogów zapewnienia dostępności tych obiektów osobom ze szczególnymi potrzebami.

Potrzeby w zakresie społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym podobszaru rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice

Przeprowadzona analiza pozwala na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji. Kluczowe problemy zidentyfikowane w ramach przeprowadzonej diagnozy to:

- postępująca marginalizacja i wykluczenie społeczne, w tym zachodzące procesy starzenia społeczeństwa, a także jego wyalienowania, braku integracji i tożsamości,
- niski poziom edukacyjny oraz niski poziom aktywności społecznej i zawodowej,
- niewykorzystany potencjał gospodarczy i inwestycyjny,
- wymagająca interwencji infrastruktura techniczna,
- znaczące braki w infrastrukturze społecznej,
- obszary o dysfunkcjach przestrzennych i niskich walorach estetycznych,
- problemy środowiskowe związane z emisją pyłów i zanieczyszczeń oraz zagrożeniami

klimatycznymi, generowaniem hałasu i powstałymi odpadami, negatywnie wpływające na ochronę środowiska naturalnego, w tym dziedzictwa przyrodniczego.

Identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów podobszaru rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice

Należy stwierdzić, że analizowany obszar rewitalizacji wyróżnia się następującymi cechami:

- spadek liczby osób korzystających z świadczeń z pomocy społecznej,
- dodatnie saldo migracji jako pozytywny trend migracyjny,
- obecność aktywnych liderów lokalnych, którzy przy odpowiednim wsparciu mogą kreować działania angażujące mieszkańców w rozwój lokalny czy zachowanie tożsamości i dziedzictwa,
- mała gęstość zaludnienia oraz zasoby wolnych przestrzeni publicznych, które są słabo zagospodarowane i mogą być wykorzystane do wzmocnienia funkcji społecznych,
- struktura ludności z przewagą kobiet nad mężczyznami, którą należy postrzegać w połączeniu z faktem, że większość osób pracujących stanowią także kobiety, a bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn,
- większość mieszkańców znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzi trend malejący dla grupy przedprodukcyjnej i trend wzrastający dla grupy poprodukcyjnej,
- większość mieszkańców pracujących w sektorze usługowym,
- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich oraz autostrada A1, rewitalizowana linia kolejowa nr 182, bliskość międzynarodowego portu lotniczego i miast konurbacji górnośląskiej, zwiększająca się atrakcyjność inwestycyjna,
- wymagająca rozwoju sfera przestrzenno-funkcjonalna.

6.2 Podobszar rewitalizacji Tąpkowice

Wyznaczony podobszar rewitalizacji Tąpkowice, zajmuje powierzchnię 19 ha (0,42% powierzchni ogółem Gminy) obejmującą w części północnej obszar pomiędzy ulicami: Zgody i Jana Pawła II. A w części południowej obszar pomiędzy ulicami: Zwycięstwa, Bolesława Chrobrego, Sienkiewicza, Kubusia Puchatka, Prusa i Kościelna.

Sfera społeczna

Wyznaczony podobszar rewitalizacji Tąpkowice jest zamieszkany przez 80 osoby. Stanowi to 1,40% mieszkańców całej Gminy oraz 8,20% mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zebrane dane

dotyczące zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych dla tego obszaru w relacji do zjawisk kryzysowych występujących na obszarze całej Gminy wskazują, że podobozar rewitalizacji Tąpkowice cechuje się szerokim występowaniem problemów społecznych. Na pogłębioną analizę sfery społecznej składa się przede wszystkim analiza problemu bezrobocia, bezradności, wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność i niskiego potencjału kapitału społecznego, nadużywania alkoholu, przestępczości, wysokiego zadłużenia mieszkańców tego podobozaru oraz problemów edukacyjnych, a także związanymi z tym, w sposób pośredni lub bezpośredni, pozostałymi niekorzystnymi zjawiskami kryzysowymi.

Na przedmiotowym podobozarze występuje istotny problem bezrobocia. Jako główne przyczyny bezrobocia na przedmiotowym podobozarze należy uznać zmiany strukturalne w rolnictwie, a także procesy transformacji i restrukturyzacji. Brak alternatywnych miejsc pracy dla osób poddanych tym procesom oraz brak zgodności umiejętności i kwalifikacji mieszkańców z nowymi wymaganiami rynku pracy, a także postępująca mechanizacja i automatyzacja w rolnictwie, doprowadziły do zmniejszenia zapotrzebowania na siłę roboczą. Dodatkowo duże rozdrobnienie rolnictwa utrudnia efektywne prowadzenie działalności gospodarczej i generuje bezrobocie. Na terenach wiejskich brakuje alternatywnych źródeł zatrudnienia, które mogłyby zrekompensować utratę miejsc pracy w rolnictwie. Słabo rozwinięty sektor zaawansowanych usług i brak inwestycji w nowe gałęzie przemysłu utrudniają znalezienie pracy osobom zwalnianym z rolnictwa lub okolicznego przemysłu. Ponadto wysokie koszty pracy, w tym obciążenia podatkowe i składki ZUS, stanowią barierę dla pracodawców, zwłaszcza w sektorach o niższej rentowności, co przekłada się na mniejsze zapotrzebowanie na pracowników. Ponadto duża część bezrobotnych nie posiada odpowiednich kwalifikacji do podjęcia pracy w innych sektorach lub w istniejących zakładach pracy. Konieczne jest podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, aby sprostać wymaganiom rynku pracy. Na tym podobozarze występuje także ukryte bezrobocie i praca w szarej strefie, a specyficzny wiejski rynek pracy, charakteryzuje się znaczną sezonowością oraz mniejszą liczbą miejsc pracy w porównaniu z miastami i większym uzależnieniem od sektora rolniczego. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest także prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób

z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. Do osób szczególnie dotkniętych problemem bezrobocia rejestrowanego i ukrytego należą także młodzi ludzie, osoby starsze oraz osoby, których kwalifikacje nie odpowiadają aktualnym wymaganiom rynku pracy.

Kolejnym zauważalnym na tym podobszarze negatywnym zjawiskiem jest problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Bezradność w tym przypadku jest ściśle powiązana ze zjawiskiem bezrobocia, które prowadzi do występowanie konfliktów wewnątrzrodzinnych, które skutkują problemami wychowawczymi. Brak stabilizacji finansowej burzy relacje pomiędzy pokoleniami. Rodzice, nie mogąc sprostać oczekiwaniom konsumpcyjnym dzieci, doświadczając poczucia winy i bezradności. Z kolei w dzieciach bezskuteczność i bezradność rodziców budzi poczucie żalu. Najpoważniejszą konsekwencją dla najmłodszych członków rodziny jest zachwianie lub nawet utrata poczucia bezpieczeństwa oraz coraz większe wyalienowanie i problemy wychowawcze.

Problemem jest także wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność. Przyczynami niepełnosprawności są między innymi czynniki genetyczne, choroby przewlekłe czy wypadki. Ponadto także osoby starsze to grupa często charakteryzująca się orzeczeniem o niepełnosprawności. Problemem niepełnosprawności dotknięte są osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w tym fizycznej, intelektualnej, sensorycznej, a problemem niepełnosprawności są też obciążone ich rodziny i opiekunowie.

Kolejną ważną kwestią obrazującą sytuację podobszaru rewitalizacji jest potencjał kapitału społecznego. Jednym z bardziej istotnych problemów tego podobszaru jest także niskie zaangażowanie społeczne mieszkańców i niechęć do podejmowania inicjatyw lokalnych. Zagadnieniem wpisującym się w charakterystykę lokalnej aktywności społecznej jest także niewielka liczba organizacji pozarządowych prowadzących działalność na tym podobszarze. Działalność opiera się przede wszystkim na aktywnych liderach, którzy tak samo jak reszta społeczeństwa podlega procesom demograficznym, w związku z czym brakuje nowych liderów i osób zaangażowanych w aktywną działalność i budowanie kapitału społecznego organizacji pozarządowych, w tym młodych aktywistów społecznych. Na podobszarze rewitalizacji wyzwaniem jest pełne wykorzystanie potencjału płynącego z zasobów kapitału społecznego i organizacyjnego jego mieszkańców, a liczba zarejestrowanych organizacji działających dla

mieszkańców tego podobszaru stanowi jedynie 6,45% organizacji sektora NGO działających na podobszarze Gminy Ożarówice, gdzie średnia gminna organizacji przypadających na poszczególne miejscowości to 14,25%.

Na przedmiotowym podobszarze można także zauważyć obecność problemów dotyczących alkoholizmu. Przyczynami alkoholizmu są czynniki społeczne, ekonomiczne i psychologiczne, w tym presja społeczna, bezrobocie, brak perspektyw życiowych, stres czy problematyka zdrowia psychicznego. Często są to osoby w wieku produkcyjnym, bezrobotni, osoby doświadczające trudności życiowych i narażone na wykluczenie społeczne. Generatorem tego zjawiska często jest bezrobocie, które wiąże się z ucieczką w nadużywanie alkoholu oraz powoduje zachowania przemocowe.

Ponadto jednym z problemów społecznych, który wpływa negatywnie na sytuację podobszaru Tapkowice jest także poziom przestępczości i związanego z tym bezpieczeństwa publicznego. Przyczyny tego problemu są wielowymiarowe i obejmują czynniki społeczne, ekonomiczne i psychologiczne. Mogą nimi być m.in. brak perspektyw zawodowych, marginalizacja społeczna, nadużywanie alkoholu, brak kontroli rodzicielskiej. Grupa szczególnie podatna na chuligaństwo, wandalizm i przestępczość obejmuje często młodych ludzi z niskim statusem społeczno-ekonomicznym, o ograniczonym dostępie do usług społecznych. Ważne jest także bezpieczeństwo osób starszych, które coraz częściej padają ofiarami przestępstw, w tym przede wszystkim oszustw i kradzieży. Ponadto jako przyczyny przemocy można wymienić patologie rodzinne, brak świadomości na temat przemocy, trudności finansowe, niedostateczny poziom empatii. Generatorem tego zjawiska często jest bezrobocie, które powoduje zachowania przemocowe, a także wiąże się z ucieczką w nadużywanie alkoholu. Do osób szczególnie narażonych na przemoc należą ofiary, w tym kobiety, dzieci i osoby starsze. Inną ważną kwestią obrazującą sytuację tego podobszaru rewitalizacji jest rosnący poziom zadłużenia jego mieszkańców. Sytuacja prowadzi do zwiększającego się zagrożenia brakiem dostępu do podstawowych mediów dla mieszkańców tego podobszaru. Ponadto zadłużenie z tytułu opłat za wodę i odbiór ścieków jest jednym z istotnych problemów wpływających na poziom bezradności mieszkańców podobszaru.

Ponadto ważną kwestią obrazującą sytuację tego podobszaru rewitalizacji jest niezadowalający poziom edukacji. W oparciu o dane dotyczące wyników egzaminów ósmoklasisty przeprowadzanych w Szkołach Podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ożarówice, dokonano analizy poziomu edukacji. Analiza danych dotyczących poziomu

zdawalności egzaminu po klasie VIII w Szkołach Podstawowych na terenie Gminy Ożarówce pozwala na stwierdzenie, że słabo egzamin zdali uczniowie Szkoły w Tąpkowicach ze średnim wynikiem na poziomie 53,89%, przy czym średnia dla Gminy wynosiła 56,13%. Ponadto w Szkole Podstawowej w Tąpkowicach, zanotowano także zjawiska kryzysowe związane z dożywianiem dzieci.

Przytoczone powyżej dane ilościowe wyraźnie świadczą o kumulacji problemów społecznych w tym podobszarze rewitalizacji i jednoznacznie uzasadniają podjęcie działań rewitalizacyjnych w analizowanym obszarze.

Ponadto wśród występujących problemów na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych, a także opór mieszkańców w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego podobszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grupy poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego, w związku z ograniczeniem funkcji poznawczych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną. Należy zwrócić uwagę, że osoby starsze to grupa charakteryzująca się licznymi problemami zdrowotnymi oraz często orzeczeniami o niepełnosprawności, są to także często osoby samotne i wymagające wsparcia. Trudność stanowi także skuteczne dotarcie z pomocą do tych osób. Po pandemii COVID widoczne jest bowiem większe zamknięcie się seniorów we własnych mieszkaniach i mniejsza aktywność integracyjna i społeczna. Konieczne jest szukanie rozwiązań, które pozwolą z jednej strony aktywizować seniorów (zarówno społecznie jak i fizycznie, pomagając w utrzymaniu jak najlepszej kondycji), a z drugiej strony pozwolą na włączenie w proces integracji międzypokoleniowej, żeby jak najdłużej mogli pozostać samodzielnymi w miejscu zamieszkania. Ponadto z jednej strony zachodzi zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży stanowiącej grupę przedprodukcyjną, a z drugiej brak jest perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładające się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich. W tej sytuacji koniecznym jest podjęcie inicjatyw

nastawionych na wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży, oraz inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie, dla osób dorosłych, w tym służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami. W obszarze edukacji identyfikuje się możliwość występowania barier rozwojowych i dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania na obszarach wiejskich, zwłaszcza cechujących się trudniejszym dostępem do dobrej jakości ofert edukacji ze względu na oddalenie od dużych ośrodków edukacyjnych. Z tego powodu ważne są inicjatywy edukacyjne o charakterze lokalnym kierujące działania na osoby zamieszkujące podobszar rewitalizacji.

Ponadto nawet obserwując pozytywny trend osadniczy i dodatnie saldo migracji nie należy zapominać, o spadającym poziomie integracji społecznej mieszkańców. Korzystny trend osadniczy jest bezpośrednio związany z atrakcyjną lokalizacją na obrzeżach aglomeracji śląskiej, ale w tym wypadku należy mówić o konieczności integracji nowych członków społeczności, tak żeby zniwelować tendencję do traktowania nowego miejsca zamieszkania jedynie jako sypialni, czy wykazywania postaw roszczeniowych związanych z dysproporcjami pomiędzy miastem i wsią i tzw. „efektem rygla” czyli przyzwyczajeniami do miejskiego stylu życia. Rosnący poziom wyalienowania społeczeństwa, zauważalna mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami, po części zmianami w postawach społeczeństwa spowodowanych epidemią COVID, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i świadomości problemów przymusowych migrantów z tego kraju, ze względu, na fakt, że gmina bezpośrednio doświadcza fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny jakim jest pobliski Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”. Należy podkreślić, że sami migranci cierpią na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów, dlatego tak ważne jest przeciwdziałanie skutkom migracji. Natomiast w przypadku lokalnej społeczności nie bez znaczenia jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną, tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Przyczyny słabej integracji społeczności są wieloaspektowe i obejmują czynniki strukturalne (np. różnice kulturowe, ekonomiczne), procesy społeczne

(np. brak zaufania, stereotypy, izolacja społeczna) oraz czynniki indywidualne (np. brak aktywności społecznej, konflikty interpersonalne). Osoby szczególnie narażone na słabą integrację społeczną to osoby starsze, osoby napływowe, migranci, osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym, a także osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i wykluczone. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych oraz młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin. Koniecznym jest także kształtowanie świadomości obywatelskiej i podjęcie działań dotyczących zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, w celu wzmocnienia integracji i poczucia tożsamości na przedmiotowym podobszarze oraz wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i potencjału organizacji społecznych, poprzez podniesienie umiejętności społecznych oraz zacieśnianie współpracy partnerskiej. Inicjatywy podejmowane przez organizacje pozarządowe mogą wzbogacić ten podobszar, polepszyć jego kondycję i aktywizować mieszkańców.

Na powyższym podobszarze można zanotować m. innymi następujące problemy:

- niski dostęp do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla młodzieży (15-19 lat);
- brak wsparcia dla seniorów – brak Klubu Seniora lub Dziennego Domu Pomocy, brak organizacji pozarządowej która świadczyłaby usługi opiekuńcze;
- alkoholizm - coraz więcej młodych ludzi sięga po alkohol, przyzwolenie ze strony środowiska (są miejsca gdzie mieszkańcom nie przeszkadza picie “pod sklepem”);
- nieodpowiednia dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej (na wizyty u specjalistów poza Gminą trzeba czekać ok. ½ roku);
- bezrobocie długotrwałe, ukryte - duża liczba osób pracuje w tzw. „szarej strefie – na czarno”, niskie bądź zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, brak motywacji do legalnego zatrudnienia (niskie legalne płace);
- brak wolontariatu,
- wzrost przestępczości i niski poziom bezpieczeństwa społeczeństwa,
- roszczeniowa postawa społeczności lokalnych,
- zbyt mała integracja osób niepełnosprawnych i seniorów,
- wysoka liczba rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny te wymagają udzielenia odpowiedniej pomocy

w wychowaniu i opiece, m.in. poprzez dalsze ich edukowanie w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, poszerzenie dostępu do poradnictwa specjalistycznego i opieki przedszkolnej, zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny i opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwijanie sieci i oferty placówek wsparcia dziennego oraz tworzenie nowych miejsc spotkań;

- niezadowolenie rodzin z dziećmi w różnicowaniu pomocy socjalnej – przekroczone nieznacznie kryterium dochodowe i nie otrzymują pomocy podczas, gdy wiele rodzin kwalifikuje się do wszystkich form pomocy. Przykład Programu 500+, świadczenia te powinny być uwzględniane w dochodach rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej. W obecnej sytuacji dochody tych rodzin, są o wiele wyższe, niż dochody rodzin pracujących w pełnym wymiarze czasu pracy, co deprecjonuje podejmowanie jakiegokolwiek zatrudnienia. Zauważalne jest również zwalnianie się z pracy, podejmowanie pracy „na czarno” oraz w ułamkowym czasie pracy tylko po to aby zakwalifikować się do wszelkich form pomocy.
- wyuczona i dziedziczna bierność i bezradność życiowa,
- uzależnienie od pomocy społecznej,
- niski poziom kapitału społecznego,
- niski poziom edukacji i posiadanych kompetencji osób zamieszkujących podobszar rewitalizacji i ich postępujące wykluczenie społeczne.

Jak zaobserwowano na podobszarze przeznaczonym do rewitalizacji występują problemy natury społecznej prowadzące do wysokiego zadłużenia i zwiększającego się zagrożenia bezdomnością, widoczne jest bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż należy do najważniejszych powodów przyznawania pomocy społecznej w Gminie. Problemy te wymagają kontynuowania działań na rzecz tworzenia w Gminie nowych miejsc pracy (m.in. kursy, szkolenia, poradnictwo zawodowe, prace interwencyjne i społecznie użyteczne, roboty publiczne, staże) oraz wsparcia osób i rodzin znajdujących się w trudniej sytuacji bytowej, m.in. poprzez zachęcanie ich do aktywnych postaw (praca socjalna, poradnictwo), oraz powiększenia zasobów mieszkań socjalnych w Gminie. Należy zauważyć, że kumulacja problemów społecznych ma miejsce na powyższym podobszarze rewitalizacji (a także na podobszarze rewitalizacji Ożarówce - Pyrzowice). Mieszkańcy wyznaczonego podobszaru rewitalizacji są największymi beneficjentami gminnej opieki społecznej, w szczególności

finansowej w zakresie pomocy w problemach związanych m. innymi z bezrobociem, niepełnosprawnością, bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz alkoholizmem. Analiza wskazuje na negatywny potencjał wzrostowy w zakresie kumulowania problemów społecznych na tym podobszarze rewitalizacji. Niekorzystne, mimo pozytywnych tendencji migracyjnych, zmiany demograficzne i zmniejszający się odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz rosnący udział osób starszych, to zmiany, które wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, zwiększając tym samym ryzyko chorób i niepełnosprawności, powodując m.in. potrzebę poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych (w tym usług specjalistycznych) i rehabilitacyjnych oraz opieki medycznej, czy podjęcia działań w kierunku utworzenia na terenie Gminy klubów seniora, a w sprzyjających okolicznościach domu dziennego pobytu. Koniecznym jest rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych i niepełnosprawnych, rozszerzenie wachlarza środowiskowych przedsięwzięć integracyjnych oraz likwidowanie występujących barier i udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia. Zdiagnozowane problemy alkoholizmu i przemocy domowej, powodują m.in. konieczność prowadzenia działalności profilaktycznej, zwiększenia wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej, dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz ofiar przemocy w rodzinie. Konieczne jest także zwiększenia dostępu do specjalistycznych usług medycznych, w tym opieki geriatrycznej i rehabilitacji oraz kontynuowania działalności prozdrowotnej. Na podobszarze rewitalizacji notuje się wysoki poziom przestępczości, dlatego bardzo ważne jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz podejmowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości. Na wyznaczonym podobszarze rewitalizacji występują swoiste enklawy osób wykluczonych społecznie, w związku z powyższym bardzo istotnym jest rozwijanie aktywności obywatelskiej, rozwijanie infrastruktury socjalnej, wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w Gminie w obszarze polityki społecznej, podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami oraz propagowanie wolontariatu. Sytuacja marginalizacji społecznej negatywnie odbija się na poziomie edukacji oraz jakości życia dzieci w rodzinach wykluczonych społecznie, które często muszą korzystać z pomocy, w tym między innymi z dożywiania. Na podobszarze tym, nasilają się również inne patologie społeczne, w tym przestępstwa, przemoc w rodzinie i związane z nimi częste interwencje policji, a także rośnie poziom zadłużenia mieszkańców. Wszystko to potęguje proces wyalienowania

w społeczeństwie Gminy.

Sfera pozaspołeczna (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna)

Powierzchnia podobszaru rewitalizacji Tąpkowice wynosi 19 ha, co stanowi 0,42% powierzchni Gminy Ożarówice oraz 7,72% powierzchni obszaru rewitalizacji, obejmującego w części północnej obszar pomiędzy ulicami: Zgody i Jana Pawła II. A w części południowej obszar pomiędzy ulicami: Zwycięstwa, Bolesława Chrobrego, Sienkiewicza, Kubusia Puchatka, Prusa i Kościelna.

W związku z brakiem zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej odstąpiono od pogłębionej analizy w tej sferze. Jednakże należy zwrócić uwagę, że na uwarunkowania rozwojowe procesów gospodarczych na podobszarze rewitalizacji wpływają istotnie kwestie zewnętrzne, związane z sytuacją makroekonomiczną kraju i dotyczące ogólnego klimatu koniunktury gospodarczej. W tym kontekście kondycja firm działających na rynkach globalnych nie wydaje się zagrożona. Natomiast zgoła inna sytuacja występuje na rynku lokalnym, gdzie wysoki poziom wzrostu cen energii może być trudny do skompensowania wzrostem cen produktów, tym bardziej że siła nabywcza mieszkańców podobszaru nie jest duża. Kwestia ta ma istotne znaczenie dla procesu rewitalizacji, przyjmując założenie, że w mniejszych społecznościach na terenach wiejskich, poziom kryzysu zawsze jest bardziej dotkliwy, a wrażliwość podmiotów gospodarczych na czynniki kryzysowe znacznie większa (mniejszy rynek, mniejsza siła nabywcza konsumentów). Mimo tego, że w oparciu o dane wg. CEIDG nie zdiagnozowano sytuacji problemowej na przedmiotowym podobszarze to analiza ogólnego klimatu koniunktury nie pozostawia wątpliwości, że przedsiębiorcy dostrzegają zagrożenie i często pesymistycznie widzą perspektywy prowadzonych przez siebie firm, w związku z tym konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej.

Ponadto na problemy w sferze gospodarczej istotnie przekładają się problemy zaobserwowane w sferze społecznej dotyczące bezrobocia. Zmiany strukturalne w rolnictwie, a także procesy transformacji i restrukturyzacji w przemyśle związane m.in. z zakończeniem działalności przemysłu ciężkiego i wydobywczego oddziałującego na ten podobszar, spowodowały brak alternatywnych miejsc pracy dla osób poddanych tym procesom oraz brak zgodności umiejętności i kwalifikacji mieszkańców tego podobszaru z nowymi wymaganiami rynku pracy oraz doprowadziły do zmniejszenia zapotrzebowania na

siłę roboczą o takich kwalifikacjach. W tej sytuacji w celu ożywienia sfery gospodarczej w związku z faktem, że duża część bezrobotnych nie posiada odpowiednich kwalifikacji do podjęcia innej pracy, konieczne jest podnoszenie kwalifikacji i przekwalifikowanie, aby sprostać wymaganiom rynku pracy. Niskie kwalifikacje zawodowe utrudniają znalezienie pracy i ograniczają mobilność społeczną, wymagając od mieszkańców przekwalifikowania się do innych zawodów. W przypadku niskich kwalifikacji nawet znalezienia miejsca pracy, prowadzi do znaczącej utraty dochodów, spadku siły nabywczej społeczności zamieszkującej ten podobszar i konieczności szukania alternatywnych źródeł utrzymania, o co jest trudno przy niskim poziomie wykształcenia, kompetencji i kwalifikacji. Brak środków finansowych stanowi barierę w podjęciu własnej działalności gospodarczej i samozatrudnienia, a spadek siły nabywczej mieszkańców w dłuższej perspektywie czasu może znacznie pogorszyć sytuację branży usługowej, a w konsekwencji prowadzić do stagnacji lub zapaści w sferze gospodarczej na podobszarze rewitalizacji. Na podobszarze rewitalizacji brak jest działań podnoszących kwalifikację i aktywizujących zawodowo, które przede wszystkim powinny być skierowane do osób wykluczonych społecznie i narażonych na takie wykluczenie, w związku z tym konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej. Zauważalne na tym podobszarze niskie kompetencje zawodowe i przedsiębiorcze mieszkańców obejmują zarówno czynniki strukturalne (procesy transformacyjne w przemyśle i rolnictwie), społeczne (bezrobocie, marginalizacja społeczna), jak i osobiste (brak motywacji do samoaktywizacji). Osoby szczególnie dotknięte problemem niskich kompetencji to osoby o niższym statusie społeczno-ekonomicznym oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub wykluczone, czyli takie które najczęściej nie wierzą w możliwość zmiany na lepsze. Potrzebują zatem wsparcia z zewnątrz, które pomoże im zaplanować i zrealizować możliwe do wykonania kroki, np. podniesienie kwalifikacji, podjęcie samozatrudnienia czy też znalezienie pracy. Ponadto patrząc na trendy demograficzne, w tym mocno starzejące się społeczeństwo oraz zagrożenie odpływem ludzi młodych, konieczne wydaje się podjęcie działań zmierzających do aktywizacji gospodarczej tego podobszaru.

W ramach pogłębionej analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej zauważalny jest fakt rozległych problemów w tej sferze na podobszarze rewitalizowanym. Problemy dotyczą zarówno infrastruktury technicznej i społecznej jak i przestrzeni publicznej. W przypadku gminnej infrastruktury społecznej na terenie podobszaru istnieje zapotrzebowanie na infrastrukturę, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa, gdzie

wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne. W związku ze zmianą struktury demograficznej i starzenia się społeczeństwa, a także wykluczenia osób z terenów wiejskich, czy zmian na rynku pracy oraz stanu zdrowia mieszkańców, konieczne są działania zapewniające ich włączenie społeczne. Ze względu na narastające zjawisko zwiększającego się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ilości mieszkańców, niską mobilnością osób zamieszkujących tereny wiejskie, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, oraz ograniczone środki budżetu Gminy - braki w infrastrukturze, w której prowadzona byłaby aktywizacja społeczna czy zawodowa oraz wspierana byłaby spójność społeczna i działania zapewniające włączenie społeczne, są zauważalne i realnie ograniczają możliwość niwelacji dysfunkcji społecznych. W odniesieniu do gminnej infrastruktury technicznej na podobszarze rewitalizacji występują problemy z siecią kanalizacyjną w Tąpkowicach. Nadal występują obszary, na których występują zjawiska kryzysowe tj. występują ulice, które w całości lub częściowo nie zostały skanalizowane. Ponadto na całym podobszarze rewitalizacji nie występuje sieć ciepłownicza.

Badanie przestrzeni publicznej na podobszarze rewitalizacji pozwoliło na wskazanie terenów o zauważalnych problemach przestrzennych i niskich walorach estetycznych. W Tąpkowicach są to tereny/obiekty przy ul. Zwycięstwa, w tym niefunkcjonalny i nieestetyczny ciąg starych kiosków handlowych, a także obiekt (wraz z przyległym terenem), zdegradowanego byłego budynku mieszkalnego, wymagającego kompleksowego remontu i termomodernizacji przy ul. Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach. W odniesieniu do tych obiektów zlokalizowanych na podobszarze rewitalizacji Ożarówce - Pyrzowice można powiedzieć, że w przedmiotowych obiektach nie funkcjonują także rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie energooszczędności, czy zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, jak i efektywności energetycznej, a także obiekty te nie są dostosowane do wymogów zapewnienia ich dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

W ramach pogłębionej analizy sfery środowiskowej jednym z czynników decydujących o problemach środowiskowych dla podobszaru rewitalizacji jest nasilenie hałasu, występujące w Tąpkowicach. Jego źródło koncentruje wzdłuż ciągu komunikacyjnego – tj. ciągu drogi krajowej DK 78. Ponadto cała Gmina Ożarówce należy do tak zwanej strefy śląskiej, charakteryzującej się przede wszystkim przekraczaniem normami pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu, a jej obszar zaliczany jest także do Obszarów Strategicznej Interwencji

(OSI) z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. Źródłami zanieczyszczeń powietrza są źródła liniowe w postaci ciągów komunikacyjnych. Emisja komunikacyjna, wynikająca z ruchu pojazdów drogami przebiegającymi przez podobzar rewitalizacji, kształtuje stan jakości powietrza, a najwyższe stężenia zanieczyszczeń w tym wypadku skupione są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych podobzaru, z największym natężeniem ruchu pojazdów. Na przedmiotowym podobzarze rewitalizacji, głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest także emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych. Dużym problemem ekologicznym, ekonomicznym i społecznym są spaliny pochodzące ze źródeł niskiej emisji. Istotną rolę odgrywają tutaj źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych przede wszystkim w domach mieszkalnych (palenisk domowych). Z powodu braku sieci ciepłowniczej duża część mieszkańców korzysta z indywidualnych źródeł energii, co wpływa na znaczny udział emisji niskiej w ogóle zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego. Niestety w systemach indywidualnego ogrzewania dominują urządzenia o przestarzałej konstrukcji, których sprawność często nie przekracza 65%. Z przyczyn ekonomicznych rzadko korzysta się z gazu do celów grzewczych. Większość budynków korzysta z domowych kotłowni węglowych opalanych najczęściej węglem. Zanieczyszczenia emitowane są kominami o wysokości do około 10 m (tzw. niska emisja), co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy. Na przedmiotowym podobzarze koniecznym jest zastosowanie rozwiązań zwiększających efektywność energetyczną, a także ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz zastosowanie odnawialnych źródeł energii. Realizacja takich działań pozwoli na zmniejszenie energochłonności, a zastosowanie odnawialnych źródeł energii będzie mieć wpływ na poprawę jakości życia oraz ochronę zdrowia mieszkańców tego podobzaru. Pozwoli to zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i pozytywnie wpłynie na zmiany klimatyczne. Z uwagi na zachodzące zmiany klimatu, mieszkańcom coraz częściej doskwierają długotrwałe okresy wysokich temperatur i suszy, ale także deszcze nawalne i powodzie błyskawiczne. W związku z tym koniecznym jest także przeciwdziałanie i adaptacja do przedmiotowych zmian klimatycznych, w tym poprzez ograniczenie potencjalnych skutków upałów i suszy czy deszczów nawalnych oraz racjonalne gospodarowanie wodą, a także wspomniane już wyżej wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii i podnoszenie efektywności energetycznej na powyższym obszarze, w celu redukcji emisji gazów

cieplarnianych i dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii. Jest to ważne tym bardziej, że niedostateczna jest świadomość ekologiczna i klimatyczna mieszkańców, tego podobszaru, równoznaczna z koniecznością podjęcia całłościowych działań z zakresu zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi oraz przeciwdziałania zachodzącym zmianom klimatycznym. Z tego wynika konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian klimatu w celu poprawy warunków i jakości życia mieszkańców tego podobszaru. Usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców podobszaru co jest szczególnie ważne w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Tym samym będzie także pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego na tym podobszarze i związanego z nim ubóstwa, ponieważ zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego ma celu m.in. ochronę przed pogłębianiem ubóstwa energetycznego wśród odbiorców końcowych na tym podobszarze. Wykorzystanie energii słonecznej, która jako zasób nie ma ceny (jest „darmowa”) przy niewielkich kosztach eksploatacji urządzeń skutkuje oszczędnościami finansowymi w porównaniu z dotychczas istniejącym pełnym pokryciem potrzeb z konwencjonalnych źródeł energii. Ponadto zmniejszenie zapotrzebowania na energię wytwarzaną z tradycyjnego źródła, generującą zanieczyszczenie powietrza, oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń będzie prowadziło do łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do zmian klimatu, przez ograniczenie niekorzystnych skutków obecnych i oczekiwanych przyszłych warunków klimatycznych wywieranych na daną działalność lub na ludzi, przyrodę czy aktywa, poprzez ograniczenie gazów cieplarnianych dzięki zastosowaniu Odnawialnych Źródeł Energii. Ponadto jak wspomniano powyżej, zjawiskiem negatywnie oddziałującym na mieszkańców podobszaru rewitalizacji jest hałas. Wyzwaniem jest ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego do środowiska, szczególnie na obszarach wrażliwych (terenach zamieszkałych). Sytuacja w tym zakresie na podobszarze rewitalizacji nie poprawia się. Wynika to ze wzrostu liczby samochodów poruszających się po drogach zlokalizowanych w granicach podobszaru rewitalizacji, generujących najbardziej uciążliwy i odczuwalny dla mieszkańców hałas drogowy. Przez teren podobszaru przebiega ważna trasa komunikacyjna. Z punktowymi i liniowymi źródłami zanieczyszczeń ściśle powiązany jest obszar zagrożenia hałasem, na który wpływa ruch pojazdów. Monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska jest prowadzony przez Inspektorat Ochrony

Środowiska. Badania obejmują okolice dróg o dużym natężeniu ruchu, okolice linii kolejowych oraz lotnisk. Jednakże na terenie Gminy Ożarówce nie wykonywano w ostatnich latach badania poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Ponadto inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest przeprowadzona metodą spisu z natury wskazała, że na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji znajdują się odpady, głównie w postaci płyt falistych oraz płaskich cementowo-azbestowych występujących na pokryciach dachowych, elewacjach budynków mieszkalnych oraz budynków zabudowy gospodarczej.

W ramach pogłębionej analizy sfery technicznej analizie poddano stan techniczny obiektów budowlanych – mieszkaniowych w zasobach gminnych na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji. Problem został zdiagnozowany w odniesieniu do zasobu mieszkalnego zlokalizowanego w Tąpkowicach ze względu na niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnienia dostępności zasobu osobom ze szczególnymi potrzebami. Konieczna jest interwencja w zakresie dotyczącym prac remontowych pod względem konieczności zastosowania rozwiązań technicznych energooszczędnościowych, w tym w szczególności wymaganej termomodernizacji, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, a także remontu dachu i klatki schodowej oraz dostosowania zasobu do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na dzień dzisiejszy takie rozwiązania nie funkcjonują. Ponadto konieczna jest także interwencja pod względem konieczności zastosowania rozwiązań technicznych energooszczędnościowych, jeżeli chodzi o rodzaj stosowanego ogrzewania. Obecnie brak podłączenia do sieci ciepłowniczej lub zastosowania niskoemisyjnych, nowoczesnych źródeł ciepła powoduje zwiększoną emisję zanieczyszczeń do atmosfery co negatywnie wpływa na ochronę środowiska. Konieczna jest także interwencja w zakresie dotyczącym konieczności zastosowania rozwiązań technicznych ze względu na ochronę środowiska dotyczących gospodarki ściekowej, ponieważ ścieki są gromadzone w bezodpływowych, nieszczelnych szambach i zbiornikach, powodując zanieczyszczenie wód gruntowych i powierzchniowych.

W odniesieniu do pozostałych obiektów budowlanych stanowiących gminną infrastrukturę społeczną na podobszarze rewitalizacji Tąpkowice tj. w przypadku Centrum Aktywności Rodzinnej w Tąpkowicach, Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach, a także Centrum Usług Wspólnych w Tąpkowicach, można powiedzieć, że zjawiska kryzysowe

w tej sferze nie występują, ponieważ we wszystkich wymienionych obiektach funkcjonują rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z zasobu, w szczególności w zakresie energooszczędności, zarówno w odniesieniu do zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii jak i przeprowadzonej termomodernizacji, czy też nie zagrażającego środowisku odprowadzeniu ścieków, a także obiekty te dostosowano do wymogów zapewnienia dostępności tych obiektów osobom ze szczególnymi potrzebami.

Potrzeby w zakresie społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym podobszaru rewitalizacji Tąpkowice

Przeprowadzona analiza pozwala na wskazanie kluczowych dziedzin problemowych, które zostały określone po przebadaniu zachodzących zjawisk kryzysowych na przedmiotowym podobszarze rewitalizacji. Kluczowe problemy zidentyfikowane w ramach przeprowadzone diagnozy to:

- postępująca marginalizacja i wykluczenie społeczne, w tym zachodzące procesy starzenia społeczeństwa, a także jego wyalienowania, braku integracji i tożsamości,
- niski poziom edukacyjny oraz niski poziom aktywności społecznej i zawodowej, a także wykorzystania kapitału społecznego,
- znaczące braki w infrastrukturze społecznej,
- obszary o dysfunkcjach przestrzennych i niskich walorach estetycznych,
- problemy środowiskowe związane z emisją pyłów i zanieczyszczeń oraz zagrożeniami klimatycznymi, generowaniem hałasu i powstałymi odpadami, negatywnie wpływające na ochronę środowiska naturalnego, w tym dziedzictwa przyrodniczego.

Identyfikacja specyficznych uwarunkowań oraz lokalnych potencjałów podobszaru rewitalizacji Tąpkowice

Należy stwierdzić, że analizowany obszar rewitalizacji wyróżnia się następującymi cechami:

- spadek liczby osób korzystających z świadczeń z pomocy społecznej,
- dodatnie saldo migracji jako pozytywny trend migracyjny,
- mała gęstość zaludnienia oraz zasoby wolnych przestrzeni publicznych, które są słabo zagospodarowane i mogą być wykorzystane do wzmocnienia funkcji społecznych,
- struktura ludności z przewagą kobiet nad mężczyznami, którą należy postrzegać w połączeniu z faktem, że większość osób pracujących stanowią także kobiety, a bezrobocie jest większe

wśród kobiet niż mężczyzn,

- większość mieszkańców znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzi trend malejący dla grupy przedprodukcyjnej i trend wzrastający dla grupy poprodukcyjnej,

- większość mieszkańców pracujących w sektorze usługowym,

- przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich oraz autostrada A1, rewitalizowana linia kolejowa nr 182, bliskość międzynarodowego portu lotniczego i miast konurbacji górnośląskiej, zwiększająca się atrakcyjność inwestycyjna,

- wymagająca rozwoju sfera przestrzenno-funkcjonalna.

7. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizacja jest to długofalowy, złożony proces przemian społecznych, gospodarczych, przestrzenno-technicznych oraz środowiskowych w miejscowościach lub ich zdegradowanych częściach, mający na celu poprawę jakości życia mieszkańców, harmonizację i podniesienie estetyki przestrzeni, prowadzący do ożywienia gospodarczego oraz aktywizacji życia społecznego a także poprawy warunków funkcjonalnych i środowiskowych na tym obszarze. Jest to tym samym ogólna wizja stanu obszaru poddanego planowanym zmianom.

7.1 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W procesie powstawania Gminnego Programu Rewitalizacji, po analizie stanu wyjściowego i w celu nakreślenia perspektywy docelowej, wypracowana została wizja, jako pożądany stan, który ma zostać osiągnięty w założonym horyzoncie czasowym tj. do 2030 roku.

Należy podkreślić, że biorąc pod uwagę charakter i spójność zachodzących problemów dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, a także ich wzajemne przenikanie, przyjęto założenie, że przedstawiona poniżej wizja dotyczy całego obszaru rewitalizacji i jest tożsama dla wyznaczonych podobszarów rewitalizacji na obszarach sołectw Ożarowice, Pyrzowice, Tąpkowice.

Sformułowana wizja rewitalizacji jest następująca:

**OBSZAR REWITALIZACJI (W TYM PODOBSZARY REWITALIZACJI
OŻAROWICE - PYRZOWICE, TĄPKOWICE) TO MIEJSCE DOBRZE PROSPERUJĄCEJ
SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ, FUNKCJONUJĄCEJ W OPARCIU O ZASADY
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU PRZESTRZENNEGO ORAZ NOWOCZESNE ROZWIĄZANIA
FUNKCJONALNE I TECHNICZNE, KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI
I WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA**

Tak określona wizja procesu rewitalizacji musi być animowana, realizowana i monitorowana pod ścisłym nadzorem władz samorządowych, przy jednoczesnym współdziałaniu Komitetu Rewitalizacji, organizacji społecznych, gospodarczych, instytucji lokalnych i grup mieszkańców.

7.2 Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych

Proces formułowania celów i kierunków działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji opierał się o wypracowaną wizję a także pogłębioną i usystematyzowaną analizę zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy Ożarówice. Dokumentami źródłowymi były dane statystyczne GUS, dane statystyczne uzyskane na poziomie lokalnym, oraz konsultacji i warsztatów diagnostycznych. W oparciu o powyższe dane wskazane zostały poniższe cele i kierunki działań. Cele Programu zostały sformułowane z wykorzystaniem „metody problemowej”. Formułowanie celów opiera się o przeprowadzoną całościową diagnozę i analizę zjawisk kryzysowych, na podstawie której przeprowadzona została identyfikacja problemów. Celem Programu jest zapewnienie takiego strategicznego podejścia, które poprzez efektywne wsparcie, pozwoli na aktywizację społeczności zamieszkujących obszar zdegradowany oraz pozwoli na kompleksową rewitalizację zdegradowanego obszaru, postrzeganą w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, technicznym i środowiskowym. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania mają na celu dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru oraz poprawy jego warunków środowiskowych i technicznych. Powyższe zapewnione zostanie poprzez kompleksowe działania rewitalizacyjne. Rewitalizacja ma charakter kompleksowy, to znaczy, że w jej ramach prowadzone będą wielowątkowe, wzajemnie uzupełniające i wzmacniające działania, mające na celu wywołanie jakościowej pozytywnej zmiany na zdefiniowanym obszarze.

Ustalone kierunki działań w ramach niniejszego Programu oparto na wykorzystaniu posiadanych zasobów i zachowaniu podstawowych zasad podejście kompleksowego:

- polepszenia jakości bazy o charakterze społecznym, kulturalnym, turystycznym i sportowo - rekreacyjnym,
- polepszenie jakości infrastruktury technicznej, zasobów komunalnych i socjalnych, oraz przestrzeni publicznej,
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów,
- podniesienie wiedzy i kompetencji społecznej mieszkańców, zmierzające do rozwoju gospodarczego i integracji społecznej,
- zachowanie i waloryzacja dziedzictwa kulturowego,
- polepszenie jakości środowiska naturalnego,

- wzmocnienie obszaru pod względem ekonomicznym, głównie w celu tworzenia nowych miejsc pracy i przeciwdziałanie ubóstwu,
- polepszenie zdolności organizacyjnych społeczności lokalnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez aktywizację grup wykluczonych i poprawę bezpieczeństwa.

Tabela 57 Cele i kierunki

CELE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
C1. Wdrażanie kompleksowych działań w zakresie włączenia społecznego, aktywizacji społecznej, rozwoju społeczno-zawodowego mieszkańców obszaru rewitalizowanego	K1. Realizacja działań z zakresu wzmocnienia potencjału społeczno-zawodowego, podnoszenia kwalifikacji i wykształcenia
	K2. Realizacja działań dotyczących wsparcia, aktywizacji i włączenia społecznego oraz bezpieczeństwa
	K3. Realizacja działań w zakresie inicjatyw pobudzających społeczną aktywność
	K4. Działania na rzecz wzmocnienia relacji międzyludzkich, pokoleniowych i sąsiedzkich
C2. Wdrażanie działań z zakresu wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarze rewitalizowanym	K5. Realizacja działań wspierających działalność gospodarczą
	K6. Kreowanie projektów pobudzających rozwój społeczno-gospodarczy i przeciwdziałanie bezrobociu
	K7. Podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej
C3. Powstanie przyjaznej i funkcjonalnej przestrzeni społecznej na terenie obszaru rewitalizowanego	K8. Modernizacja budynków i infrastruktury społecznej
	K9. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni w oparciu o posiadane potencjały
	K10. Modernizacja infrastruktury ochrony środowiska i działania na rzecz ochrony klimatu
	K11. Rozwój istniejących i nadawanie nowych funkcji dla rewaloryzowanych przestrzeni i obiektów na cele publiczne, społeczne i gospodarcze
	K12. Modernizacja infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

W ramach realizacji Programu prowadzone będą działania w kierunku wyrównywania społecznych różnic, poprzez wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej, społeczności lokalnej wraz z fizyczną rewitalizacją wybranych budynków, obiektów i przestrzeni zlokalizowanych na delimitowanym obszarze, przez co w rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tym obszarze. Rewitalizacja jest także postrzegana w wymiarze gospodarczym, przestrzennym, technicznym i środowiskowym. W niniejszym Programie zaplanowano cele w taki sposób, żeby realizowane w ramach niego

przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie zagrożenia. Kompleksowe podejście Programu wyraża spójność w odniesieniu do terytorium, jego zasobów, sytuacji społeczno-gospodarczej i tożsamości obszaru. W wyniku partycypacyjnego udziału społeczności lokalnej, obszar ten poddany został pogłębionej analizie i programowaniu elementów wymagających wsparcia a ustanowione kierunki rozwoju tworzą szeroko pojęty konsensus, który pozwoli korzystać z rozwoju obszaru rewitalizowanego jak najszerzej grupie mieszkańców i organizacji.

7.3 Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawiera zidentyfikowane w partycypacyjnym procesie podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez których realizacja celów Gminnego Programu Rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Projekty te zostały zidentyfikowane w toku przeprowadzonej pogłębionej i usystematyzowanej analizy zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy Ożarówice i poszczególnych sołectw, obejmującą m. innymi aspekty sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej i gospodarczej wraz analizą natężenia, nawarstwiania lub utrwalania się zjawisk kryzysowych, w tym w oparciu o dane kwestionariuszowe ze zgłoszonych kart proponowanych przedsięwzięć oraz informacje pozyskane podczas warsztatów i konsultacji. Realizacja tych przedsięwzięć bezpośrednio przekłada się na określone efekty i pożądany stan obszaru rewitalizacji po realizacji Programu. Lista zawiera przedsięwzięcia realizujące wyznaczone cele rewitalizacji i wskazane kierunki działań, zlokalizowane na delimitowanym obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia te pozytywnie wpływają na ograniczenie zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji i na jego rozwój, a także przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Projekty rewitalizacyjne przewidziane do realizacji w ramach niniejszego Programu będą kierowane do dofinansowania zgodnie z możliwością uzyskania pomocy zewnętrznej na ich sfinansowanie, z uwzględnieniem zasady, że projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego+, w szczególności przewidzianych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-

2027, z myślą o promowaniu równych szans rozwoju i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób z obszaru poddawanego działaniom rewitalizacyjnym.

Na kolejnej stronie zaprezentowano listę planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 58 Listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa zadania	Czas realizacji w latach	Źródła finansowania	Lokalizacja przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Szacowane wartości
Rewitalizacja zdegradowanego obiektu sztabowca na terenach powojсковych w Pyrzowicach wraz z jego adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	2025-2030	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarówce - Pyrzowice, w rejonie ulicy Granicznej	Podmioty prywatne / publiczne z możliwością partnerstwa publiczno-prywatnego	20 000 000 PLN
Zakres zadania				Prognozowane rezultaty	
Przedsięwzięcie ma na celu wykorzystanie potencjału i zagospodarowanie obiektu na terenach powojсковych w rejonie ul. Granicznej, w sołectwie Pyrzowice. Znajduje się tam zdegradowany budynek byłego sztabu. Jest to budynek dwupiętrowy wymagający modernizacji i remontu kapitalnego. Dla zwiększenia jego funkcjonalności konieczne jest rozbudowanie łącznika w którym zostanie usytuowana nowa klatka schodowa wraz z windą. Przedsięwzięcie polegać będzie na dostosowaniu obiektu na potrzeby działalności społeczno-gospodarcze. Zmodernizowany i odpowiednio zaadaptowany obiekt pozwoli na prowadzenie działań zmierzających do aktywizacji społecznej.				Rezultatem projektu będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami				Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym poprzez możliwy rozwój infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o różnych ograniczeniach np. seniorów, niepełnosprawnych, rodziców z dziećmi, itd.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczno-zawodowa na rewitalizowanym obszarze w Pyrzowicach	2027	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarówce - Pyrzowice, w tym w rejonie ulicy Granicznej	Podmioty prywatne / publiczne z możliwością partnerstwa publiczno-prywatnego	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przeprowadzenie działań aktywizujących w budynku byłego sztabowca w Pyrzowicach dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Działania nastawione na aktywizację i włączenie społeczne. Działalność skierowana będzie do zidentyfikowanych na obszarze zdegradowanych grup dysfunkcyjnych. Planuje się organizację zajęć społecznych, szkoleń, kursów. W ramach przedsięwzięcia planowane jest przeprowadzenie działań dotyczących sfery społecznej tj. przeprowadzenie działań aktywizujących i przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi na delimitowanym obszarze.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Pyrzowicach	2027	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarówce - Pyrzowice, w tym w rejonie ulicy Granicznej	Podmioty prywatne / publiczne z możliwością partnerstwa publiczno-prywatnego	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Celem projektu jest zapobieganie marginalizacji osób wykluczonych oraz aktywizacja lokalnej społeczności z obszarów zagrożonych wykluczeniem. W wyniku realizacji zadania powstanie możliwość wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej z obszaru rewitalizowanego, w tym osób starszych. Działania skierowane będą także do zidentyfikowanych na obszarze rewitalizowanym grup dysfunkcyjnych. Działania te np. usługi sąsiedzkie, opiekuńcze rehabilitacyjne, czy asystenckie dadzą możliwość wyrównywania szans osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, będą skutkować nawiązaniem poprawnych relacji pomiędzy lokalną społecznością a grupami dysfunkcyjnymi.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Rozbudowa budynku przy ul. Sportowej w Ożarowicach i zwiększenie jego funkcjonalności na potrzeby pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	2024-2025	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarowice - Pyrzowice, w rejonie ulicy Sportowej	Gmina Ożarowice / Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarowice w Tąpkowicach	4 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Projekt zakłada modernizację budynku użyteczności publicznej w Ożarowicach przy ul. Sportowej wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku. Przedsięwzięcie polegać będzie m. innymi na rozbudowie istniejącej infrastruktury, na potrzeby pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej. Modernizacja budynku i otoczenia pozwoli odpowiedzieć na potrzeby aktywnej integracji społecznej, w tym organizacji i dostępności do całorocznych wydarzeń społecznych, kulturalnych czy sportowych dedykowanych dla osób defaworyzowanych z obszaru rewitalizacji.				Rezultatem projektu będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym poprzez możliwy rozwój infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o różnych ograniczeniach np. seniorów, niepełnosprawnych, rodziców z dziećmi, itd.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne w Ożarówicach	2025-2026	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarówice - Pyrzowice, w rejonie ulicy Sportowej	Gmina Ożarówice / Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówice w Tąpkowicach	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Celem projektu jest zapobieganie marginalizacji osób wykluczonych oraz aktywizacja lokalnej społeczności z obszarów zagrożonych wykluczeniem. Realizowane w obiekcie aktywności w sferze społecznej i kulturalnej mają na celu aktywizację i włączenie grup marginalizowanych do społeczności lokalnej. Działania te dadzą możliwość wyrównywania szans osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wzajemne spotkania mieszkańców będą skutkować nawiązaniem poprawnych relacji pomiędzy lokalną społecznością a grupami dysfunkcyjnymi. Odbywać się będą także cykliczne imprezy edukacyjno-kulturalne czy sportowe, a także warsztaty i działania aktywizacyjne.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Ożarówicach	2025-2026	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Ożarówice - Pyrzowice, w rejonie ulicy Sportowej	Gmina Ożarówice	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Celem projektu jest zapobieganie marginalizacji osób wykluczonych oraz aktywizacja lokalnej społeczności z obszarów zagrożonych wykluczeniem. W wyniku realizacji zadania powstanie możliwość wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej z obszaru rewitalizowanego, w tym osób starszych. Działania skierowane będą także do zidentyfikowanych na obszarze rewitalizowanym grup dysfunkcyjnych. Działania te np. usługi sąsiedzkie, opiekuńcze rehabilitacyjne, czy asystenckie dadzą możliwość wyrównywania szans osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, będą skutkować nawiązaniem poprawnych relacji pomiędzy lokalną społecznością a grupami dysfunkcyjnymi.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Rewaloryzacja przestrzeni publicznej w Tąpkowicach wraz z jej adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	2024-2025	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w rejonie ulicy Zwycięstwa	Gmina Ożarówice	4 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Na terenie sołectwa Tąpkowice w rejonie ulicy Zwycięstwa zlokalizowana jest otwarta przestrzeń publiczna wraz z ciągiem obiektów usługowo-handlowych. Planuje się modernizację i zagospodarowanie tej przestrzeni na potrzeby utworzenia funkcjonalnej całorocznej przestrzeni publicznej, w celu aktywizacji społeczno-gospodarczej i aktywnej integracji społecznej, w tym organizacji całorocznych wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych dedykowanych dla osób defaworyzowanych z obszaru rewitalizacji.				Rezultatem projektu będzie liczba obiektów i powierzchnia terenów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym poprzez możliwy rozwój infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o różnych ograniczeniach np. seniorów, niepełnosprawnych, rodziców z dziećmi, itd.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Zrewitalizowane tereny w Tąpkowicach jako miejsce integracji i aktywności społecznej	2025-2026	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w tym w rejonie ulicy Zwycięstwa	Gmina Ożarówice / Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówice w Tąpkowicach	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Celem zadania jest pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców. W ramach zadania organizowane i animowane będą działania z zakresu wzmocnienia potencjału społecznego ze szczególnym uwzględnieniem grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizowanego. Uzupełniające wobec głównych działań będą cykliczne imprezy edukacyjno-kulturalne a także działania promujące aktywność sportowo-fizyczną.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Remont zdegradowanego budynku przy ul. Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach na cele społeczne i socjalne	2024-2025	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w rejonie ulicy Bolesława Chrobrego	Gmina Ożarówice	5 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przedmiotem projektu jest remont zdegradowanego budynku przy ulicy Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach w celu zaadaptowania go na cele socjalno-środowiskowe i społeczne. Prace remontowe i modernizacyjne w budynku wraz z zagospodarowaniem terenów, spowoduje podniesienie funkcjonalności i dostosowanie istniejącego obiektu i przestrzeni, do potrzeb działań socjalnych i społecznych zmierzających do aktywizacji osób wykluczonych.				Rezultatem projektu będzie liczba obiektów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym poprzez możliwy rozwój infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o różnych ograniczeniach np. seniorów, niepełnosprawnych, rodziców z dziećmi, itd.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”,	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Tąpkowicach	2025-2026	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w tym w rejonie ulicy Bolesława Chrobrego	Gmina Ożarówice	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Celem projektu jest zapobieganie marginalizacji osób wykluczonych oraz aktywizacja lokalnej społeczności z obszarów zagrożonych wykluczeniem. W wyniku realizacji zadania powstanie możliwość wsparcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej z obszaru rewitalizowanego, w tym osób starszych. Działania skierowane będą także do zidentyfikowanych na obszarze rewitalizowanym grup dysfunkcyjnych. Działania te np. usługi sąsiedzkie, opiekuńcze rehabilitacyjne, czy asystenckie dadzą możliwość wyrównywania szans osobom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, będą skutkować nawiązaniem poprawnych relacji pomiędzy lokalną społecznością a grupami dysfunkcyjnymi.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej terenów parkowych, niwelującej negatywne skutki urbanizacji na obszarze Tąpkowic	2025-2030	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki prywatne	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w tym w rejonie ulic Jana Pawła II i Zgody	Gmina Ożarówice	10 000 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przedsięwzięcie ma na celu kreowanie warunków do przeciwdziałania marginalizacji społecznej poprzez rozwój zielonej strefy na obszarze rewitalizacji Tąpkowice. Na poddanej rewitalizacji przestrzeni planowane jest utworzenie terenów parkowych wraz z małą architekturą, na których obszarze będą mogły być realizowane projekty, które swoim zakresem będą odpowiadały na zdiagnozowane problemy i przeciwdziałały wykluczeniu społecznemu interesariuszy rewitalizowanego obszaru Tąpkowice. Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się także do rozwoju zielono-błękitnej infrastruktury i niwelowanie negatywnych skutków urbanizacji.				Rezultatem projektu będzie powierzchnia terenów poddanych działaniom. Osiągnięcie wskaźnika wykazane będzie na podstawie protokołu odbioru prac budowlanych.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym poprzez możliwy rozwój infrastruktury dostosowanej do potrzeb osób o różnych ograniczeniach np. seniorów, niepełnosprawnych, rodziców z dziećmi, itd.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

<i>Nazwa zadania</i>	<i>Czas realizacji w latach</i>	<i>Źródła finansowania</i>	<i>Lokalizacja przedsięwzięcia</i>	<i>Podmiot realizujący</i>	<i>Szacowane wartości</i>
Stworzenie miejsca aktywności i integracji społecznej, na terenach parkowych w Tąpkowicach	2027	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych	wyznaczony obszar rewitalizacji Tąpkowice, w tym w rejonie ulic Jana Pawła II i Zgody	Gmina Ożarówce / Biblioteka i Ośrodek Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach	500 000 PLN
<i>Zakres zadania</i>				<i>Prognozowane rezultaty</i>	
Przedsięwzięcie polega na wykorzystaniu potencjału utworzonych terenów parkowych, w celu aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji Tąpkowice. Planuje się aktywizację i integrację społeczeństwa, dzięki czemu zmaleje skala problemu wykluczenia społecznego. W ramach projektu przewiduje się organizację cyklicznych wydarzeń i przeprowadzenie działań dotyczących sfery aktywizacji społecznej.				Rezultatem projektu będzie liczba osób korzystających z świadczonych działań oraz liczba odbywających się działań. Osiągnięcie rezultatów projektu potwierdzone będzie na podstawie kart zajęć, list obecności itp.	
<i>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</i>				<i>Sposób oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</i>	
Dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami zostanie zachowana w projekcie poprzez zastosowanie zasady ich niedyskryminacji, w tym możliwości ich uczestnictwa w planowanych działaniach.				Powiązanie z celami rewitalizacji zostało określone w zbiorczej Tabeli 58 „Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych” a sposób oceny rezultatów w odniesieniu do przedmiotowych celów, został wskazany w rozdziale 8.5 „System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji”.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie złożonych kart projektów rewitalizacyjnych

Na kolejnej stronie przedstawiono tabelę obrazującą powiązanie podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych z przyjętymi celami rewitalizacji i kierunkami działań.

Tabela 59 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla projektów podstawowych

Nazwa projektu	Cel rewitalizacji	Przeważający kierunek działań rewitalizacyjnych
Rewitalizacja zdegradowanego obiektu sztabowca na terenach powojkowych w Pyrzowicach wraz z jego adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	C3	K11
Aktywizacja społeczno-zawodowa na rewitalizowanym obszarze w Pyrzowicach	C1	K1
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Pyrzowicach	C1	K2
Rozbudowa budynku przy ul. Sportowej w Ożarowicach i zwiększenie jego funkcjonalności na potrzeby pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	C3	K8
Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne w Ożarowicach	C1	K2
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Ożarowicach	C1	K2
Rewaloryzacja przestrzeni publicznej w Tąpkowicach wraz z jej adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	C3	K11
Zrewitalizowane tereny w Tąpkowicach jako miejsce integracji i aktywności społecznej	C1	K3
Remont zdegradowanego budynku przy ul. Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach na cele społeczne i socjalne	C3	K8
Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Tąpkowicach	C1	K2
Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej terenów parkowych, niwelującej negatywne skutki urbanizacji na obszarze Tąpkowic	C3	K9
Stworzenie miejsca aktywności i integracji społecznej, na terenach parkowych w Tąpkowicach	C1	K3

Źródło: opracowanie własne

7.4 Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących cele rewitalizacji i kierunki wyznaczonych działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Jest to zbiorczy opis uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych, tj. takich, których zakres, koszt, sposób finansowania czy termin realizacji nie został do końca określony lub które trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów Gminnego Programu Rewitalizacji. Przedsięwzięcia te także zostały zidentyfikowane w toku przeprowadzonej pogłębionej i usystematyzowanej diagnozy i analizy zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy Ożarówice, w tym w oparciu o dane kwestionariuszowe ze zgłoszonych kart proponowanych przedsięwzięć oraz informacje pozyskane podczas warsztatów i konsultacji. W oparciu o analizę zebranych danych oraz w oparciu o dane przekazane przez uczestników warsztatów, pozostałymi postulowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnym dla zdiagnozowanego i wyznaczonego obszaru rewitalizacji, są działania rewitalizacyjne, które mają pozytywnie wpłynąć na rozwiązanie zjawisk kryzysowych na obszarze Gminy Ożarówice. Działaniami tymi są:

Tabela 60 Zestawienie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Proponowane źródła finansowania
Kreowanie terenów zielonych, parkowych i ogrodowych w przestrzeniach publicznych	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Rewaloryzacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Nadawanie nowych funkcji, rewitalizacja budynków i przestrzeni publicznych, na cele społeczne i/lub gospodarcze	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Polepszenie sieci i infrastruktury technicznej	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Poprawa stanu infrastruktury społecznej	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Rewitalizacja terenów powojennych	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Przeciwdziałanie problemom z dostępnością oraz likwidacja barier architektonicznych	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Kreowanie i zagospodarowanie przestrzeni aktywności społecznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowej i turystycznej na potrzeby aktywnej integracji	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Kreowanie małej infrastruktury publicznej, pełniące ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym ciągów pieszych i rowerowych, oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu organizacji okresowych jarmarków, targowisk oraz w celu ożywienia integracji i wspomożenia działalności lokalnych przedsiębiorców	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez promowanie współpracy lokalnych przedsiębiorców oraz inicjowanie projektów partnerskich działalności gospodarczej	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym centrów i inkubatorów przedsiębiorczości	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie rozwoju infrastruktury na cele ożywienia gospodarczego	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Aktywna integracja grup zagrożonych w tym osób niepełnosprawnych i starszych	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Kreowanie podmiotów ekonomii społecznej	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie podmiotów aktywizacji zawodowej	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie patologii społecznej	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie współpracy partnerskiej podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług społecznych, zdrowotnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Opieka nad dziećmi do lat 3	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz między pokoleniowej integracji społeczności oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych, wzmacnianie więzi rodzinnych i sąsiedzkich	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Promowanie i wsparcie rozwoju społecznych projektów współpracy	Europejski Fundusz Społeczny+, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz ograniczenie niskiej emisji	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i oświetlenia	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Efektywne zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych
Dostosowanie i adaptacja do zmian klimatycznych, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą powiązanie pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych z przyjętymi celami rewitalizacji i kierunkami działań.

Tabela 61 Cele rewitalizacji i kierunki działań rewitalizacyjnych dla pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Nazwa projektu	Cel rewitalizacji	Przeważający kierunek działań rewitalizacyjnych
Kreowanie terenów zielonych, parkowych i ogrodowych w przestrzeniach publicznych	C3	K9
Rewaloryzacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	C3	K11
Nadawanie nowych funkcji, rewitalizacja budynków i przestrzeni publicznych, na cele społeczne i/lub gospodarcze	C3	K11
Polepszenie sieci i infrastruktury technicznej	C3	K12
Poprawa stanu infrastruktury społecznej	C3	K8
Rewitalizacja terenów powojaskowych	C3	K11
Przeciwdziałanie problemom z dostępnością oraz likwidacja barier architektonicznych	C3	K8
Kreowanie i zagospodarowanie przestrzeni aktywności społecznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowej i turystycznej na potrzeby aktywnej integracji	C3	K9
Kreowanie małej infrastruktury publicznej, pełniące ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym ciągów pieszych i rowerowych, oraz zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	C3	K9
Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej	C2	K6
Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w celu organizacji okresowych jarmarków, targowisk oraz w celu ożywienia integracji i wspomożenia działalności lokalnych przedsiębiorców	C2	K5
Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez promowanie współpracy lokalnych przedsiębiorców oraz inicjowanie projektów partnerskich działalności gospodarczej	C2	K5
Kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego	C1	K1
Wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym centrów i inkubatorów przedsiębiorczości	C2	K6
Wsparcie rozwoju infrastruktury na cele ożywienia gospodarczego	C2	K7
Podniesienie aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji	C1	K3
Aktywna integracja grup zagrożonych w tym osób niepełnosprawnych i starszych	C1	K3

Przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji	C1	K2
Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	C1	K2
Kreowanie podmiotów ekonomii społecznej	C2	K6
Wsparcie podmiotów aktywizacji zawodowej	C2	K6
Poprawa bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie patologii społecznej	C1	K2
Kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	C1	K1
Wsparcie współpracy partnerskiej podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	C1	K1
Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług społecznych, zdrowotnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych	C1	K1
Opieka nad dziećmi do lat 3	C1	K2
Wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży	C1	K1
Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych	C1	K1
Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz między pokoleniowej integracji społeczności oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych	C1	K4
Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych, wzmacnianie więzi rodzinnych i sąsiedzkich	C1	K4
Promowanie i wsparcie rozwoju społecznych projektów współpracy	C1	K3
Poprawa stanu środowiska naturalnego oraz ograniczenie niskiej emisji	C3	K10
Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i oświetlenia	C3	K10
Efektywne zastosowanie Odnawialnych Źródeł Energii	C3	K10
Dostosowanie i adaptacja do zmian klimatycznych, w tym rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury	C3	K10

Źródło: opracowanie własne

8. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Prawidłowo przeprowadzona rewitalizacja jest znacznym bodźcem rozwoju lokalnego, skutkuje m. innymi polepszeniem stanu infrastruktury technicznej i społecznej, służącej rozwojowi gospodarczemu oraz większą aktywnością i przedsiębiorczością mieszkańców. Realizacja Programu rewitalizacji jest uzależniona od realizacji zidentyfikowanych przedsięwzięć z zakresu usług społecznych, dotyczących określonej grupy społecznej, dotkniętej dysfunkcją i wykluczeniem. W przypadku rewitalizacji wsparcie inwestycyjne ma charakter uzupełniający i jest możliwe w powiązaniu z działaniami z zakresu usług społecznych. Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadą kompleksowości i przy zastosowaniu podejścia zintegrowanego. Zidentyfikowane projekty mają charakter przedsięwzięć komplementarnych i wzajemnie uzupełniających, koordynowanych w niniejszym Programie. Program ujmuje zaplanowane działania w sposób kompleksowy i zintegrowany, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszy Społecznego+ oraz środków publicznych i prywatnych, tak aby nie pomijać aspektu społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego. Zgodnie z zasadą koncentracji Program skupia się na rewitalizacji terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju Gminy, obejmując zgodnie z tą zasadą część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego, dotkniętego szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Reasumując planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne zlokalizowane są na delimitowanym obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia te pozytywnie wpływają na ograniczenie zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji i na jego rozwój, przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu mieszkańców obszaru rewitalizowanego, a także istotnie wpływają na realizację zaplanowanych celów rewitalizacji.

Na poziomie Programu zostanie zapewniona komplementarność planowanych projektów rewitalizacyjnych, w tym komplementarność:

- przestrzenna poprzez oddziaływanie na cały obszar rewitalizacji, zapewnienie synergii realizowanych projektów, przez takie działania które nie będą skutkowały przeniesieniem problemów na inne obszary i nie będą prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna, wykluczenie;
- problemowa poprzez realizację wzajemnie się dopełniających przedsięwzięć we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym,

technicznym, środowiskowym) oraz zapewnienie komplementarności ze strategicznymi decyzjami Gminy na innych polach (np. zidentyfikowane potrzeby i przedsięwzięcia planowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ożarówce, Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówce);

- proceduralno-instytucjonalna poprzez zaprojektowanie na poziomie niniejszego Programu takiego systemu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie i uzupełnianie się na jego rzecz, różnych instytucji. Powyższe wraz ze spójnością procedur zostanie zapewnione poprzez osadzenie systemu zarządzania Programem w przyjętym systemie zarządzania Gminą Ożarówce;

- międzyokresowa poprzez wykorzystanie doświadczeń z poprzedniej perspektywy programowej w latach 2014-2020 oraz okresu przejściowego, w tym dobrych praktyk z tego czasu oraz doświadczeń gmin realizujących własne programy rewitalizacji, sąsiadujących czy współpracujących z Gminą w ramach Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”, a także poprzez zapewnienie ciągłości procesu rewitalizacji do 2030 roku, z uwzględnieniem oceny aktualności i zaawansowania Gminnego Programu Rewitalizacji (w zaplanowanych 3-letnich okresach), przy wykorzystaniu przyjętego systemu monitoringu;

- źródeł finansowania poprzez umiejętne uzupełnianie i łączenie wsparcia finansowego dla planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków EFRR, EFS+ z publicznymi i prywatnymi środkami krajowymi, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania, oraz z jednoczesnym zapewnieniem silnej koordynacji i synergii projektów rewitalizacyjnych.

Przedmiotowy Gminny Program Rewitalizacji został sporządzony zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji. Proces partycypacyjny został przeprowadzony w zgodzie z zapisami art. 5 i 6 tej ustawy, a struktura dokumentu zawiera wymagane elementy Programu wskazane w art. 15 tejże ustawy. W trakcie realizacji Programu ocena jego aktualności i stopnia realizacji będzie prowadzona zgodnie z zapisami niniejszej ustawy, w tym w szczególności z zapisami wskazanymi w art. 22 i 23 tej ustawy.

Zgodnie z zapisami ustawy, partycypacja społeczna w procesie opracowania i wdrażania GPR zapewniła aktywny udział interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 niniejszej ustawy (nie stanowiącego katalogu zamkniętego interesariuszy). Ponadto zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060, a także Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu

Rewitalizacji pełniącego funkcję Strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) zaangażowani byli: partnerzy społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Podmioty te były zaangażowane w opracowania programu (w trakcie konsultacji społecznych) oraz będą zaangażowane na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (np. w składzie Komitetu Rewitalizacji czy na etapie monitoringu lub oceny aktualności i stopnia realizacji). Reasumując sporządzony Gminny Program Rewitalizacji spełnia wymogi strategii terytorialnej zgodnie z art. 36 ust. 8 i 9 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 oraz jest zgodny z zasadami, określonymi przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej w dokumencie „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”.

8.1 Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Integrowanie działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych odbywa się poprzez wspomniane wyżej zapewnienie komplementarności w aspektach przestrzennym, problemowym, okresowym, proceduralno-instytucjonalnym i finansowym.

Ponadto opisane wyżej przedsięwzięcia – podstawowe i uzupełniające - integrują aspekty przestrzenne, społeczne, gospodarcze i środowiskowe. Zostały one wypracowane w toku dialogu z uczestnikami procesu opracowania GPR.

Kompleksowość i zintegrowanie w kierunku osiągnięcia efektów procesu rewitalizacji, określonych w zestawieniu celów przejawia się wprost w zarówno w doborze głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Obejmują one „zestawy projektowe” składające się z działania infrastrukturalnego, prowadzącego do rewitalizacji funkcjonalno-przestrzennej, środowiskowej czy gospodarczej i działania społecznego, nakierowanego na zmiany społeczne. Główne przedsięwzięcia rewitalizacyjne uzupełnione są pozostałymi działaniami rewitalizacyjnymi, które są często działaniami horyzontalnymi, obejmującymi zarówno wszystkie obszary rewitalizowane jak i mające zastosowanie do całości obszaru gminy Ożarówice: Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, opieka nad dziećmi do lat 3, wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez promowanie współpracy lokalnych

przedsiębiorców oraz inicjowanie projektów partnerskich działalności gospodarczej, kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji, przeciwdziałanie negatywnym skutkom migracji, poprawa stanu infrastruktury społecznej i mieszkaniowej, przeciwdziałanie problemom z dostępnością oraz likwidacja barier architektonicznych czy kreowanie i zagospodarowanie przestrzeni aktywności społecznej, sportowo-rekreacyjnej, kulturowej i turystycznej na potrzeby aktywnej integracji.

Z uwagi na otwarty charakter dokumentu, jakim jest Gminny Program Rewitalizacji, zgodnie z założeniami mechanizmu jego wdrażania, poddawany jest on ciągłej i systematycznej ocenie w zakresie stopnia wdrażania oraz analizie, z częstotliwością maksymalnie 3 letnią, w zakresie stopnia aktualności. Stanowi to punkt wyjścia do ewentualnej aktualizacji Programu, która prowadzić ma do dostosowania Programu do zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych. Zmianie podlegać będą zarówno elementy natury ogólnej (cele, wizje i kierunki) jak i projekty. Proces ten podlegać będzie zasadzie współpracy z partnerami zaangażowanymi w proces rewitalizacji oraz, w ramach analizy Programu w okresie „punktów krytycznych”, ewentualnie z uwzględnieniem udziału mieszkańców.

Przebieg i kolejność realizacji poszczególnych etapów Programu zawiera harmonogram wdrażania etapów, natomiast kolejność i terminarz realizacji zadań zostanie określony w harmonogramie realizacji projektów. Analiza osiągniętych w danym okresie wskaźników będzie dokonywana na bieżąco Zespół ds. rewitalizacji powołany zarządzeniem Wójta Gminy a także podczas spotkań Komitetu Rewitalizacyjnego.

W całym procesie wdrażania Programu uwzględniana jest zasada szerokiej partycypacji społecznej, na którą składają się:

- akcje informacyjne i promocyjne związane z procesem rewitalizacji,
- organizowanie warsztatów i spotkań publicznych dotyczących procesu rewitalizacji, przygotowania, wdrażania, konsultowania i oceny Programu oraz kierunków działań,
- umożliwienia aktywnego udziału mieszkańców w konstruowaniu i precyzowaniu projektów rewitalizacyjnych obejmujących sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową, w kierunku jak największej niwelacji zdiagnozowanych problemów,
- prowadzenie doradztwa i wsparcia organizacji społecznych oraz niezrzeszonych mieszkańców zaangażowanych w działania rewitalizacyjne.

8.2 Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

Indykatywne ramy finansowe są ustalane przede wszystkim w odniesieniu do listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z określeniem indykatywnych wielkości środków finansowanych z różnych źródeł, w tym także środków spoza funduszy unijnych, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej. Dla poszczególnych przedsięwzięć wskazanych do realizacji w ramach niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji przygotowany zostanie montaż finansowy, który umożliwi bezproblemową, finansową realizację każdej inwestycji.

Finansowanie projektów będzie odbywało się z możliwie największej ilości źródeł finansowych. Bezpośredni Beneficjenci na potrzeby realizacji każdego z projektów zabezpieczą niezbędną kwotę środków własnych, natomiast o pozostałe środki finansowe będą wnioskować w ramach dostępnego do pozyskania dofinansowania, w tym w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, które z założenia mają być jednym z głównych źródeł finansowania zidentyfikowanych inwestycji. Dla projektów wynikających z listy planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawierających zidentyfikowane podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, bez których realizacja celów Programu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji, na etapie konstruowania niniejszych indykatywnych ram finansowych przyjęto zasadę ustalenia przedmiotowych ram dla każdego przedsięwzięcia z osobna. Okres realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie zgodny z wdrażaniem środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej na lata 2021-2027, na podstawie przygotowanych przez Instytucje Zarządzające tymi środkami, harmonogramów aplikowania o środki pomocowe w tej perspektywie programowej.

Na kolejnej stronie zaprezentowano indykatywną tabelę finansową.

Tabela 62 Lista planowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacunkowe nakłady finansowe	Źródła finansowania				Czas realizacji
			Środki pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	Środki pochodzące ze źródeł prywatnych	Środki pochodzące z funduszy UE: EFRR, EFS+	Środki pochodzące z innych źródeł	
1.	Rewitalizacja zdegradowanego obiektu sztabowca na terenach powojсковych w Pyrzowicach wraz z jego adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	20 000 000,00 PLN	0,00 PLN	20 000 000,00 PLN	0,00 PLN	0,00 PLN	2025-2030
2.	Aktywizacja społeczno-zawodowa na rewitalizowanym obszarze w Pyrzowicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2027
3.	Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Pyrzowicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2027
4.	Rozbudowa budynku przy ul. Sportowej w Ożarówicach i zwiększenie jego funkcjonalności na potrzeby pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej	4 000 000,00 PLN	600 000,00 PLN	0,00 PLN	3 400 000,00 PLN	0,00 PLN	2024-2025
5.	Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne w Ożarówicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2025-2026
6.	Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Ożarówicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2025-2026
7.	Rewaloryzacja przestrzeni publicznej w Tąpkowicach wraz z jej adaptacją na cele społeczno-gospodarcze	4 000 000,00 PLN	600 000,00 PLN	0,00 PLN	3 400 000,00 PLN	0,00 PLN	2024-2025
8.	Zrewitalizowane tereny w Tąpkowicach jako miejsce integracji i aktywności społecznej	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2025-2026
9.	Remont zdegradowanego budynku przy ul. Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach na cele społeczne i socjalne	5 000 000,00 PLN	750 000,00 PLN	0,00 PLN	4 250 000,00 PLN	0,00 PLN	2024-2025
10.	Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Tąpkowicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2025-2026

11.	Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej terenów parkowych, niwelującej negatywne skutki urbanizacji na obszarze Tąpkowic	10 000 000,00 PLN	1 500 000,00 PLN	0,00 PLN	8 500 000,00 PLN	0,00 PLN	2025-2030
12.	Stworzenie miejsca aktywności i integracji społecznej, na terenach parkowych w Tąpkowicach	500 000,00 PLN	75 000,00 PLN	0,00 PLN	425 000,00 PLN	0,00 PLN	2027
Łącznie szacunkowe nakłady finansowe		46 500 000,00 PLN	3 975 000,00 PLN	20 000 000,00 PLN	22 525 000 PLN	0,00 PLN	

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej diagnozy

8.3 Proces partycypacji społecznej i włączenia społecznego

Zarządzanie procesem rewitalizacji dla Gminy Ożarówce jest oparte na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej, dlatego też bardzo ważne jest rozpoznanie potrzeb i preferencji, jak również siły wpływu i poziomu zainteresowania poszczególnych grup interesariuszy procesu rewitalizacji. Dla przeprowadzanego procesu rewitalizacji zidentyfikowano następujące grupy interesariuszy:

- interesariusze o niskim poziomie zainteresowania i dużym stopniu oddziaływania, grupy zagrożone o niskim zaangażowaniu (gospodarstwa domowe o wyuczonej i dziedzicznej bezradności życiowej, w sposób ciągły korzystający z pomocy społecznej, długotrwale bezrobotni, właściciele obiektów i nieruchomości, którzy nie są zainteresowani podniesieniem ich estetyki oraz estetyki otoczenia), grupa na którą należy zwrócić szczególną uwagę,
- interesariusze o wysokim poziomie zainteresowania, dużej sile oddziaływania, nastawieni na podjęcie działań i ich pozytywne efekty (władze lokalne, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, zakład gospodarki komunalnej),
- interesariusze o niskim poziomie zainteresowania oraz małej sile oddziaływania nastawieni na działania minimalne (bierni mieszkańcy obszarów rewitalizacji oraz bierni właściciele obiektów i nieruchomości zlokalizowanych na tym obszarze),
- interesariusze o wysokim poziomie zainteresowania i niskiej sile oddziaływania (na dzień dzisiejszy), wymagający doinformowania i nastawienia na podjęcie działań (indywidualni właściciele obiektów i nieruchomości szukający szansy na pozytywne przekształcenia, sektor MŚP, sektor NGO, liderzy lokalni, instytucje kultury i sportu, placówki edukacyjne, Policja).

Bardzo istotne w mechanizmie włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji, jest wsparcie działań podejmowanych przez interesariuszy o wysokim poziomie zainteresowania i dużej sile oddziaływania. Ponadto wybrane narzędzia i metody partycypacji należy wykorzystać w celu przekształcenia interesariuszy o wysokim poziomie zainteresowania i niskiej sile oddziaływania na naturalnych sojuszników dla działań nastawionych na pozytywne efekty. W szczególności chodzi tutaj o zaangażowanie organizacji sektora NGO oraz instytucji kultury i sportu a także placówek edukacyjnych, które poprzez realizowanie projektów nakierowanych na rozwiązywanie i zaspokajanie znanych im społecznych potrzeb pomagają wyprowadzić obszary wybrane do rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Bardzo ważne jest w końcu, podjęcie działań na rzecz interesariuszy o niskim poziomie zainteresowania - czyli tych, którzy przynależą do grupy zagrożonej lub grupy biernej. Charakterystyczną cechą w tym przypadku jest to, że nie postrzegają oni siebie sami jako beneficjentów rewitalizacji. W szczególności dotyczy to grupy na którą należy zwrócić

szczególną uwagę tj. wykluczonych społecznie mieszkańców czy przedsiębiorców, którzy działają na obszarach wybranych do rewitalizacji. W celu skutecznej partycypacji tych grup w procesie rewitalizacji, należy przyjąć rozwiązania, które przy wykorzystaniu istniejącego potencjału doprowadzą do aktywizacji tych środowisk lokalnych.

Opinie mieszkańców gromadzone były na każdym etapie przygotowania rewitalizacji. Będą one również kluczowe na etapie prowadzenia i oceny rewitalizacji. Na etapie wywiadów pogłębionych, pozyskano dane jakościowe kluczowe z punktu widzenia określenia kluczowych zjawisk w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W kolejnym etapie w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych interesariusze weryfikowali propozycje proponowanych obszarów zdegradowanych i obszaru do rewitalizacji, które nie budziły ich kontrowersji czy wątpliwości. Jedną z form konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Ożarówice w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ożarówice, odbywających się w terminie od dnia 28 listopada do dnia 28 grudnia 2022 r. było spotkanie konsultacyjne, na którym omówiono czym jest rewitalizacja i na czym polega proces rewitalizacji, przedstawiono uwarunkowania prawne wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji i szczegóły procesu wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizowanych, oraz wskazano propozycje granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Ponadto interesariusze mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na podany adres e-mail oraz drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Ożarówicach. Sam formularz konsultacyjny oraz projekt uchwały dostępne były w formie papierowej w budynku Urzędu Gminy w Ożarówicach, oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Ożarówice (<https://www.ozarowice.pl>) oraz na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (<https://bip.ozarowice.pl>). Została także udostępniona możliwość kontaktu telefonicznego w celu zbieranie przekazanych uwag ustnych z wykorzystaniem dedykowanego numeru telefonu. Konsultacje na tym etapie trwały od 28 listopada do dnia 28 grudnia 2022 r. W kolejnym kroku zorganizowano cykl warsztatów rewitalizacyjnych o charakterze informacyjno-konsultacyjnym, gdzie została przedstawiona istota, cele i zasady prowadzenia rewitalizacji. Przedstawiono również strukturę fiszki projektowej oraz zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Na kolejnym etapie w dniach od 28 kwietnia 2023 r. do dnia 29 maja 2023 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji. W ramach konsultacji odbyło się spotkanie konsultacyjne na którym zaprezentowano i omówiono wszystkie kluczowe kwestie i założenia

dotyczące proponowanego Gminnego Programu Rewitalizacji oraz zasad jego wdrożenia, realizacji i monitoringu. Interesariusze mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na podany adres e-mail oraz drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Ożarowicach. Sam formularz konsultacyjny oraz projekt uchwały dostępne były w formie papierowej w budynku Urzędu Gminy w Ożarowicach, oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Ożarowice (<https://www.ozarowice.pl>) oraz na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (<https://bip.ozarowice.pl>). Została także udostępniona możliwość kontaktu telefonicznego w celu zbieranie przekazanych uwag ustnych z wykorzystaniem dedykowanego numeru telefonu.

Partycypacja odbyła się także poprzez przeprowadzone konsultacje społeczne zasad funkcjonowania Komitetu Rewitalizacyjnego, w skład którego będą wchodzić także osoby wskazane przez mieszkańców Gminy Ożarowice, partnerów społecznych i organizacje pozarządowe, partnerów sektora gospodarczego oraz pozostałych interesariuszy. Konsultacje na tym etapie trwały od 17 stycznia 2024 r. do dnia 17 lutego 2024 r., a w ramach konsultacji odbyło się spotkanie konsultacyjne na którym zostały zaprezentowane i omówione zasady funkcjonowania komitetu. Interesariusze będą mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat w formie papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na podany adres e-mail oraz drogą korespondencyjną na adres Urzędu. Sam formularz konsultacyjny oraz projekt uchwały dostępne były w formie papierowej w budynku Urzędu Gminy w Ożarowicach oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Ożarowice (<https://www.ozarowice.pl>) oraz na stronie podmiotowej Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (<https://bip.ozarowice.pl>). Została także udostępniona możliwość kontaktu telefonicznego w celu zbieranie przekazanych uwag ustnych z wykorzystaniem dedykowanego numeru telefonu. Dnia 23.07.2024 r. powołano członków Komitetu Rewitalizacji.

W prowadzonym procesie partycypacji uczestniczyli mieszkańcy Gminy oraz przedstawiciele sektorów: publicznego (władze Gminy, przedstawiciele jednostek gminnych, radni gminni, sołtysi); gospodarczego (przedstawiciele sektora MŚP prowadzący działalność na terenie Gminy) oraz obywatelskiego (przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie Gminy a także OSP z terenu Gminy, w tym partnerzy społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw

podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, a także OSP z terenu Gminy oraz lokalni liderzy)). Dało to możliwość poznania postaw poszczególnych grup interesariuszy względem planowanej rewitalizacji, a także posłużyło do przeprowadzania pogłębionych analiz jakościowych.

Podsumowując narzędziami i technikami partycypacyjnymi wykorzystanymi w trakcie opracowywania Programu rewitalizacji były przeprowadzone badania i warsztaty. W zakres przeprowadzonych badań wchodziły:

- pogłębione wywiady eksperckie przeprowadzone z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej, Biblioteki i Ośrodka Kultury Gminy Ożarówce w Tąpkowicach oraz animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi, Komendantem Komisarjatu Policji w Pyrzowicach,
- spacer badawczy przeprowadzony przez członków zespołu odpowiedzialnego za opracowanie Programu wraz z przedstawicielami Urzędu Gminy,
- badania wg metody ilościowej na podstawie zgromadzonych danych publicznych,

W odniesieniu do narzędzi warsztatowych zastosowano:

- warsztaty strategiczne przy użyciu technik moderacji wizualnej,
- wywiady grupowe przeprowadzone w trakcie prowadzonych konsultacji,
- tzw. spotkanie komórek planujących z Urzędu Gminy z przedstawicielami jednostek i wydziałów podległych,
- spotkanie grupy roboczej (gminnego roboczego zespołu) w sprawie rewitalizacji.

Podkreślenia wymaga fakt, że na potrzeby wskazania obszaru rewitalizowanego przeprowadzono pogłębione badania obszaru zdegradowanego. W toku pozyskiwania koniecznych informacji wykorzystano narzędzia:

- wywiadów z pracownikami społecznymi, animatorami kultury, osobami odpowiedzialnymi z ramienia Urzędu Gminy za współpracę z organizacjami pozarządowymi, a także z przedstawicielami społeczeństwa,
- badań przestrzeni np. spis z natury obszarów o niskich walorach estetycznych, stanu infrastruktury,
- wywiadów z zarządcami na temat stanu i braków rozwiązań funkcjonalnych w obiektach.

Dzięki odpowiednio dobranym technikom i narzędziom, wszyscy uczestnicy w sposób aktywny brali udział w wypracowywaniu poszczególnych elementów Programu rewitalizacji. W szczególności prowadzony proces partycypacji pozwolił osiągnąć konsensus w zakresie:

- zidentyfikowania obszarów zdegradowanych i delimitację obszarów rewitalizacji,
- wskazania miejsc, obszarów i obiektów wymagających interwencji,

- zidentyfikowania zjawisk kryzysowych, w tym w szczególności problemów sfery społecznej,
- sformułowania wizji, celów i kierunków podejmowanych działań,
- skonkretyzowania pomysłów i wypracowanie projektów w sferze rewitalizacji,
- określenia instrumentów wspierających procesy rewitalizacji.

Ponadto partycypacja społeczna na etapie tworzenia Programu została zapewniona także poprzez współdziałanie interesariuszy na poziomie komponowania montażu środków finansowych ze źródeł publicznych, prywatnych i społecznych dla przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Partycypacji będzie także podlegać proces dostosowania Programu do zmieniających się warunków społecznych i gospodarczych. Proces ten podlegać będzie zasadzie współpracy z partnerami zaangażowanymi w proces rewitalizacji oraz w ramach analizy Programu w okresie „punktów krytycznych”.

W całym procesie wdrażania Programu uwzględniana jest zasada szerokiej partycypacji społecznej, na którą składają się:

- akcje informacyjne i promocyjne związane z procesem rewitalizacji,
- organizowanie warsztatów i spotkań publicznych dotyczących procesu rewitalizacji, przygotowania, wdrażania, konsultowania i oceny Programu oraz kierunków działań,
- umożliwienia aktywnego udziału mieszkańców w konstruowaniu i precyzowaniu projektów rewitalizacyjnych obejmujących sferę społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową, w kierunku jak największej niwelacji zdiagnozowanych problemów,
- prowadzenie doradztwa i wsparcia organizacji społecznych oraz niezrzeszonych mieszkańców zaangażowanych w działania rewitalizacyjne.

Reasumując, zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, partycypacja społeczna w procesie opracowania i wdrażania GPR zapewniła aktywny udział interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 niniejszej ustawy (nie stanowiącego katalogu zamkniętego interesariuszy). Ponadto zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., a także Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji pełniącemu funkcję Strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) zaangażowani byli: partnerzy społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujący społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Podmioty te były zaangażowane w opracowania programu (w trakcie konsultacji społecznych) oraz będą

zaangażowane na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (np. w składzie Komitetu Rewitalizacji czy na etapie monitoringu lub oceny aktualności i stopnia realizacji).

8.4 Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

System wdrażania zapisów Programu rewitalizacji jest niezbędnym elementem ich realizacji. Realizacja Programu jest w znacznej mierze uzależniona od pozyskania środków finansowych z funduszy zewnętrznych, krajowych i zagranicznych, w tym funduszy Unii Europejskiej, zwłaszcza tych pozostających do dyspozycji w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027.

Właściwe wdrażanie Programu rewitalizacji wymaga skumulowania działań wszystkich jednostek zaangażowanych w jego wdrożenie i realizację. Jednostkami tymi są:

- Wójt Gminy odpowiedzialny za akceptowanie i zatwierdzanie Programu a także sprawozdań i raportów oraz monitoring i ocenę aktualności i stopnia realizacji Programu;
- Rada Gminy odpowiedzialna za akceptowanie i zatwierdzanie sprawozdań oraz raportów a także uchwalanie i aktualizację Programu;
- Komitet Rewitalizacji, który opiniować będzie realizację Programu, w tym przedsięwzięcia rewitalizacyjne, sam Program oraz jego aktualność i stopień jego realizacji, prowadzić będzie doradztwo w zakresie realizacji i wdrażania Programu; Komitet składa się z osób wybranych z wybranych z grona przedstawicieli urzędu, członków Rady Gminy, przedstawicieli sektorów gospodarczego, społecznego, publicznego i mieszkańców, w tym partnerów społeczno – gospodarczych; podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, a także powołanych ekspertów;
- Zespół ds. rewitalizacji powołany zarządzeniem Wójta, który prowadzić będzie bieżące zarządzanie Programem oraz obsługę Komitetu Rewitalizacji a także odpowiedzialny będzie za prowadzenie i analizę statystyk i danych związanych z monitoringiem osiągania wskaźników i celów przewidzianych w Programie, organizację procesu wymaganych konsultacji społecznych i promocję GPR;
- Gmina (jednostka samorządu terytorialnego) oraz podmioty zewnętrzne odpowiedzialne będą za planowanie i realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie swojej działalności. Ponadto Gmina odpowiedzialna będzie za partycypacyjny charakter wdrażania Programu.

Powyższa struktura zapewniać ma sprawne i efektywne zarządzanie Programem, tj.:

- monitoring i ocenę Programu,
- nadzór nad realizacją poszczególnych zadań związanych z wdrożeniem Programu rewitalizacji,
- bieżącą weryfikację postępów prac nad realizacją zadań,
- pomiar efektywności i aktualizację zapisów Programu rewitalizacji,
- kontrolę nad obiegiem informacji oraz środków finansowych,
- dynamizację działań wszystkich partnerów uczestniczących w procesie rewitalizacji, (w razie konieczności),
- opiniowanie podstawowych dokumentów powstających w związku z realizacją Programu rewitalizacji,
- pozyskiwanie partnerów, inwestorów i tworzenie przyjaznego klimatu dla prowadzonych działań,
- informowanie o efektach i skutkach podejmowanych przedsięwzięć,
- merytoryczne wsparcie realizacji zadań,
- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i zadań Programu.
- zwiększanie efektywności ekonomicznej (minimalizacja nakładów przy założonym programie działań, wzrost wartości nieruchomości oraz wpływów do budżetu z tytułu podatków), społecznej (wzrost liczby miejsc pracy, wzrost zadowolenia mieszkańców) i przestrzennej (przywrócenie pierwotnych funkcji lub nadanie nowych funkcji obszarom rewitalizowanym, poprawa jakości przestrzeni publicznych).

Bieżące zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji realizowane będzie w ramach zadań i środków zabezpieczonych w budżecie Gminy. Koszty te obejmują działania informacyjne i promocyjne oraz ewentualnie koszty poligraficzne.

System wdrażania Programu będzie realizowany według następującego ramowego harmonogramu:

Etap I – Przygotowanie prac nad GPR ;

Etap II - Pozyskanie danych wyjściowych (dane statystyczne, wywiady i ankiety, warsztaty) na potrzeby diagnozy i wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji;

Etap III - Konsultacje projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;

Etap IV - Podjęcie uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji;

Etap V - Podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzania Programu;

Etap VI - Nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (warsztaty, karty przedsięwzięć i wywiady);

Etap VII - Konsultacje społeczne projektu Programu;

Etap VIII - Konsultacje projektu Programu z organami zgodnie z wymogami ustawowymi;

Etap IX - Konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji;

Etap X - Podjęcie uchwały w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji;

Etap XI - Powołanie Komitetu Rewitalizacji;

Etap XII - Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Programu;

Etap XIII - Realizacja poszczególnych przedsięwzięć objętych Programem rewitalizacji, zgodnie z określonymi terminami i harmonogramami projektów współfinansujących Program rewitalizacji;

Etap XIV - Ocena stopnia realizacji Programu – analiza przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

Etap XV – Ocena aktualności Programu - pomiar poziomu realizacji celów Programu z częstotliwością maksymalnie co 3 lata;

Etap XVI - Końcowa ocena stopnia realizacji Programu - opracowanie raportu podsumowującego realizację planu rewitalizacji.

Tabela 63 Harmonogram wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

ETAPY	TERMIN REALIZACJI									
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
I										
II										
III										
IV										
V										
VI										
VII										
VIII										
IX										
X										
XI										
XII										
XIII										
XIV										
XV										
XVI										

Źródło: opracowanie własne

8.5 System monitorowania i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji

Monitoring Programu jest niezbędnym elementem skutecznego procesu jego wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów realizacji przedsięwzięć w kontekście osiągnięcia zakładanych celów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające szybkie wykrywanie zdarzeń i procesów mogących mieć negatywny wpływ na realizację owych przedsięwzięć i celów a w konsekwencji narzędzie umożliwiające wprowadzenie niezbędnych ich korekt, modyfikacji i uaktualnień.

Monitoring realizacji Programu prowadzony jest w dwóch horyzontach:

- bieżącym, w czasie którym w sposób ciągły monitorowany będzie postęp realizacji poszczególnych przedsięwzięć poprzez badanie wartości wskaźnika produktu, terminowość realizacji przedsięwzięć oraz realizacja założeń budżetowych,
- długofalowym, w czasie którym obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Programu a także zachodzące zmiany w ich strukturze.

Badanie postępu rzeczowego, terminowego i finansowego realizacji Programu odbywało się będzie poprzez zestawienie danych o przedsięwzięciu określonych na etapie konstruowania GPR z danymi przekazywanymi przez podmioty realizujące projekty i beneficjentów w nich uczestniczących, danych będących w posiadaniu Urzędu, a także danych zebranych np. przy użyciu kart monitorujących postęp realizacji przedsięwzięcia, zawierających opis operacji oraz informację dotyczącą osiągniętych wskaźników produktu.

Badanie stopnia realizacji celów odbywało się będzie z częstotliwością raz na 3 lata i obejmować będzie analizę osiągnięcia celów, poprzez analizę przypisanych celom wartości zjawisk kryzysowych (badanie wartości wskaźników rezultatu w porównaniu z ich wartością w roku bazowym 2023).

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji powołany zarządzeniem Wójta. Zespół uzyska najbardziej wiarygodne dane dotyczące stopnia realizacji Programu, jego wdrożenia, wykorzystania budżetu i stopnia realizacji założonych wskaźników.

W ramach monitoringu Programu, dzięki zebranych i przeanalizowanym danym, będzie można ocenić zgodność realizacji poszczególnych operacji z celami i założonym planem, opiniować podstawowe dokumenty powstające w związku z wdrażaniem Programu, pomagać merytorycznie podczas realizacji zadań oraz mobilizować, dzięki akcjom informacyjnym i promocyjnym, aktywność społeczną wokół celów i zadań Programu. Ponadto analizując zebrane dane będzie można zdiagnozować trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji konkretnych przedsięwzięć i szerzej wskaźników, budżetu i celów zapisanych w Programie oraz ocenić zaangażowanie poszczególnych ogniw odpowiedzialnych za wykonanie Programu.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie elementów, które podlegać będą monitoringowi.

Tabela 64 Elementy GPR poddawane monitoringowi

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Harmonogram osiągnięcia efektów	Zespół ds. rewitalizacji	Analiza danych (dane liczbowe, dane przekazywane przez realizujących projekty, karty monitorujące realizację GPR, analizowanie zebranych danych, diagnoza trudności i przyczyn odstępstw od założeń, projektowanie zmian)	Na bieżąco	Zgodność z założonym harmonogramem
Budżet GPR		informacje uzyskane bezpośrednio od podmiotów realizujących projekty, karty monitorujące realizację GPR	Na bieżąco	Stopień realizacji założeń budżetowych/ wykorzystania pozyskanych środków
Wskaźniki produktu i rezultatu GPR				Stopień realizacji wskaźników

Źródło: opracowanie własne

Dane zebrane według takich założeń będą miały charakter statystyczny i informacyjny. Przechodząc przez ścieżkę weryfikacji (czy realizacja założeń postępuje zgodnie z planem), rejestracji (zbieranie danych o postępie prowadzonych działań), analizy (tempa i kierunku, w którym zmierzają założenia), zestawiania (zebranych rzeczywistych danych z założeniami) uzyskana wiedza pozwoli podjąć trafną, przemyślaną, opartą na precyzyjnych przesłankach decyzję na temat kontynuacji realizacji w niezmienionym kształcie czy wdrożenia procedury zmiany Programu. Ilościowe w gruncie rzeczy śledzenie zaawansowania w/w elementów w ramach monitoringu (w horyzoncie bieżącym) pozwoli ponadto podejmować interwencje w przypadku braku postępów bądź wystąpienia trudności w trakcie realizacji zadań (czyli udzielać pomocy merytorycznej i organizacyjnej). Będzie to więc wstęp do etapu oceny aktualności Programu pozwalający zareagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych harmonogramów wdrażania poszczególnych elementów Programu i projektować zmiany w budżecie czy korekcie wskaźników a także określić zalecenia dotyczące wdrażania Programu, czyli szerzej zmian w GPR.

Przedstawione powyżej założenia monitoringu realizacji Programu kładą nacisk na oceny ilościowe, w szczególności w odniesieniu do wykorzystania środków na realizację działań oraz osiągania wskaźników. Kluczowe będzie rejestrowanie wskaźników rezultatu, które pierwotnie posłużyły do wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Źródłem poziom wskaźników służących monitorowaniu Programu będą dane pochodzące ze statystyki publicznej (dane GUS dostępne jako zasób Banku Danych Lokalnych), dane Gminy i jej komórek organizacyjnych i jednostek podległych, policji, Powiatowego Urzędu Pracy, jednostek oświatowych, instytucji kultury).

Całościowy zakres działań monitorujących przedstawia tabela zamieszczona na kolejnej stronie:

Tabela 65 Zakres działań monitorujących

Lp.	Krok	Zadania do wykonania	Rezultaty (wyniki)
1	Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych liczbowych rozumiane jako proces ciągły	rzetelny materiał empiryczny stanowiący podstawę dla analiz i ocen
2	Analiza danych i informacji	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja	materiał służący przygotowaniu sprawozdań i raportów
3	Przygotowywanie sprawozdań	zestawienie otrzymanych informacji (osiąganych wartości wskaźników) w czytelne sprawozdania i raporty z realizacji i monitoringu GPR	sprawozdania przekazywane poszczególnym grupom odbiorców i podmiotów zaangażowanych w realizację GPR materiały (zestawienia) do wykorzystania w procesie informowania społeczności lokalnej
4	Ocena wyników (porównanie z założeniami)	analiza porównawcza osiągniętych rezultatów z założeniami prezentacja rezultatów przekazanie informacji odbiorcom GPR, w tym również mieszkańcom	określenie stopnia wykonania przyjętych założeń oraz tempa ich osiągania zapoznanie organów wykonawczych i stanowiących oraz konsultacyjnych z bieżącą sytuacją w zakresie monitorowanych obszarów upowszechnienie informacji o sytuacji w zakresie monitorowanych obszarów
W przypadku uzyskania oceny pozytywnej proces jest kontynuowany dla następnych danych od kroku 1 W przypadku uzyskania oceny negatywnej należy przejść do kroku 5 i postępować zgodnie z krokami 6, 7 i 8			
5	Identyfikacja odchyłeń	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami	przygotowanie materiału wyjściowego dla dalszych działań
6	Analiza przyczyn odchyłeń	poszukiwanie i określenie przyczyn zaistniałej sytuacji	identyfikacja obszarów i zjawisk wymagających podjęcia działań interwencyjnych
7	Planowanie korekty	określenie sposobu i instrumentów interwencji prezentacja rezultatów podjęcie decyzji	określenie i akceptacja działań naprawczych
8	Wdrożenie korekty	Przeprowadzenie zaplanowanych działań naprawczych w tym aktualizacja GPR	eliminacja bądź marginalizacja odchyłeń

Źródło: opracowanie własne

Program Rewitalizacji podlegać będzie ocenie aktualności co 3 lata. Ocena ta będzie miała formę pomiaru poziomu efektywności Programu zgodnie z założonymi wskaźnikami rezultatu, przypisanymi celom.

Ocena ta prowadzić ma do odpowiedzi o aktualność diagnozy obszaru rewitalizacji, powiązań GPR z dokumentami strategicznymi (głównie gminnymi), założeń, celów, działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, skalę interwencji, system wdrażania GPR, mechanizmy integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, aktualność harmonogramu realizacji GPR, ram finansowych, struktury i kosztów zarządzania realizacją GPR, czy stopień partycypacji społecznej i zgodność z uchwałami o charakterze mieszkaniowym. Przewiduje się ponadto ewentualność przeprowadzenia badania obejmującego realizację przez podmiot zewnętrzny badań empirycznych, zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym (badania ankietowe oraz wywiady, prezentujące subiektywną opinię interesariuszy o Programie). Badanie to umożliwi pełniejszą (niż w oparciu wyłącznie o zebrane dane ilościowe) ocenę stopnia osiągnięcia celów i kierunków działań oraz przyjętych wskaźników monitoringowych, stopnia realizacji przedsięwzięć podstawowych, stopnia wdrożenia harmonogramu realizacji przedsięwzięć, ewentualnych braków w przyjętych narzędziach ujętych w ustawie o rewitalizacji czy nieprzewidzianych, negatywnych skutków działań rewitalizacyjnych, stanowiąc podstawę dla podejmowania decyzji o zmianie Programu. Pozwoli to wnioskować zarówno o zmianach zachodzących w obszarze Gminy jak i zmianach w sferze postaw i preferencji jej mieszkańców.

3 letnia ocena aktualności GPR opiniowana będzie przez Komitet Rewitalizacji a w przypadku wskazania konieczności zmiany, organ wykonawczy Gminy wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o zmianę Programu. W przypadku gdy planowane zmiany dotyczyć będą przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych na liście podstawowej, Program wymagać będzie uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, oraz przeprowadzenia konsultacji społecznych zgodnie z ww. ustawą.

Ewentualność powyżej opisanych badań przewiduje się także przeprowadzić na koniec okresu programowania, jako element końcowej oceny stopnia zrealizowania Programu. Końcowa ocena stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji sporządzana będzie w postaci raportu z realizacji, w którym znajdą się zapisy dotyczące stopnia osiągnięcia poszczególnych

celów i kierunków działań. Na podstawie informacji zawartych w raporcie podjęte zostaną działania mające na celu usunięcie ewentualnych nieprawidłowości.

Tabela 66 Elementy podlegające końcowej ocenie stopnia realizacji GPR

BADANY ELEMENT	SPOSÓB BADANIA	PRZEDMIOT OCENY
Stopień realizacji celów GPR – stopień realizacji wskaźników rezultatu.	Analiza danych statystycznych – wartości wskaźników rezultatu Ewentualne ankiety z udziałem beneficjentów, wnioskodawcami (pytania zamknięte i otwarte), sprawozdania podmiotów realizujących projekty, rejestr danych	Stopień realizacji poszczególnych celów; opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania GPR, realizowanych operacji, stopnia osiągnięcia poszczególnych celów
Harmonogram rzeczowo-finansowy GPR		Ocena zgodności działań i wydatków z harmonogramem określonym w GPR.
Budżet GPR.		Stopień wykorzystania dostępnych środków finansowych.

Źródło: opracowanie własne

Jak wspomniano wyżej, w celu skutecznej realizacji założeń zawartych w GPR, prowadzony będzie monitoring wdrażania poprzez weryfikowanie przyjętych wskaźników – produktu (jako element oceny stopnia realizacji przedsięwzięć) i rezultatu (jako element analizy stopnia realizacji celów GPR). Wartość wyjściowa dla każdego ze wskazanych wskaźników zostanie określona w momencie rozpoczęcia działań rewitalizacyjnych.

Tabela 67 Wskaźniki produktu

Wskaźnik	Wartość bazowa	Trend docelowy
Powierzchnia terenów poddanych rewitalizacji	0	wzrostowy
Liczba obiektów poddanych rewitalizacji	0	wzrostowy
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele kulturalne	0	wzrostowy
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele sportowe	0	wzrostowy
Liczba zrewitalizowanych obiektów przeznaczonych na cele społeczne	0	wzrostowy
Powierzchnia zrewitalizowanych obiektów	0	wzrostowy
Powierzchnia zrewitalizowanych lokali komunalnych i socjalnych	0	wzrostowy
Liczba wydarzeń o charakterze kulturalno-społecznym	0	wzrostowy
Liczba wydarzeń o charakterze sportowym	0	wzrostowy
Liczba wydarzeń służących włączeniu społecznemu, aktywizacji społecznej, spójności i integracji, przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi	0	wzrostowy
Liczba wydarzeń służących aktywizacji społecznej, rekreacyjnej i gospodarczej	0	wzrostowy
Liczba osób korzystających z wydarzeń o charakterze kulturalno-społecznym	0	wzrostowy
Liczba osób korzystających z wydarzeń o charakterze sportowym	0	wzrostowy
Liczba osób korzystających z wydarzeń służących włączeniu społecznemu, aktywizacji społecznej, spójności i integracji, przeciwdziałających wykluczeniu osób dotkniętych zjawiskami kryzysowymi	0	wzrostowy

Liczba osób korzystających z wydarzeń służących aktywizacji społecznej, rekreacyjnej i gospodarczej	0	wzrostowy
---	---	-----------

Źródło: opracowanie własne

Tabela 68 Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	Trend docelowy
Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEIDG	rosnący
Liczba osób bezrobotnych, które założyły własną firmę	malejący
Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych powyżej roku w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym	malejący
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	malejący
Powierzchnia obiektów infrastruktury kultury sportu i rekreacji	wzrostowy
Liczba podmiotów gospodarczych świadczących usługi	wzrostowy
Liczba rodzin z asystentami rodziny	malejący
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	malejący
Udział zdegradowanych przestrzeni publicznych w powierzchni gminy	malejący
Liczba zmodernizowanych obiektów , które zostały przystosowane do pełnienia funkcji kulturalnych, sportowych i społecznych	wzrostowy
Liczba wybudowanych, przebudowanych lub zmodernizowanych miejsc umożliwiających wspólną aktywność mieszkańców, spędzanie wolnego czasu i rozwój zainteresowań	wzrostowy
Powierzchnia terenów publicznych objętych interwencją przestrzenną	wzrostowy

Źródło: opracowanie własne

8.6 Zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji z aktami prawa lokalnego

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice jest zgodny z aktami prawa na szczeblu lokalnym, w tym z aktami prawa miejscowego.

8.6.1 Akty prawne dotyczące ochrony praw lokatorów

W odniesieniu do wymogu określenia niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie kodeksu cywilnego. Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice nie wymusza zmiany w uchwale nr XXXVIII/434/2018 Rady Gminy Ożarówice z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Ożarówice.

Program rewitalizacji jest zgodny z obecnie obowiązującymi zasadami wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Ożarówice.

8.6.2 Uchwała dotycząca Komitetu Rewitalizacji

W odniesieniu do zapisów w art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, planuje się powołanie Komitetu Rewitalizacji, którego funkcjonowanie będzie zgodne z zapisami ustawy o rewitalizacji. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostały ustalone uwzględniając funkcję Komitetu, oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady zostały określone w drodze uchwały nr LII.1026.2024 Rady Gminy Ożarówice, z dnia 27 marca 2024 r., w sprawie przyjęcia regulaminu określającego zasady wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie uchwały było poprzedzone konsultacjami społecznymi. W tym przypadku partycypacja odbyła się poprzez przeprowadzone konsultacje społeczne zasad funkcjonowania Komitetu Rewitalizacyjnego, w skład którego będą wchodzić także osoby wskazane przez mieszkańców Gminy Ożarówice, partnerów społecznych i organizacje pozarządowe, partnerów sektora gospodarczego oraz pozostałych interesariuszy. Konsultacje na tym etapie trwały od 17 stycznia 2024 r. do dnia 17 lutego 2024 r. W prowadzonym procesie partycypacji uczestniczyli mieszkańcy Gminy oraz przedstawiciele sektorów: publicznego (władze Gminy, przedstawiciele jednostek gminnych, radni gminni, sołtysi); gospodarczego (przedstawiciele sektora MŚP prowadzący działalność na terenie gminy) oraz obywatelskiego (przedstawiciele organizacji pozarządowych prowadzących działalność na terenie Gminy, w tym partnerzy

społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji oraz inni).

Reasumując, zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, partycypacja społeczna w procesie opracowania i wdrażania GPR zapewniła aktywny udział interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 niniejszej ustawy (nie stanowiącego katalogu zamkniętego interesariuszy). Ponadto zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., a także Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji pełniącemu funkcję Strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego) zaangażowani byli: partnerzy społeczno – gospodarczy; podmioty reprezentujący społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe, podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Podmioty te były zaangażowane w opracowania programu (w trakcie konsultacji społecznych) oraz będą zaangażowane na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (np. w składzie Komitetu Rewitalizacji czy na etapie monitoringu lub oceny aktualności i stopnia realizacji).

8.6.3 Specjalna Strefa Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówce nie przewiduje ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

8.6.4 Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Analiza treści zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówce, w tym zaplanowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w korelacji z zapisami zapisów Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ożarówce, wskazuje na konieczności wprowadzenia zmian w tym dokumencie.

Studium zawiera zapisy dedykowane rewitalizacji, które należy skorygować. Należy dokonać korekty wskazanych w Studium obszarów rewitalizacji na zgodne z zapisami Gminnego

Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice. Należy zmienić opis obszaru rewitalizacji, wskazując wskazane granice dla przyjętych podobszarów rewitalizacji.

W odniesieniu do wskazania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany, można przyjąć, że planowane działania rewitalizacyjne nie zmieniają funkcjonalności obszarów, których dotyczą, więc nie zachodzi konieczność uchwalenia albo zmiany planów zagospodarowania przestrzennego.

W odniesieniu do uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, to w ramach **Gminnego Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice**, nie wykazuje się konieczności sporządzenia i uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji.

9. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy i innymi dokumentami

Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice stanowi instrument wspomagania rozwoju i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu na obszarach kryzysowych i jest komplementarnie powiązany z dokumentami strategicznymi na szczeblu lokalnym i ponadlokalnym.

9.1 Spójność z dokumentami strategicznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji gminy Ożarówice, którego koncepcja zakłada rozwiązywanie problemów w obszarze: społecznym, środowiska naturalnego, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym, wykazuje spójność z następującymi dokumentami strategicznymi, lokalnego szczebla:

- Strategia Rozwoju Gminy Ożarówice na lata 2023-2030;
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Ożarówice na lata 2022-2037;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ożarówice;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2026;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ożarówice;

Strategia Rozwoju Gminy Ożarówice na lata 2023-2030

Zapisy Strategii są zorientowane m. innymi na podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy i racjonalne zaspokajanie ich potrzeb, a także stymulowanie rozwoju gospodarczego oraz w szerokim aspekcie, zwiększenie konkurencyjności i atrakcyjności obszaru Gminy Ożarówice. W założeniu powyższe nastąpi m. innymi poprzez zapewnianie wysokiej jakości usług publicznych, odpowiednich rozwiązań przestrzennych i należytego stanu infrastruktury technicznej. Tym samym Strategia Rozwoju Gminy jest co do zasady dokumentem występującym w symbiozie z programem rewitalizacji, gdyż założenia obu dokumentów uzupełniają się wzajemnie.

Wizja rozwoju gminy zawarta w Strategii – *osiągnięcie trwałego statusu gminy nowoczesnej, zapewniającej odpowiednie warunki do życia, wsparcie rozwoju gospodarczego oraz szansę rozwoju indywidualnego i społecznego* – stoi w zbieżności z koncepcją rewitalizacji obszarów zdegradowanych gminy zaproponowanych w GPR.

Wdrożenie założeń programu rewitalizacji, wspomogą realizację następujących celów strategicznych dla gminy, zawartych w Strategii Rozwoju:

- CEL STRATEGICZNY 1
Stymulowanie wzrostu gospodarczego przez zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej oraz rozwój lokalnej przedsiębiorczości;
- CEL STRATEGICZNY 2
Tworzenie odpowiednich warunków do funkcjonowania przez zwiększenie dostępności i poziomu usług publicznych;
- CEL STRATEGICZNY 3
Kreowanie zrównoważonego rozwoju w przestrzeni publicznej, środowisku, rolnictwie.

Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Ożarówice na lata 2022-2037

Planowanie gospodarki energetycznej przez samorząd gminny nie powinny być traktowane jedynie jako obowiązek narzucany ustawą Prawo Energetyczne. Opracowanie dokumentu pozwala na kreowanie własnej polityki energetycznej regionu przez lokalne władze, co jest istotnym czynnikiem bezpieczeństwa energetycznego.

Jako główne cele „Projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” można wymienić:

- ocenę bezpieczeństwa energetycznego gminy,
- wspieranie konkurencji na rynku energii,
- ocenę działań przedsiębiorstw w zakresie realizacji planów,
- wskazanie kierunków w zakresie poprawy efektywności energetycznej,
- maksymalizacja wykorzystania istniejącego lokalnie potencjału energii ze źródeł odnawialnych,
- ograniczenie emisji CO₂ zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- zgodność rozwoju energetycznego Gminy Ożarówice z „Polityką energetyczną Polski

do 2040 r.”

Przedmiotowy gminny program rewitalizacji w zakładanych do realizacji założeniach rewitalizacyjnych na terenach zdegradowanych gminy, zakłada ich wdrożenie w sposób w pełni zgodny z wyżej wskazanymi celami PZC.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ożarówice

Studium określa zasady kształtowania i realizacji polityki przestrzennej w gminie oraz koordynacji sporządzania planów miejscowych. Studium tworzy też bazę informacyjną o przestrzeni gminy, umożliwiającą koordynację planowania strategii rozwoju społecznego i gospodarczego w zgodności z uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz zasadami kształtowania ładu przestrzennego w gminie.

Zgodnie z założeniami studium uwarunkowań zakłada się następujące, główne kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów:

- rozwój mieszkalnictwa,
- wyznaczenie obszarów zapewniających rozwój gospodarczy Gminy Ożarówice,
- wykorzystanie terenów atrakcyjnych ze względu na swoją dostępność komunikacyjną dla rozwoju usług i produkcji, w nawiązaniu do terenów sąsiednich lotniska Pyrzowice,
- utrzymanie funkcji rolniczej: zachowanie przestrzeni dla rozwoju rolnictwa i stworzenie warunków dla produkcji rolno – hodowlanej,
- stworzenie możliwości dla rozwoju form usługowo -produkcyjnych,
- uzupełnienie i rozbudowa systemów infrastruktury technicznej i drogowej,
- wyznaczenie lokalizacji terenów na których dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- wyznaczenie potencjalnej lokalizacji inwestycji celu publicznego – schroniska dla zwierząt,
- ochrona zasobów przyrodniczych i wartości kulturowych gminy.

Zmiany w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów winny przyczyniać się do poprawy ładu przestrzennego tzn. sposobu ukształtowania zabudowy oraz urządzania terenów w sposób zapewniający porządek, estetykę i harmonię krajobrazu w nawiązaniu do lokalnych cech środowiska przyrodniczo-geograficznego oraz tradycji, wartości kulturowych i historycznych Gminy.

Gminny Program Rewitalizacji w swoich zakłada przeprowadzenie działań naprawczych

na terenie obszarów rewitalizacji oraz obszarów zdegradowanych zgodnie z głównymi kierunkami studium uwarunkowań.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Ożarówice na lata 2016-2025

Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności.

Misją gminy wskazaną w niniejszej strategii jest *wzmacnianie rodzin, stwarzanie mieszkańcom dobrych warunków do życia i rozwoju, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczenia społecznego oraz integrowanie społeczności lokalnej* i będzie ona wprowadzana w życie poprzez realizację następujących celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1: Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do rozwoju;
- Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu seniorów i osób niepełnosprawnych;
- Cel strategiczny 3: Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego;
- Cel strategiczny 4: Wzmacnianie lokalnych służb społecznych oraz rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego

Założenia wyżej wskazane są w pełni komplementarne z koncepcją naprawy terenów zdegradowanych zdiagnozowanych na potrzeby gminnego programu rewitalizacji.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ożarówice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska w gminie. W szczególności:

- omawia najważniejsze problemy, w tym zagrożenia ekologiczne, proponując sposoby ich rozwiązania w określonym czasie;
- jest gwarantem wdrażania zrównoważonego rozwoju gminy;

- określa sposoby współpracy administracji publicznej wszystkich szczebli oraz instytucji i pozarządowych organizacji ekologicznych na rzecz ochrony środowiska w gminie;
- przekazuje społeczeństwu, przedsiębiorcom, samorządom informacje na temat zasobów środowiska przyrodniczego oraz stanu poszczególnych komponentów środowiska;
- ułatwia występowanie o środki finansowe potrzebne do realizacji przedsięwzięć;
- ułatwia wydawanie decyzji określających sposób i zakres korzystania ze środowiska;
- organizuje system informacji o stanie środowiska i działaniach zmierzających do jego poprawy.

W Programie Ochrony Środowiska wskazano następujące cele do realizacji:

- Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie zużycia energii końcowej i zastosowanie odnawialnych źródeł energii;
- Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie zużycia energii końcowej i zastosowanie odnawialnych źródeł energii;
- Ograniczenie negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi i oddziaływanie na środowisko;
- Kontrola potencjalnych źródeł promieniowania elektromagnetycznego;
- Ograniczenie zanieczyszczenia wód powierzchniowych i piętra wodonośnego;
- Kontrola powstawania ewentualnych obszarów górniczych;
- Dobra klasa jakości gleb;
- Utrzymanie dobrego stanu obszarów chronionych: Natura 2000, użytków ekologicznych, pomników przyrody;
- Poprawa systemu gospodarki odpadami;
- Kontrola powstających zakładów.

Gminny program rewitalizacji, opracowany został z poszanowaniem założeń ochrony środowiska

w gminie, wobec czego wykazuje pełną zgodność z programem ochrony środowiska.

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Ożarówce

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Ożarówce to dokument, pozwalający na osiągnięcie celów pakietu klimatyczno-energetycznego Europy. Dokument zakłada realizację następujących celów:

- Poprawa jakości powietrza w Gminie Ożarówice;
- Ułatwienie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji przemysłowych, usługowych i mieszkaniowych;
- Umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej;
- Zwiększenie efektywności energetycznej.

Podobnie, jak w przypadku programu ochrony środowiska, gminny program rewitalizacji został stworzony w zgodzie z wymogami związanymi z ochroną środowiska, wykazujący przy tym komplementarność z planem gospodarki niskoemisyjnej.

9.2 Spójność z dokumentami ponadlokalnymi

W ramach dokumentów strategicznych na poziomie krajowym zbieżność Programu rozpatrywana będzie z uwzględnieniem dokumentów ogólnokrajowych, wojewódzkich i powiatowych a także z uwzględnieniem członkostwa Gminy w Lokalnej Grupie Działania.

Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju Polski jest Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 zakładająca realizację kluczowych zadań wynikających z raportu "Polska 2030", prezentujących wyzwania rozwojowe na poziomie kraju:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno - klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,
- ochrona kulturalnego dziedzictwa narodowego,
- poprawa spójności społecznej,
- sprawne państwo,
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Narzędziem do zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w Polsce, określającym nowy model rozwoju jest Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017. Łączy ona wymiar strategiczny i operacyjny. Określa niezbędne działania i instrumenty wdrażania. Główne cele strategii to:

- zrównoważony wzrost gospodarczy, w coraz większym stopniu napędzany przez wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony rozwój,
- skuteczne państwo i instytucje gospodarcze przyczyniające się do wzrostu,
- włączenie społeczne i gospodarcze.

Strategia przyjęła trzy cele szczegółowe:

cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, zakładający reindustrializację, rozwój innowacyjnych firm, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, kapitał dla rozwoju i ekspansję zagraniczną;

cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zakładającą spójność społeczną i rozwój zrównoważony terytorialnie;

cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu, zakładający działania w obszarach: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne oraz efektywność wykorzystania środków UE.

W ujęciu planistycznym podstawowym dokumentem do 2020 roku była Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011, jako strategiczny dokument dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski. Dokument zawierał ustalenia i zalecenia dla planów zagospodarowania przestrzennego województw i niższych poziomów władz. W 2020 roku Koncepcja została usunięta z systemu planistycznego w konsekwencji zmian prawnych w obszarze planowania przestrzennego. Niemniej SRG koresponduje wprost z wzajemnie powiązanymi celami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

Celem 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności.

Celem 2. Poprawa spójności wewnętrznej i równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.

Celem 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

Celem 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

Celem 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

Celem 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Z kolei podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r jest Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Celem takiego modelu to wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych oraz regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Cel główny KSRR zdefiniowany jest jako efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten osiągnięty ma zostać poprzez realizację trzech celów szczegółowych. KSRR wiąże działania realizujące cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmacnianie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo.

W ramach celu 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym,

ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów kilku typów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych.

W celu 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach.

W celu 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie podkreśla się konieczność wzmacniania sprawności administracji wszystkich szczebli, w szczególności szczebla lokalnego, wzmocnienia inicjatyw i środków na rzecz rozwijania zdolności administracji do planowania i prowadzenia działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie, oraz wzmacniania współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim i samorządami lokalnymi oraz podmiotami niepublicznymi na rzecz osiągania celów polityki regionalnej.

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". Wizja ta prowadzić ma do osiągnięcia stanu, w którym województwo będzie regionem:

- stwarzającym możliwości rozwojowe mieszkańcom, dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, ekonomicznego, zdrowotnego i socjalnego,
- o silnej tożsamości kulturowej i wysokim stopniu identyfikacji z regionem,
- o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku nowoczesnego i atrakcyjnego regionu,
- skutecznie reagującym na pojawiające się zmiany w otoczeniu,
- w którym nowoczesna, innowacyjna i zdywersyfikowana gospodarka, medycyna, kultura i edukacja zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy,
- umożliwiającym rozwój wiedzy i kompetencji w silnych jednostkach naukowo-badawczych,

- stanowiącym obszar zrównoważony terytorialnie, opierający swój rozwój na układzie: metropolii, aglomeracji, miast oraz silnych obszarów wiejskich, równoważącym funkcje i zachowującym spójność regionalną,
- kładącym nacisk na współpracę i współudział społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze organizacyjnym, społecznym i gospodarczym subregionach,
- kształtującym odpowiedzialnie swoją politykę gospodarczą, przestrzenną oraz środowiskową,
- stwarzającym warunki do zdrowego i aktywnego życia w wysokiej jakości środowisku oraz zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów,
- o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystycznych oraz rekreacyjnych,
- wpisującym się w najważniejsze układy infrastrukturalne Europy,
- otwartym na współpracę w skali krajowej i międzynarodowej.

Wizja zrealizowana będzie poprzez cele strategiczne i cele operacyjne:

CEL STRATEGICZNY A - Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej, z celami operacyjnymi: Konkurencyjna gospodarka, Innowacyjna gospodarka i Silna lokalna przedsiębiorczość,

CEL STRATEGICZNY B - Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkaniec i Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki,

CEL STRATEGICZNY C - Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni, z celami operacyjnymi: Wysoka jakość środowiska, Efektywna infrastruktura, Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu,

CEL STRATEGICZNY D - Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym, z celami operacyjnymi: Zrównoważony rozwój terytorialny, Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu i Nowoczesna administracja publiczna.

W zakresie polityki przestrzennej Gminny Program Rewitalizacji jest zgodny oraz realizuje cele Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, stanowiącego załącznik do uchwały nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z 29 sierpnia 2016 r. Przyjęte w dokumencie cele stanowią realizację wizji rozwoju przestrzennego województwa,

zakładającą, że województwo śląskie będzie regionem o nowoczesnej gospodarce, wykorzystującym kreatywność jego mieszkańców i wzmacniającym istniejące potencjały gospodarcze i środowiskowe, zapewniającym równość życiowych i rozwojowych szans przy poszanowaniu zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju. Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się w założenia:

- celu 1: NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU

I INNOWACJI ("Skonsolidowany Śląski Obszar Metropolitalny będzie obszarem dynamicznego rozwoju gospodarczego, opartego na innowacyjności przedsiębiorstw oraz przemysłach kreatywnych, przyciągającym wysokiej jakości kapitał ludzki, konkurencyjnym w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie"), głównie poprzez zaplanowane działania realizujące kierunki polityki przestrzennej 1.1. Tworzenie warunków przestrzennych rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjności gospodarczej i transferu technologii i 1.2. Wzmocnienie funkcji metropolitalnych ośrodka wojewódzkiego oraz wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych ośrodków regionalnych,

- celu 2: SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH ("Spójność społeczno-gospodarcza i przestrzenna oparta na wykorzystaniu potencjału terytorialnego, zapewnia mieszkańcom korzystne warunki dla rozwoju rodzin, dostęp do usług publicznych oraz bezpieczeństwo, przeciwdziałając niekorzystnym zmianom demograficznym i przyczyniając się jednocześnie do wsparcia tempa wzrostu i rozwoju całego regionu"), przede wszystkim poprzez zaplanowane w dokumencie działania realizujące kierunki polityki przestrzennej 2.1 Rozwój obszarów objętych procesami dyfuzji rozwoju z wykorzystaniem ich wewnętrznych potencjałów i 2.2 Rozwój obszarów wymagających wsparcia procesów rozwojowych,

- celu 3: PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO ("Zrównoważona przestrzeń województwa godząca interesy użytkowania terenu z wymogami jego ochrony, z prawidłowo funkcjonującym systemem ekologicznym, uwzględniającym zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności, harmonijnie ukształtowanym krajobrazem kulturowym, zapewniająca obecnemu i przyszłym pokoleniom wysoką jakość życia"), poprzez zaplanowane działania realizujące kierunki polityki przestrzennej 3.1 Ochrona zasobów środowiska, 3.2 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich i 3.3 Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich,

- celu 4: PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU ("Województwo śląskie stanowi ważny węzeł o rozległej i dynamicznej strukturze sieciowej, gwarantującej integrację regionu z otoczeniem, efektywnie wykorzystującej dostępne potencjały i zasoby"), poprzez zaplanowane działania realizujące kierunek polityki przestrzennej 4.2 Rozwój ponadregionalnej i regionalnej infrastruktury technicznej.

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Skierowana jest zarówno do urzędników, jak i beneficjentów, którzy realizują projekty. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. W ramach umowy partnerstwa wyznaczono 6 celów:

Cel 1: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa

Cel 2: Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa

Cel 3: Lepiej połączona Europa

Cel 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym

Cel 5: Europa bliżej obywateli

Cel 6: Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Powyższe cele zakładają działania określone w formie wyzwań: Wzrost znaczenia badań i innowacji oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii, Wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw i administracji publicznej na rzecz nowoczesnej gospodarki, Cyfryzacja, Efektywność energetyczna i redukcja gazów cieplarnianych, Wsparcie produkcji energii ze źródeł odnawialnych, Wsparcie infrastruktury energetycznej i inteligentnych rozwiązań, Przystosowanie do zmian klimatu, Zrównoważona gospodarka wodna i ściekowa, Gospodarka o obiegu zamkniętym i efektywne wykorzystanie zasobów, Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej, Transport niskoemisyjny i mobilność miejska, Transport, Rynek pracy, zasoby ludzkie, Edukacja, kształcenie, umiejętności, Włączenie i integracja społeczna, Ochrona zdrowia, Kultura i turystyka, Europa bliżej obywateli, Europa

w drodze ku gospodarce neutralnej dla klimatu. Odpowiedzią na te wyzwania będą programy: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej i Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową, które pochodzić będą z następujących funduszy unijnych: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Na szczeblu wojewódzkim odpowiedzią na powyższe wyzwania będzie program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 wraz z Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030. Będzie on służyć realizacji wizji i celów rozwojowych regionu, zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. Realizacja Programu wesprze procesy rozwojowe województwa w stawaniu się nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji i zapewniającym możliwości rozwoju mieszkańcom oraz oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku. Cele Programu wpisują się w wizję rozwoju Unii Europejskiej zawartą w komunikacie oraz regulacjach dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu w zakresie przekształcenia UE w sprawiedliwe i dobrze prosperujące społeczeństwo, żyjące w nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce, która w 2050 r. osiągnie zerowy poziom emisji gazów cieplarnianych netto. Program stanowi także instrument realizacji Umowy Partnerstwa 2021-2027 – dokumentu określającego strategię interwencji funduszy europejskich w ramach unijnej polityki spójności i wspólnej polityki rybołówstwa w Polsce, oraz Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, służącemu zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się w poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia neutralności klimatycznej UE do 2050 r. Środki Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w województwie śląskim będą służyć realizacji głównego celu Funduszu tj. łagodzeniu skutków społecznych, gospodarczych i środowiskowych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

Nadrzędnym aktem prawnym zobowiązującym samorządy do prowadzenia polityki rozwoju jest ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zgodnie z art. 3 tejże ustawy, politykę

rozwoju prowadzą Rada Ministrów - w skali kraju; samorząd województwa - w skali regionu oraz samorząd powiatowy i gminny - w skali lokalnej.

Przechodząc do poziomu powiatu, podstawowym dokumentem definiującym politykę rozwoju, rozumianą jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy jest jego strategia rozwoju. Obowiązująca Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022 przyjęta została w 2017 roku. Po jej zrealizowaniu Powiat Tarnogórski stać ma się obszarem zrównoważonego rozwoju, opartego o tradycję oraz wysokiej jakości zasoby instytucjonalne, gospodarcze, społeczne i środowiskowe. Wizja ta prowadzić ma do współpracy i współdziałania instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych a także liderów lokalnych społeczności, mających na celu stworzenie obszaru charakteryzującego się optymalnymi warunkami życia oraz działalności publicznej, społecznej i gospodarczej. Ten docelowy stan osiągnięty ma zostać osiągnięty poprzez działanie w czterech priorytetach rozwoju: gospodarka, usługi społeczne, komunikacja i turystyka i rekreacja. Priorytet „Gospodarka” odpowiadać ma na wyzwanie strategiczne dotyczące zróżnicowania struktury i wzmocnienia konkurencyjności osiągnięte poprzez cele strategiczne „Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej na rzecz wzrostu zatrudnienia” oraz „Pobudzanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości”. Priorytet „Usługi społeczne” odpowiadać ma na wyzwanie strategiczne dotyczące racjonalnego zaspokajania rosnących potrzeb osiągnięte poprzez cele strategiczne „Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa publicznego i społecznego”, „Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy”, „Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności usług medycznych”, „Integrowanie aktywności kulturalnych” oraz „Doskonalenie jakości i poprawa sprawności zarządzania Powiatem”. Priorytet „Komunikacja” odpowiadać ma na wyzwanie strategiczne dotyczące poprawieniu funkcjonalności osiągnięte poprzez cel strategiczny „Posiadanie dobrych połączeń komunikacyjnych”. Natomiast priorytet „Turystyka i rekreacja” odpowiadać ma na wyzwanie strategiczne dotyczące zdobycia znaczącej pozycji ponadregionalnej osiągnięte poprzez cele strategiczne „Stworzenie nowoczesnej oferty turystycznej” i „Poprawa atrakcyjności oferty rekreacyjnej”. Powyższe realizować ma wyzwanie strategiczne „Łączyć aktywności i działania podmiotów na rzecz wzrostu

atrakcyjności i rangi Powiatu” i cele horyzontalne - Skuteczna promocja, Współpraca wielopodmiotowa i Poprawa warunków ekologicznych.

Drugim dokumentem powiatowym, bezpośrednio korespondującym z Gminnym Programem Rewitalizacji jest „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu tarnogórskiego”, obejmująca okres do 2025 roku a przyjęta w 2016 roku. W ujęciu tego dokumentu misją Powiatu jest STWORZENIE SPRAWNIE FUNKCJONUJĄCEGO SYSTEMU WSPARCIA, OPARTEGO O PRAWIDŁOWO FUNKCJONUJĄCĄ RODZINĘ I SZEROKIE DZIAŁANIA EDUKACYJNE I TERAPEUTYCZNE, ZE WSZYSTKICH STRUKTUR POMOCOWYCH. Misja ta realizowana jest poprzez system celów strategicznych, celów operacyjnych i zadań. Celami strategicznymi są: WSPARCIE LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI (z Celami operacyjnymi: Profesjonalizacja rodzinnej pieczy zastępczej, Rozwój usług społecznych i Organizowanie społeczności lokalnej), SPRAWNY SYSTEM EDUKACJI (z celami operacyjnymi: Rozwój infrastruktury szkolnej i Rozwój oferty edukacyjnej), ZDROWA SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH (z celami operacyjnymi: Zwiększanie świadomości zdrowotnej mieszkańców i Poprawa wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin) oraz POPRAWA PORZĄDKU PUBLICZNEGO I POZIOMU BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW POWIATU (z celami operacyjnymi Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży i Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców powiatu). Strategia wymienia także 22 zadania odpowiadające poszczególnym celom operacyjnym, które prowadzić mają do szerokiego i łatwego dostępu do edukacji, usług pomocowych, pośrednictwa pracy, wszelkich świadczeń zapewniających bezpieczeństwo i pomoc medyczną a także realizacji inwestycji z uwzględnieniem dostępności infrastrukturalnej.

Z uwagi na członkostwo Gminy Ożarówice w Lokalnej Grupie Działania „Brynica to nie granica” **Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice** wpływa i korzysta z instrumentów pozostających w dyspozycji LGD a opisanych i zdefiniowanych w **Lokalnej Strategii Rozwoju**. LGD „Brynica to nie granica” przyjęła strategię w grudniu 2015 roku. LGD to trójsektorowe partnerstwo obejmujące szerokie spektrum interesariuszy, które prowadzi działania oparte o system celów ogólnych, celów szczegółowych i przedsięwzięć. Cel ogólny 1 Poprawa jakości infrastruktury technicznej, transportowej, społecznej i publicznej odnosi się do wzmocnienia i rozwoju wyposażenia obszaru LGD w elementy podnoszące jakość tego obszaru i standard życia mieszkańców. Wpływa to także wprost na rozwój gminy, wzrost poczucia komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców oraz szeroko rozumianą atrakcyjność

obszaru LGD. Cel jest realizowany poprzez Cel szczegółowy 1.1 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury o charakterze społecznym i publicznym, tj. elementów infrastruktury pełniących ważne funkcje publiczne, infrastruktury sportowej, rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej (place zabaw, boiska, świetlice środowiskowe, domy kultury, centra miejscowości, trasy turystyczne, miejsca wypoczynku, biwaki, itp.), Cel szczegółowy 1.2 Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze usług cyfrowych a w konsekwencji przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - podniesienie standardu życia mieszkańców (poprzez inwestycje w usługi świadczone za pośrednictwem internetu, budowa hotspotów, inwestycje w bezprzewodowy internet) i Cel szczegółowy 1.3 Zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności w obszarze bezpieczeństwa - wydzielone ścieżki rowerowe, chodniki przy drogach o dużym natężeniu ruchu a w konsekwencji podniesienie jakości życia mieszkańców. Cel ogólny 2 związany jest z wspieraniem działań przyczyniających się do doskonalenia kompetencji społecznych i zawodowych społeczności lokalnej, rozwoju lokalnej działalności gospodarczej oraz rozwoju usług zmniejszających dysproporcje pomiędzy obszarem wiejskim a miejskim. Problem inkluzji, czyli włączenia odnosi się w najwyższym stopniu do grup defaworyzowanych (zgodnie z diagnozą niniejszej LSR). Poprawa ich sytuacji jest najważniejszym celem tej części analizy. Powyższe działania prowadzić mają do wzrostu atrakcyjności obszaru, wzrost jego konkurencyjności gospodarczej oraz uzupełnienie oferty gospodarczej zdominowanej przez port lotniczy „Katowice”, czyli podstawowy czynnik warunkujący rozwój przedsiębiorczości, napływ inwestycji i charakter prowadzonej działalności gospodarczej na terenie LGD. Dywersyfikacja oferty gospodarczej prowadzić ma do wzrostu zatrudnienia mieszkańców LGD, poszerzenia oferty usługowej, rozwój istniejących podmiotów gospodarczych i rozwój możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Poczesną rolę zajmuje tutaj plan rozwoju inkubatorów produktu lokalnego. Zasoby obszaru LGD (kulinarne, historyczne, rzemieślnicze, osobowe) znajdują w inkubatorach miejsce pozwalające na dystrybucję i zbyt, wymianę opinii, doświadczeń, podniesienie wiedzy czy wzrost jakości. Cel ten jest realizowany poprzez Cel szczegółowy 2.1 Podniesienie kompetencji społecznych i zawodowych osób z obszaru LGD - kluby, domy pracy twórczej, kursy, szkolenia, warsztaty, aktywna integracja, wdrażanie instrumentów wspierających rozwój osobisty, planowanie rozwoju zawodowego, rozwój usług społecznych itp., Cel szczegółowy 2.2 Wzmocnienie gospodarki lokalnej i lokalnej produkcji towarów i usług poprzez stworzenie możliwości rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej (sprzyjające warunki lokalowe, doradztwo, sprofilowane szkolenia

dla osób rozpoczynających i prowadzących szeroko rozumianą działalność gospodarczą, usługi kosmetyczne, motoryzacyjne, fryzjerskie, zdrowotne), Cel szczegółowy 2.3 Rozwój usług zmniejszających dysproporcje między obszarami wiejskimi a miejskimi – organizacja zajęć i usług wspierających wyrównanie dysproporcji między obszarami wiejskim i miejskim i Cel szczegółowy 2.4 Podniesienie kompetencji zawodowych osób obszaru LGD oraz zacieśnienie współpracy szkół z sektorem przedsiębiorstw działających na obszarze LGD – wizyty studyjne, organizacje wydarzeń wzmacniających współpracę.

Cel ogólny 3. Wzmocnienie kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD stanowi, że ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność obszaru LGD jest uczestnictwo lokalnej społeczności w kształtowaniu obszaru, czyli budowanie trwałego, silnego i świadomego kapitału społecznego. Dzięki wiedzy, podzielanym wartościom, poczuciu swoistej dumy z lokalnych zasobów (produktów regionalnych, historii, zasobów naturalnych, środowiska, zabytków, wybitnych mieszkańców, prężnych grup) obszar LGD może być atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego, osiedlania się, inwestowania czy prowadzenia działalności społecznej. Bogata oferta działań o charakterze kulturalnym, w szczególności ukierunkowanych na kultywowanie tradycji oraz wykorzystywanie potencjału organizacji pozarządowych, inicjatywy podejmowane przez lokalne instytucje oraz organizacje pozarządowe przyczyniają się do podnoszenia całego wachlarza walorów regionu - wzbogacają obszar o nowe produkty lokalne i turystyczne, polepszają jego kondycję oraz aktywizują mieszkańców by w ten sposób upowszechniać wiedzę o LGD na zewnątrz. Cel ten realizowany jest przez Cel szczegółowy 3.1, który kładzie nacisk na rozwój działań w zakresie tworzenia lokalnych produktów turystycznych, kulturalnych, sportowych i rozrywkowych w oparciu o walory historyczne, przyrodnicze i architektoniczne wraz ze wspieraniem technicznym i materialnym tych działań, prowadzące do wzrostu aktywności społecznej, Cel szczegółowy 3.2 Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności poprzez organizację wycieczek tematycznych, wyjazdów i wizyt studyjnych, spotkań, kół zainteresowań i Cel szczegółowy 3.3 Podniesienie wiedzy i związana z tym zmiana przyzwyczajeń w odniesieniu do środowiska naturalnego (szkolenia, działania promocyjne, wyjazdy studyjne, rozwój energetyki ze źródeł odnawialnych).

Ostatnim celem ogólnym jest Cel ogólny 4 - Upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD, czyli promocja zasobów obszaru LGD w ramach wydarzeń realizowanych przez instytucje i organizacje pozarządowe poprzez publikacje, festyny, festiwale, wyposażenie, rajdy i inne

wydarzenia o charakterze promocyjnym, kulturalnym, sportowym itp. realizowany poprzez Cel szczegółowy 4.1 Podniesienie wiedzy na temat historii, kultury, przyrody, kulinariów ochrony środowiska, zmian klimatycznych, ekologii a także innowacji gmin wchodzących w skład LGD.

9.3 Spójność z dokumentami planistycznymi Unii Europejskiej na lata 2021-2027

Gminny Program Rewitalizacji jest komplementarny z kierunkami rozwoju określonymi w strategicznych dokumentach na poziomie Unii Europejskiej. Podstawowym i najważniejszym paradygmatem Unii Europejskiej, stanowiącym podstawę Strategii Europa 2030, leżącym u podstaw jej istnienia i funkcjonowania jest zrównoważony rozwój, czyli rozwój pozwalający zaspokajać potrzeby obecnego pokolenia w taki sposób, aby nie uniemożliwić zaspokojenia potrzeb przyszłym pokoleniom. Wypadkową takiego podejścia do rozwoju jest ustanowienie wyśrubowanych norm środowiskowych i społecznych, ambitnych założeń klimatycznych, podstaw do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, prowadzącego do poprawy jej konkurencyjności. Wszystko to miało i ma pobudzić do działania rządy na wszystkich szczeblach, instytucje i obywateli. Polityka unijna w tym zakresie zbieżna jest z polityką (celami) zrównoważonego rozwoju ONZ (Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030). Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju zostanie osiągnięte poprzez:

- przyjęcie celów zrównoważonego rozwoju na najwyższym szczeblu politycznym UE, co spowoduje, że staną się one podstawą działań i strategii politycznych. Instytucje UE i państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokalne, wedle tego zalecenia mają ze sobą bliżej współpracować w celu zapewnienia lepszej koordynacji wszystkich działań,
- inspirowanie polityką zrównoważonego rozwoju procesów decyzyjnych w Komisji oraz wyznaczanie kierunków rozwoju strategii na rzecz wzrostu gospodarczego UE po 2020 r., z jednoczesną gwarancją implementacji tych założeń przez państwa członkowskie, w tym władze regionalne i lokale, w sposób i tempie przez nie określonym,
- akcentowanie wagi działań zewnętrznych przy jednoczesnym koncentrowaniu znaczenia zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE, co umożliwi wsparcie rozwoju państw członkowskich; podkreślanie wagi intensywnej promocji norm środowiskowych, społecznych i zarządczych za pośrednictwem umów handlowych i negocjacji wielostronnych.

Europejski Zielony Ład

Europa chce być pierwszym neutralnym dla klimatu kontynentem przez to, że jej gospodarka stanie się nowoczesna i zasobooszczędna.

Działanie Unii Europejskiej koncentruje się na poniższych filarach (politykach określonych na lata 2020-2024):

- Europa na miarę ery cyfrowej, wedle której strategia cyfrowa UE zapewni ludziom dostęp do technologii najnowszej generacji,
- Gospodarka służąca ludziom, zakładająca, że UE musi stworzyć bardziej atrakcyjne środowisko inwestycyjne; musi promować wzrost gospodarczy, który przyczynia się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, zwłaszcza dla młodych ludzi i małych przedsiębiorstw,
- Silniejsza pozycja Europy na świecie, podkreślająca, że głos UE musi być dobrze słyszalny na świecie; akcentujący multilateralizm i międzynarodowy ład oparty na zasadach,
- Promowanie europejskiego stylu życia, zakładający, że Europa musi chronić praworządność, jeśli chce stać po stronie sprawiedliwości i stać na straży najważniejszych wartości UE,
- Nowy impuls dla demokracji europejskiej, w związku z czym Europejczycy mają mieć możliwość zabierania głosu i mieć świadomość zagrożeń związanych z możliwą ingerencją z zewnątrz, dezinformacją i nawoływaniem do nienawiści w Internecie.

Gminny Program Rewitalizacji wpisuje się także w podstawowy dokument strategiczny na poziomie UE na lata 2014-2020, stanowiący podstawę działań jeszcze przez rok (zgodnie z zasadą wdrażania funduszy unijnych n+3), czyli dokument "Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu". Strategia realizuje kierunki rozwojowe oparte na inteligentnej i zrównoważonej gospodarce sprzyjającej włączeniu społecznemu i wzroście zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej. W ramach strategii określono pięć celów w zakresie zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz zmian klimatu i energii. Strategia zakładała:

- rozwój inteligentny poprzez rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji,
- rozwój zrównoważony poprzez wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu poprzez wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

10. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Do Gminnego Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice, dołączono załączniki graficzne przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji, które zostały sporządzone na mapach w skali 1:5000, opracowanych z wykorzystaniem treści map ewidencyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne.

Na załącznikach zostały wskazane przedsięwzięcia, dla których ze względu na stopień zaawansowania danego przedsięwzięcia, możliwe było wskazanie i skonkretyzowanie lokalizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice. Jako takie projekty można wskazać:

1. Rewitalizacja zdegradowanego obiektu sztabowca na terenach powojkowych w Pyrzowicach wraz z jego adaptacją na cele społeczno-gospodarcze;
2. Aktywizacja społeczno-zawodowa na rewitalizowanym obszarze w Pyrzowicach;
3. Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Pyrzowicach;
4. Rozbudowa budynku przy ul. Sportowej w Ożarówicach i zwiększenie jego funkcjonalności na potrzeby pobudzenia aktywności społecznej mieszkańców i przeciwdziałania marginalizacji społecznej;
5. Aktywizacja społeczna grup defaworyzowanych przez działania integracyjne w Ożarówicach;
6. Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Ożarówicach;
7. Rewaloryzacja przestrzeni publicznej w Tąpkowicach wraz z jej adaptacją na cele społeczno-gospodarcze;
8. Zrewitalizowane tereny w Tąpkowicach jako miejsce integracji i aktywności społecznej;
9. Remont zdegradowanego budynku przy ul. Bolesława Chrobrego w Tąpkowicach na cele społeczne i socjalne;
10. Zapewnienie dostępu do usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego w Tąpkowicach;
11. Utworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej terenów parkowych, niwelującej negatywne skutki urbanizacji na obszarze Tąpkowic;

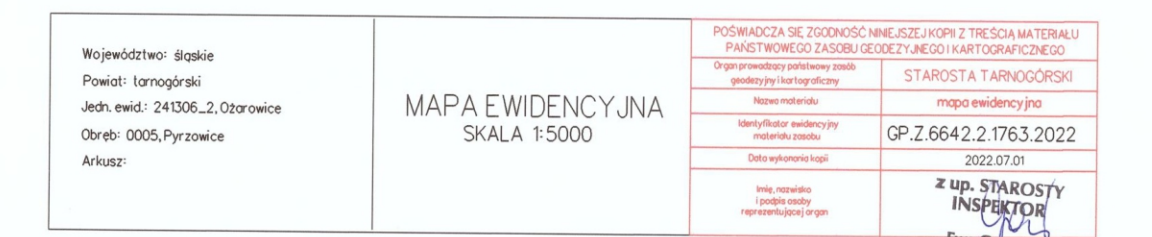
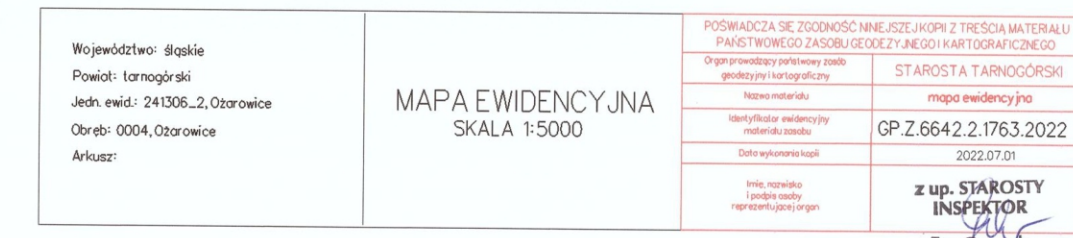
12. Stworzenie miejsca aktywności i integracji społecznej, na terenach parkowych w Tąpkowicach.

Na załącznikach mapowych, orientacyjne/przeważające lokalizacje powyższych przedsięwzięć, zaznaczono punktowo (w kolorze czarnym z obwódką) wraz z ich w/w numerami.

OBSZAR OŻAROWICE - PYRZOWICE

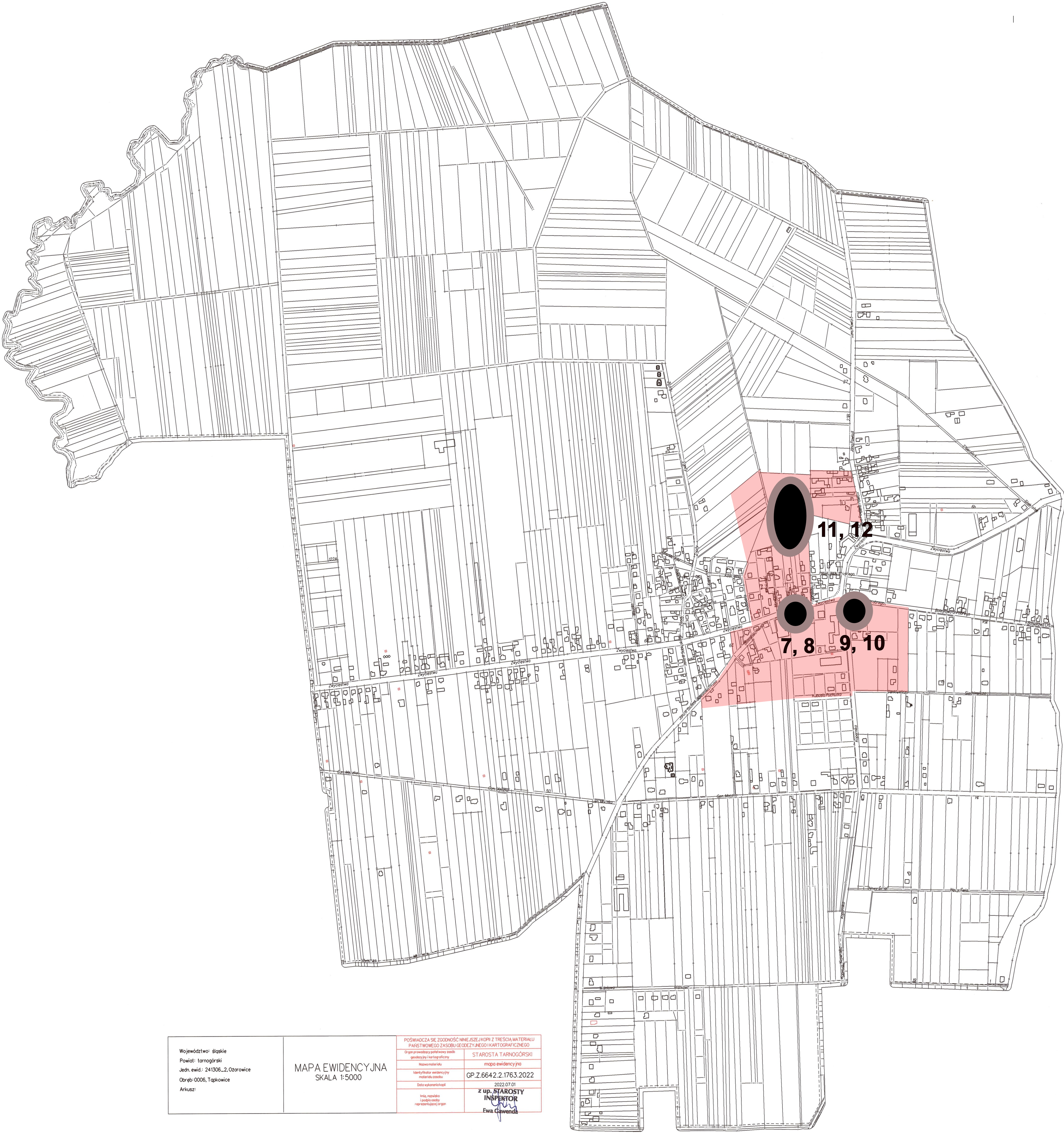
obszar rewitalizowany

OBSZAR TĄPKOWICE

LEGENDA

obszar rewitalizowany

Uzasadnienie

Zarząd Województwa Śląskiego przyjął "ZASADY OPINIOWANIA GMINNYCH PROGRAMÓW REWITALIZACJI ORAZ PROWADZENIA WYKAZU GMINNYCH PROGRAMÓW REWITALIZACJI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO W RAMACH FE SL 2021-2027". Dokument został przyjęty załącznikiem nr 1 do Uchwały nr 2574/470/VI/2023 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 6 grudnia 2023 r. Stanowi on podstawę do wydania opinii przez Instytucję Zarządzającą programem Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 w myśl ustawy wdrożeniowej oraz do weryfikacji elementów wynikających z zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027. Określa również procedurę wpisania GPR do wykazu programów rewitalizacji. Dokumenty GPR wpisane do wykazu mogą być wykorzystywane przy aplikowaniu o środki z programów rewitalizacyjnych.

Ponieważ uchwalony Gminny Program Rewitalizacji (*Uchwała NR XLIX.983.2023 RADY GMINY OŻAROWICE z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ożarówice do roku 2030*) nie zawiera wszystkich elementów wynikających z zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, należy ten dokument dostosować do zasad opiniowania (w tym dokonać zmiany nazwy dokumentu na „Gminny Program Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji Gminy Ożarówice”), na mocy procedowanego projektu Uchwały Rady Gminy Ożarówice.